

EEN NIEUW VADERLAND GEKREGEN

Bijzonderheden uit het leven en de bekering van

ADRIAAN DINGEMANSE

Diaken in de Ledeboeriaanse gemeente te Middelburg.

6^e brochure in de serie: *Kinderen Gods op Walcheren in de 19^e en 20^e eeuw*

**Uitgave: Stichting DE GIHONBRON
MIDDELBURG**

2001

Nieuwe versie 2021

INHOUD

- Voorwoord
- Toelichting op de brieven van A. Dingemanse
- Een Ledeboeriaanse gemeente te Vlissingen
- Gezinsstaat van Leendert Dingemanse
- Brieven van A. Dingemanse
- Sterven van Jacomina Leijnse-Dingemanse
- Slotwoord weduwe Dingemanse
- Literatuurlijst

VOORWOORD

Adriaan Dingemanse is een bekende naam, maar de persoon waar het in deze brochure over gaat is een totaal onbekend figuur. Toch heeft hij 40 jaar zijn sporen op Walcheren nagelaten. Daarvan heeft hij zelf verslag afgelegd, zodat we zijn bevinding regelrecht van hemzelf vernemen.

Adriaan was een vreemdeling op aarde. In tweeërlei zin. Hij werd niet begrepen en voelde zich niet thuis. Niet alleen in Amerika, maar ook in zijn eigen vaderland. Het spreekwoord zegt: *een profeet is niet geëerd in zijn vaderland*. Dat is waar. En het geldt in zeker zin van al Gods volk op aarde. Ze worden in hun geestelijk, inwendig leven niet gekend, in hun uitwendig leven dikwijls niet begrepen en in hun woorden niet verstaan. Dat komt omdat hun wandeling *niet van* de aarde is en omdat hun geestelijk leven *niet uit* de werken van de wet gevoed wordt. Een evangelische wandel naar het voorbeeld van Jezus, is haast een onbekend begrip.

Een geestelijk beginsel wat uit God geboren is tracht naar iets geestelijks, wat van God afdaalt. Als het goed is voelt een kind van God zich hier niet thuis. Hij zoekt en verlangt naar een vaderland, naar het huis des Vaders met zijn vele woningen. We moeten er wel met smart aan toevoegen, dat theorie en praktijk dikwijls zover uit elkaar liggen.

De titel is genomen uit deze tekst: *Want die zulke dingen zeggen, betonen klaarkijk, dat zij een vaderland zoeken, Hebreëën 11:14*. Met het doel om tot het vreemdelingschap op te wekken en die in waarheid vreemdeling zijn te bemoedigen, is het boekje van Dingemanse opnieuw uitgegeven. Er is een hemels vaderland, er zijn hemelse woningen, er zijn hemelse schatten in de zalige genieting van de Drie-enige God, er is een hemelse lusthof waar al de engelen zijn, waar al Gods kinderen bij elkaar leven in de zoetste liefde en harmonie, zouden we daarnaar niet verlangen, uitzien en er naar jagen? Wat valt alles wat op de aarde is, toch helemaal in het niet in vergelijking bij de eeuwige heerlijkheid van die Stad, welker Kunstenaar en Bouwmeester God is!

De Heere geve ons dat we voorbereid mogen worden op aarde om eens *door de poorten te mogen ingaan in de Hemelstad*, is mijn innerlijke wens.

Middelburg, juni 2000.

Willem Westerbeke.

Toelichting op de brieven van A. Dingemanse

Adriaan Dingemanse was de zoon van Leendert Dingemanse en Suzanna Kooman. Het echtpaar was eigenaar van een hofstee te Gapinge, waarschijnlijk in de richting van Vrouwenpolder.

Adriaan ging op 22 maart 1883 naar Middelburg om een nieuw pak te kopen in verband met het doen van openbare belijdenis in de Hervormde Kerk. Onderweg kreeg hij een bloedspuwing en werd ernstig ziek naar huis gebracht. Enige tijd daarna begon de Geest des Heeren krachtig in hem te werken.

Waarschijnlijk dat Adriaan daarna lid werd in de Hervormde Kerk te Gapinge. De nieuwe dominee waar hij ergens over spreekt, met wie hij heftig discussieerde, was ds. J. Domisse, die kandidaat werd in 1885 en van Gapinge verhuisde naar Ootmarsum in 1888.

Adriaan trouwde te Koudekerke op 27 april 1888 met Jacomina Leijnse. In zover we weten kreeg het echtpaar geen kinderen. Jacomina is gestorven in Amerika. Daarna is Adriaan hertrouwd.

Na zijn huwelijk verhuisde hij naar Middelburg. Daar werd hij diaken, in de gemeente waar ds. D. Janse stond. Ds. Janse was predikant van Middelburg vanaf 1883-1902.

Dingemanse bezocht o.a. de algemene vergaderingen van de Ledeboeriaanse gemeenten: Benthuisen, 10 juni 1896; Middelburg, 2 juni 1897 en Moerkapelle 17 juni 1899. Zijn medebroeders, afgevaardigd door de Middelburgse kerkenraad waren: ds. D. Janse, P. Ingelse, N. H. Beversluis, beiden lerend-ouderling te Middelburg; D. Dobbelaar, ouderling; J. Corré en H. Bimmel, ouderlingen; A. Maljaars, diaken. De laatste 3 woonden in omgeving Aagtekerke.

Ledeboeriaanse gemeente te Vlissingen

Naderhand verhuisde Dingemanse naar Vlissingen. Daar was geen Ledeboeriaanse gemeente, dus bleef het echtpaar lid in Middelburg.

Rond 1847 ontstond in Vlissingen een kleine Ledeboeriaanse gemeente. Simon den Hengst was ouderling en C. Monnier diaken. Oefenaar P. van Dijke was in die tijd nog schipper. Regelmatig voer hij op Vlissingen, waar een goede vriend van hem woonde, schipper K. Ook ontmoette hij daar ds. Ledeboer, die daar bij zijn vrienden logeerde en in de gemeente voorging. Ds. Ledeboer had bijzondere banden aan een 'waardige discipelin' die op een keer aan ds. Ledeboer vertelde *'zeker te weten dat Van Dijke dominee zou worden, want ze had daarvoor een woord van Boven gekregen'*.

5 maart 1851 vond er een Kerkvergadering plaats te Vlissingen waar Pieter van Dijke toegelaten werd om als predikant bevestigd te worden door Ds. Ledeboer te St. Philipsland, op 23 maart 1851. Aan de handoplegging nam o.a. Pieter de Voogd uit Domburg deel, als vertegenwoordiger van Walcheren. De Voogd was sinds november 1838 kerkenraadslid. Hij verwierf veel achting in de Ledeboeriaanse gemeenten.

De presentielijst van deze vergadering bestaat uit de volgende personen:

..De na te noemen broeders:

van **Domburg, Aagtekerke en Westkapelle**

Adriaen Koppoolse	Ouderling	1836
-------------------	-----------	------

Pieter de Voogd	id	
-----------------	----	--

Jannis Kodde	Diaken	
--------------	--------	--

Van Middelburg

J.A. Siebregt	Diaken	
---------------	--------	--

Flissingen

Simon den Hengst	Ouderling	1851
------------------	-----------	------

[Enz.]

Wij hebben hier de *eerste concrete aanwijzing dat er in Middelburg een Ledeboeriaanse gemeente was*, en wel met één kerkenraad van zowel St. Jan ten Heere als Middelburg.

Op een algemene vergadering te Bruinisse, 5 en 6 oktober 1853, komt bij Artikel 4 het volgende voor:

De onenigheid tussen de ouderling den Hengst en den Diaken C. Monnier te Vlissingen, hetwelke na onderzoek door Do. Van Dijke in de gemeente na schuldbelijdenis zoude hersteld worden.

Overigens gene andere als dat vele Leden tot Domeni Budding zich begeven.

Notulen zijn overgenomen uit: Toen hij 't ambt ontvangen zou, door J. M. Vermeulen.

De gemeente hield in die tijd op te bestaan. De leden ging naar ds. Budding of naar ds. H. H. Middel, die predikant was bij de Afgescheiden gemeente te Middelburg, in de Gasthuiskerk, vanaf 1850-1856. Velen van Gods kinderen uit het gehele Walcheren kerkten bij deze leraars. Zodra ds. Middel vertrok uit Middelburg, bloeide de kwijnende Ledeboeriaanse gemeente op. En zeker na de verhuizing van ds. Van Dijke naar Middelburg in 1857. Ds. Van Dijke werd niet beroepen, want hij was predikant van de gecombineerde Ledeboeriaanse gemeenten.

In Vlissingen was er sinds 1853 een Gereformeerde gemeente onder het Kruis ontstaan. Ds. C. van den Oever uit Rotterdam ging er regelmatig voor, zowel als in Middelburg. In 1854 kreeg de gemeente ds. J. Holster als predikant. In 1860 ontstond scheuring in dit kerkverband. Vlissingen ging over naar de Christelijk Afgescheidenen.

Toen diaken A. Dingemanse zich in Vlissingen gevestigd had -waarschijnlijk rond 1895- voelde hij en andere leden van de Ledeboeriaanse gemeente te Middelburg, er behoefte aan om in Vlissingen kerkdiensten te beleggen. Een uitkomst voor vrouwen, kinderen en oude mensen. *De kerkenraad van Middelburg keurde het goed*, schrijft hij. Het komt er dus in feite op neer dat er gedurende een bepaalde tijd één Gereformeerde gemeente was op Walcheren met 3 locaties: Middelburg, Aagtekerke en Vlissingen. Onderstaande oefenaars hebben er gepreekt. Het jaartal achter de plaatsnaam geeft de jaren aan waarin deze oefenaars in de gemeenten voorgingen.

P. Ingelse, Middelburg, van 1889-1906.

L. Boone, Krabbendijke, van 1890-1899. Op 26-12-1899 tot predikant bevestigd in Terneuzen door ds. D. Janse.

N. H. Beversluis, Middelburg, 1892-1900.

A. van der Stel te Nieuw Beierland, van 1895-1899.

De locatie in Vlissingen werd in de loop van de jaren weer opgeheven. Eerst in 1932 werd er een nieuwe Gereformeerde gemeente geïnstitueerd.

Op 22 maart 1900 scheepste het echtpaar Dingemanse zich in bij de "Rotterdam" het grote stoomschip van de Holland-Amerika Lijn en vertrok naar de Nieuwe Wereld. Zij vestigden zich eerst in Sheboygan, Canada. Zij verhuisden daarna naar Denver, Colorado, Midden-Amerika en kwamen daar 9 juli 1903 aan.

Vanuit Denver schreef Dingemanse 32 brieven waarin zijn hele levensloop naar voren komt. Van deze brieven zijn alleen de eerste overgenomen, die betrekking hebben op zijn leven in Walcheren. De anderen zijn echter niet minder mooi, maar vallen feitelijk buiten ons onderzoek.

In maart 1920 schreef Dingemanse zijn laatste brief. In hetzelfde jaar stierf hij. Verdere gegevens van zijn familie en of hij kinderen heeft gehad in Amerika is (nog) onbekend.

Gezinsstaat van Leendert Dingemanse

Leendert Dingemanse, geboren te Vrouwenpolder rond 1816, overleden aldaar op 29 april 1885, ong. 69 jaar, zoon van Jacobus Dingemanse en Pieterella van Westen. Leendert was gehuwd met Suzanna Kooman, geboren te Oostkapelle rond 1821, overleden te Vrouwenpolder op 7 oktober 1903, ong. 82 jaar oud, dochter van Jacobus Kooman en Adriana Jobs. Uit dit huwelijk:

1 Pieterella Dingemanse, geboren te Vrouwepolder op 8 november 1845, overleden aldaar op 29 augustus 1881, 35 jaar oud. Pieterella is getrouwd te Vrouwepolder op 8 juli 1868, op 22 jarige leeftijd met Levinus Sturm.

2 Jacoba Dingemanse, geboren te Vrouwepolder op 23 april 1849, overleden aldaar op 11 november 1939, 90 jaar oud. Jacoba is getrouwd te Vrouwepolder op 16 mei 1877, op 28 jarige leeftijd met Wisse Adriaan van Sorge, overleden voor 11 november 1939.

3 Lein Dingemanse, geboren in september 1852, overleden te Schellach (ten noorden van Middelburg) op 14 februari 1853, 5 maanden oud.

4 Lein Dingemanse, geboren te Vrouwepolder op 5 juni 1854, overleden te Schellach op 14 november 1854, 162 dagen oud.

5 Adriana Dingemanse, geboren te Vrouwepolder op 4 juni 1857, overleden aldaar op 22 oktober 1857, 140 dagen oud.

6 Lein Dingemanse, geboren te Vrouwepolder op 13 oktober 1859, overleden aldaar op 13 september 1863, 3 jaar oud.

7 **Adriaan Dingemanse**, geboren te Vrouwepolder op 24 november 1860. Adriaan is getrouwd te Koudekerke op 27 april 1888, op 27 jarige leeftijd met Jacomina Leijnse (22 jaar oud), geboren te Koudekerke op 28 april 1865, dochter van Marinus Leijnse en Maria de Visser. Jacomina is overleden vrijdag 17 mei 1912 te Denver.

8 Adriana Dingemanse, geboren te Vrouwepolder op 12 april 1862. Adriana is getrouwd te Vrouwepolder op 23 mei 1883, op 21 jarige leeftijd met Jan Kwekkeboom.

9 Geertje Dingemanse, geboren te Vrouwepolder op 9 maart 1864. Geertje is getrouwd te Vrouwepolder op 21 april 1886, op 22 jarige leeftijd met Lourens Pieter de Rijke.

De oorspronkelijke titel van het boek luidt:

**BI JZONDERHEDEN UIT HET
Leven en de bekering van**

ADRIAAN DINGEMANSE

Geboren te Gapinge eiland Walcheren, Zeeland en
overleden te Denver, Colorado, Noord Amerika.

Medegedeeld in brieven aan vrienden
Uitgegeven door zijn weduwe.

Gedrukt bij J. van Boven 720 Elizabeth street,
KALAMAZO, MICHIGAN. 1921

Brieven van A. Dingemanse.

Denver, Colorado, 6 Januari, 1916.

Geliefde Vriendin!

In antwoord op uw schrijven dient, dat wij door 's Heeren goedheid in redelijke welstand mogen verkeren. Het jaar 1915 is weer voorbij en wij zijn als toonbeelden van Gods ontferming en genade nog gespaard en gedragen, zodat we mogen zeggen: *tot hertoe heeft ons de Heere geholpen*. En met niets minder kunnen we het jaar weer door. Wij zijn en blijven afhankelijk van de onveranderlijke trouw en liefde Gods. Nu vriendin, dat die trouw en liefde u in 't nieuwe jaar geleiden; dat zij uw sterkte en blijdschap mogen wezen! De vreze Gods portier aan 't hart, daar wij zulks van node hebben, om onze klederen niet te besmetten. Een verdorven hart, een verleidende wereld en een listige duivel blijven onverzoonlijke vijanden, die somtijds als een grote Goliath de ziel bedreigen, terwijl de genade als een kleine David is. Toch overwon die kleine David, doch in de kracht Gods. Geve de Heere ons ook, dat wij in dit jaar -dit zij onze wens en bede!- mogen zeggen: *"Heere, bij u schuil ik"*, dat is het leven van mijn leven.

Ik wil dan aan uw verzoek voldoen, om een en ander van 's Heeren ontferming aan een alleronwaardigste zondaar bewezen, te vermelden, hoewel ik niet altijd zulk een ruime stof heb, om uit de oefening veel mede te delen. Ik moet soms in mijn gemis zeggen: *"Och Heere, houd uw werk in 't leven."* En wanneer ik dan terug zie, wat de Heere voormaals heeft gedaan, dan rijst weer de hoop en het vertrouwen dat de Heere voleindigen zal, wat Zijn hand begon.

Ik ben geboren te Gapinge, eiland Walcheren, provincie Zeeland, Nederland, de 24ste November, 1860. Mijn ouders waren erg werelds, zodat ik van kinds af in erge mate goddeloos was. En toch zeer jong zijnde had ik indrukken van dood en eeuwigheid. Als ik met andere jongens spelende bij het kerkhof kwam, dacht ik aan dat nare graf; dat ik daar ook in moest als ik stierf. En mijn kwaad dat ik deed overdenkende, was ik bang en

gedroeg mij voor een korten tijd geschikt, namelijk voor een kleine jongen, mijn opvoeding in aanmerking nemende.

Ik hoorde wel eens spreken, dat de meeste mensen naar de hel gingen; en dan dacht ik wat is dat toch erg, te moeten sterven. Eens hoorde ik in de Bijbel lezen, ik was toen 8 jaar oud, *dat de Heere de mens verzond uit de hof van Eden, opdat hij zijn hand niet zou uitstrekken en nemen en eten van de boom des levens, en leven in eeuwigheid*. Dat was voor mij een droeve opmerking. Ik dacht zo, zou die boom daar nog niet zijn? Alle bomen op aarde blijven toch; en waar zou dat dan zijn, om die nog te kunnen vinden? Daar kon ik met mijn kinderbegrip niet bij. Ook had ik eens gehoord dat er uitverkorenen waren, die zouden zalig worden. En dat het maar weinigen waren, maar enkelen uit miljoenen mensen. Daar was ook geen hoop, om tot die gelukkigen te behoren. Dat drukte mij neer, doch het ging weer over.

Ik groeide op en alles ging weg. Toen ik ouder werd nam ik alle mogelijke genoegens waar; ringrijderij om prijzen, drie a vier keer per jaar. Hoorde ik muziek, dan leefde ik geheel. Ik dacht, wij leven maar eens en zullen het nu waarnemen. In de kerk hoorde ik in de regel moderne predikanten, die de Heere Jezus als de Zone Gods en de enige en volkomen Zaligmaker verloochenden; zeggende: Hij was alleen een uitnemend mens. Bij zo een dominee zou ik belijdenis doen op 22 jarige leeftijd. Ik dacht wel, dat het niet goed was, maar dan kon ik tevens pret maken en alle genoegens waarnemen; want de dominee nam het niet zo nauw. Hij leerde ons dat de mensen van apen waren afgestamd. Een duivel was er niet. De Perzen hadden de Israëlieten dat maar wijs gemaakt toen zij in Babel gevangen waren. *Dus, zo zeide hij, hadden wij de duivel als een presentje van de Perzen gekregen*, hetwelk ik ook vaak spottende zeide.

Zo zing ik 22 maart [1883] naar Middelburg om een nieuw pak kleren te kopen, om binnen enkele dagen belijdenis te doen, maar in de stad kreeg ik een bloedspuwing. Ik werd in een rijtuig, dat heel langzaam en zacht reed, meer dood dan levend thuis gebracht. De volgende dag weer een bloedspuwing, zodat de dokter, en spoedig een tweede dokter alle hoop opgaven. Dagen en nachten werd de dood verwacht, tot na weken een weinig beterschap intrad en ik zo ver kwam, dat ik bij gunstig weder buiten mocht komen. Anderhalf jaar later werd ik beter, tot verwondering der dokters.

Toen de vreze voor de dood wat geweken was en ik nog te zwak was om iets te doen, verzette ik mij de tijd door het lezen van romans. Tot op zekeren dag ik aan het lezen was in een boek van Jules Verne over wondervolle reizen, -tot mijn vermaak-, en op eens in mij kwam, om de Bijbel te lezen. Ik verzette mij er tegen, maar het kwam mij zo sterk voor, dat ik eindelijk overwonnen werd. Ik haalde een Bijbel, sloeg hem open en las in de laatste helft van het 2^e hoofdstuk van Openbaring de dreigementen en waarschuwingen tegen de zonde. *En de Heere zou een iegelijk vergelden naar zijn werken*. Ik schrok erg. Ik zag, dat de Heere bekering eiste of de straf. Daar zag ik mijn zonde en ik zonk op een stoel neer. Verschrikt deed ik de Bijbel weer dicht. Ik was in mijn binnenste zo geraakt en ontsteld, zodat ik schreide. Na enige tijd nam ik weer de Bijbel ter hand, maar wat of waar ik ook las, ik was een verloren persoon. Ik ging in de eenzaamheid, om het voor mijn omgeving te verbergen, maar daar was geen ontkoming; ik moest bekeerd worden of sterven. Ik beweerde mijn droeve staat, zocht alles te verbergen, doch het werd spoedig opgemerkt, dat er iets met mij gaande was. Mijn romans waren toen voor goed gesloten en bij dagen en nachten bleef ik onder mijn zonden gebukt. Nam ik de Bijbel, zo waren de straffen voor mij. Dan weende ik bitterlijk. Ik smeekte met tranen om genade maar kreeg geen verlossing. Ik las op zekere keer in de Bijbel, dat de engelen in de hemel verblijd zijn over één zondaar, die zich bekeerd. Maar dat gaf mij opnieuw droefheid, want dat kon ik niet. Zo leefde ik enige tijd voort. Alles benauwde mij. Dan zat ik in 't eenzame te overpeinzen. Bekeren kon ik mij niet. De Heere beterschap beloven durfde ik niet. Ik dacht de Heere weet alle dingen

en dan zou Hij voor mijn leugen een voleindiging met mij maken. Wat was ik een ellendig schepsel. Geen hoop! Veroordeeld ging ik in 't verborgen om te bidden. Dan was hier of daar geritsel. 's Avonds op bed dan werd mij van binnen aangezegd: als je wakker wordt, doet ge uw ogen open in de hel. Dan weende ik bitter en besloot om te blijven zitten, opdat ik niet zou inslapen en in de hel ontwaken, want dat was vreselijk. Ik sliep in een vertrek alleen en dan was ik toch ingeslapen en werd erg koud wakker, want ik was ongedekt. Maar een wonder, ik leefde nog.

Tot mijn droefheid moet ik zeggen, dat mijn ouders grote vijanden waren van Gods volk. Er was er niet één, waar zij gemeenschap mee hadden. Onder de waarheid was ik nooit geweest. Ik zag wel eens zogenaamde *Ledeboerianen* voorbijgaan naar de kerk; en ik dacht *die mensen zijn gelukkig* en staarde ze dan na zo lang ik kon. Dan ging ik weg al wenende nam dan weer de Bijbel en las daarin, maar vond nergens troost in.

Ik zat op zekeren dag onder een boom zo diep bedroefd, dat ik meende, dat er geen ellendiger schepsel was als ik. Ik wenste dat ik maar geen mens was. Ik zag die boom aan en dacht ik zou gelukkig zijn als ik maar een boom was. Onze knecht was ziek geworden en daar het juist erg druk was en ik niets doen kon, had vader een andere knecht gevraagd. Toen kwam er een, die zei tegen mijn vader: ik wil wel bij u komen, maar ik heb één vraag: ik ga 's zondags bij dominee van Dijke naar de kerk, [bedoeld wordt de volgelingen van ds. Van Dijke; de ds. was reeds in 1883 gestorven] krijg ik dan mijn eten mee om dat te doen? En vader die om hulp verlegen was stond dat toe, dat verwonderde mij. De eerste dag dat hij bij ons was zag ik ook dat hij ging bidden eer hij zijn brood at. Eer hij bij ons kwam, was hij op het dorp bij de schoenmaker aangegaan, om te vernemen welke mensen wij waren. De schoenmaker zei: *moet u daar gaan wonen? Dat is het goddelooste huisgezin in geheel het eiland Walcheren.* Ik was begerig om wat van hem te horen want hij was bij een Godvrezende grootmoeder opgevoed. Van die jongen hoorde ik de waarheid verklaren, *wat een mens was, en hoe de Heere een mens verlost.* Ik ving alles op en vroegde hem iets, waardoor hij begreep, dat ik niet gerust was.

Op een Zondag was hij weer naar huis geweest. 's Maandags ging ik bij hem, of hij niet eens iets zou zeggen, maar hij was zo stil. Eindelijk zeide hij: ik ben in zulke gedachten; Jacomientje Colfer [gehuwd met Pieter Colfer] te Aagtekerke was in zulke banden geweest voor haar zielstoestand maar de Heere Jezus had haar een antwoord uit de hemel gegeven: *"Uw schuld heb Ik achter mijn rug geworpen."* Nu was ze in de Heiland met de Vader verzoend. Ik was verwonderd zo iets te horen, ging spoedig weg, want hij zou aan mij gezien hebben dat zulks mij trof. Ik had nog nooit zo klaar gezien, wat dat was. Zoiets was voor mij een onuitsprekelijk wonder. Wat was zij gelukkig en ik ellendig! O, mocht mij zo iets toch eens gebeuren. Geen werelden, neen niets waar mijn ziel naar verlangde, kon ik daarbij schatten. Doch wat mij betreft, ik was verloren, tenzij de Heere zich ook mijner eens ontfermde. Ik smeekte in 't verborgen om de Heere Jezus ook te kennen als mijn Borg, want ik bleef voor 't oordeel staan, maar geen uitkomst. Als die vrouw stierf, werd zij verlost, maar ik ging naar het verderf.

Ik las ook in de Bijbel hoe sommigen de Heiland smekten en één woord was genoeg. Ik geloofde dat de Heiland ook machtig was om mij te verlossen, maar alle gebeden in 't verborgen hielpen mij niet uit mijn toestand. Doch in één zaak kwam er verandering: ik kwam de Heere in Zijn recht toe te vallen. Mijn gezicht van de hoogwaardigheid des Heeren en mijn grondbestaan brachten mij in een staat, dat ik onder het heilig recht des Heeren kwam te vallen; dat ik de Heere toeviel en uitriep op mijn knieën: *"Heere, indien U mij voor eeuwig van voor Uw aangezicht in 't verderf verstoot, dan is dat rechtvaardig ik heb dat verdiend, ik geef mij over, doch mocht het kunnen bestaan met Uw wil en raad mij in ontferming aan te zien, och ontferm U mijner en spreek tot mijn ziel: gij zult nog eens verlost worden."*

Alle krachten van mijn hart riepen uit om een woordje van de Heiland te horen ter verlossing en troost voor mijn ziel, dat mij tot troost in 't leven en volkomen in 't sterven genoeg mocht zijn, om de eeuwige zaligheid mee in te gaan. In dat uitstorten van mijn hart, (want het was een gebed) daar ik wonder gemakkelijk mijn nood voor de Heere ontlaste, gevoelde ik als vrede.

En kort daarna daalden die woorden met kracht en verrassend in het binnenste van mijn ziel en gebeurde er iets wonderlijks: ik zag dat de Heiland voor mij intrad bij de Vader. Ik kwam op mijn knieën en riep uit: *Abba Vader, lieve Vader, in Jezus Christus*. Ik smolt in tranen weg. Ik zag dat het zwaard van Gods rechtvaardigheid in de schede was gestoken. De vrede Gods vervulde mijn hart. Ja zo sterk was de liefde van de Heere, dat ik vroeg *wat dat was*, begerig zijnde om die zielsgestalte te doorgronden. En als een lieve stem, kwam het antwoord tot mij: *Eeuwige liefde*. Hoe verwonderd was ik daarover en nu werd mij getoond, *dat de Heere mij van eeuwigheid had liefgehad*. Ik zou zo zeggen, ik weende van liefde en verwondering voor zulk een weldaad aan zó een als ik was betoond. Daar leefde ik een paar dagen in verwondering en veel zielsgenot. Daar was hoop voor mijn ziel. O wonder, maar 't was zo groot voor mij; en toch was het waar. Nam ik de Bijbel en las de beloften voor 's Heeren volk, dan ging er zo'n kracht en troost van uit. Het was een grote blijdschap voor mij, zodat ik zeide: *nu is er nog nooit zo een wonder gebeurd en ik heb vroeger nog nooit geleefd*. Er kwam een onweder, daar ik vroeger zo bang voor was, maar nu was ik onbevreesd. Alles was vrede, niets kon mij beroeren. Ik hoorde als des Vaders stem in de wolken. Alles was vrede voor mij.

Doch daar deed zich wat op. Ik werd opeens afgevraagd, of het ook in waarheid was, dat ik mij nu kon verblijden? Waarop ik zeide: *als dat niet in waarheid is, wat is er dan waarheid?* Het was in waarheid, dat wist ik zeker. Ja, maar, was 't antwoord, als je jezelf eens bedroog voor de eeuwigheid, wat zou dat wezen? Ik antwoordde, dat ik wist wat er gebeurd was. Daar geraakte ik zonder mijn weten met de duivel aan het disputeren. En wat ik ook zei, altijd een antwoord terug. Dat ging zo ver, totdat mij gezegd werd, als ik van mijn lichaamsongesteldheid beter was, dan was ik verlost. Maar nu *dacht* ik dat mijn ziel verlost was, maar ik *bedroog* mijzelf. Het was of mijn hart overrompeld werd. Ik geraakte in banden. Ik zeide: *ik zal de Heere bidden*. En ik kreeg ten antwoord: bidden? Die tot God komt moet geloven en u gelooft niet. O, wat werd ik toen naar gesteld, zó beroerd. Ik zou toen mijn knieën buigen, maar zonder dat ik een gebed kwijt kon raken. Daar lag ik neer. Mijn blijdschap en troost was en bleef weg. O wat zou ik doen? Gejaagd als ik werd, besloot ik ten laatste om onze knecht eens iets te vragen. Ik vroeg hem: u weet zoveel, maar als een ziel de Heere smeekt om vergeving, en hij worstelt om een antwoordje van de Heere om te weten of hij genade in 's Heeren ogen vindt en hij ondervindt dat zoveel liefde en troost zijn hart vervult en ze komen hem dan zeggen: dat is geen grond van hoop, ja dat zulks bestreden wordt, wat zal zo een doen om zeker te weten, dat het toch waarlijk van de Heere was? Hij zeide verwonderd: wat een vragen doe je toch aan mij en je bent nooit onder de waarheid geweest. David zegt: *eenmaal heeft de Heere gesproken, ik heb dat tweemaal verstaan*. Ik geloof dat het met u ook zo is. Verder zeide hij: 'het moet naar 's Heeren woord zijn. En zulks komt zo maar niet. Daar gaat iets voorop. Toen de Heere tot Elia kwam, ging er een vuur, een stormwind en een aardbeving voorop, en daarna kwam de Heere in het suizen van een zachte stilte'.

Dat hielp mij ook niet. Ik nam de Bijbel en las dat, maar dat was geen troost voor mij. Geen bewijs dat het met mij daar 's Heeren woord was. Dus liep ik neergedrukt rond, treurig en verward. Ik wist niet wat te doen. Ik was zuchtende. In 't gebed, kon ik geen troost vinden. O droeve toestand! Eindelijk nam ik weer de Bijbel en die openslaande viel hij juist open bij 2 Kon. 2:14 en las daar: waar is de Heere, de God van Elia, ja Dezelve? Toen werd ik ingeleid wat dat was. Elia was opgenomen en Eliza keerde

weder en begeerde (daar hij wist wat Elia's God voor Elia was) dat Hij ook voor hem Dezelfde mocht wezen. En de Heere verhoorde hem, door de wateren der Jordaan van elkander te scheiden zodat hij daardoor kon gaan. Toen werd ik terug geleid, wat ik gehoord had van die vrouw uit Aagtekerke, hoe de Heere haar ziel had uitgered en hoe ik dezelfde Heere nodig had in mijn zielsbanden; en wat de Heere gedaan had. Zo werd ik terug geleid in 's Heeren goedheid en genade aan mij bewezen, en mijn banden vielen weg. Ik kreeg mijn troost en vrede weer.

Nu was ik weer verblijd, doch na korte tijd trachtte Satan mij weer in banden te slaan. Op zekere morgen opstaande, zeer kalm, was het opeens of de vloeken in mij werden geworpen, dat ze mij tot in de keel kwamen. Ik schrok er van en ontroerde zo. Ik sloot mijn tanden op elkaar. O, zei ik verward, wat zal er van mij toch komen? Ik wilde mijn knieën buigen, maar was zo neergedrukt, zodat ik weinig meer voort kon brengen als zuchten en vragen, dat de Heere zich toch mijner mocht ontfermen. Het was weer een bange dag voor mij, doch eer de dag om was, kwam mij in gedachten dat er nog 2 oude boeken in ons huis waren. Ik zocht die op; en één ervan waren predikaties. Die vielen mij gepast in handen. De leraar sprak, wat de duivel wel kon doen om een ziel te verkrachten, door ze vloeken in te storten. "En nu", zeide hij, "kunt u weten of zulks van de duivel is. Indien het als in u wordt geworpen en u staat er tegen met weerzin, dat u er als tegen vecht, om te voorkomen, o ziel wees niet te bedroefd, je wordt verkracht, ofschoon u er tegen strijdt; het is des duivels zonde. Het is als met een maagd in 't veld gevonden. Een sterkere overvalt haar, zij schreeuwt er tegen, doch geen kracht genoeg om het te voorkomen. De man, die zulks deed, zou gedood worden en zij vrij gaan." Ik zag mij nu vrij gaan in deze. Doch na dit alles, kreeg ik geen pad met rozen bezaaid. Maar hiervan, zo de Heere wil en mij leven, een volgende keer.

Van harte wil ik u feliciteren met uw verjaardag. En dat de Heere u nabij en goed zij op uw verdere levensweg. Ieder jaar is een stapje nader naar het Huis des Vaders, waar vele woningen zijn. En ook een voor u. Laat dat vooruitzicht u verblijden. En ontvang onze hartelijke groeten, met heilbede.

Uw vriend en vriendin,

A. Dingemanse en echtgenote.

Denver Colo., 10 April, 1916.

Zeer Geachte en Geliefde Vriendin!

Wij hebben uw schrijven, door 's Heeren goedheid op 7 April in redelijke welstand ontvangen en een en ander van de gestalte uws harten vernomen. O, wat een voorrecht, dat de Heere om Zijn verbondswil nooit verandert. De uitoefening door die dierbare Heiland aan 's Vaders rechterhand van Zijn ambten ontsluit voor al Zijn volk de weg tot het Vaderhart, van eeuwigheid in Zichzelf bewogen. O Levensbron, o eeuwig wonder. Ik ben jaloers op uw voorrecht, zoveel onder Gods volk te mogen verkeren, dat toch zo opwekkend is, hoewel ik niet mag zeggen, dat de Heere als een dorre woestijn voor ons is. Tot roem van Zijn genade, Die betoont aan geen plaats te zijn gebonden en ook ons nog goed en nabij is.

Doch omreden u verzocht hebt, om mijn vorige brief nog eens voort te zetten waar ik afbrak hoe de Heere, mij diep onwaardige, beliefde te gedenken en genadiglijk mij iets van 't nieuwe leven schonk, mij leidde en uithielp, zo wil ik daar nog iets van mededelen. Ik brak af waar ik des duivels overweldigende kracht in droefheid had te verduren, doch werd er uitgered. Ik was toen weer goed gesteld en had een vermaak in

het onderzoeken en lezen van de Bijbel; want nooit te voren was dat zó een boek voor mij geweest. Naar de kerk kon ik niet gaan; en als onze knecht daar geweest was, vroeg ik hem alles uit wat hij daarvan kon meedragen. Ook was de Heere zo goed, mij enig licht in Zijn woord te geven.

Ik hoorde van onze knecht, verscheiden personen noemen, die als kinderen Gods bekend waren, waar ik verwonderd over was, omreden dat ik zulks nooit had geweten. Ik kon daar niet mee in aanraking komen, maar kreeg daar zo een hart voor. Ik zou ze geholpen hebben als ze in nood waren, al kende ik ze niet. En als ik van 't volk eens voorbij zag gaan, kon ik maar niet laten om ze na te zien zo lang ik kon. Doch mijn ouders en broeders en zusters die zag ik ook in hun ellendige staat, dat ze voor eeuwig verloren gingen en dat was mij een ontzettende zaak, waarom ik de Heere smeekte Zich over hen te ontfermen. Ik pleitte aan de troon der genade, al was het er maar één, dat de Heere ze mocht redden. Ik deed meer in 't verborgen als openbaar want openlijk uitkomen en waarschuwen durfde ik niet, omreden dat ik altijd nog zwak en ziekelijk was en zodoende veel kostte en niets kon verdienen en vijandige weldoeners en verzorgers had.

Dit alles maakte mij te zijn als iemand die zich wat bedekt, ofschoon ons huisgezin wel wist hoe veel ik veranderd was, dat zij ook wel eens zeiden. Want mijn vroegere gesprekken, mijn harmonica spelen en lezen van romanschrijvers, was alles voorbij. Ik werd als vreemd in de samenleving en zocht in het eenzame of bij onze knecht, meest mijn leven.

Doch op zekere dag was ik alleen met mijn jongste zuster, die vroeg op eens: wat ik zou gaan doen vanavond. Het was zanguitvoering (een werelds vermaak natuurlijk) en ik was zo ontrouw dat ik zeide: *ik kan het niet zeggen*. Want de vrees voor mijn ouders was zo groot: ik zag reeds hoe ouderlijke liefde tegen mij verkoelde. Mijn zuster ging onmiddellijk weg en bij mij was het of er een vuur in mijn binnenste ontbrandde. Ik had mijn plicht niet gedaan. Ik ging naar binnen in een vertrek alleen, nam de Bijbel en legde die open bij Prediker 11:9 en 10, ging toen naar mijn zuster en bekende haar, - haar meenemende naar de Bijbel-, dat ik niet goed gedaan had om haar niet te waarschuwen. En zeide: *Geertje, lees eens die twee verzen en dat is Gods antwoord op uw vraag*. Ze bleef een tijd staan als of ze vastgenageld was, ging toen weg en was zo stil, dat mijn andere zuster het merkte en vroeg haar naar de reden, waarop zij het vertelde. En die brak in woede los. Zij zei: ja ik weet het wel, nu wordt hij te fijn en nu moeten wij gewaarschuwd worden. Maar gaan moet ze nu zeker! Wat ook geschiedde. En bovendien nog dit, dat Geertje nadien niet meer zo goed voor mij was. Ik had dus haat voor mijn liefde behaald, maar het geweten was geraakt en dat wreekte zij op mij, gelijk later gebleken is. En door de Heere, na jaren, nog doorgewerkt ten goede. Later hoop ik u zulks te melden in welke wondere weg de Heere mij die zuster gaf in gemeenschap, reeds in Amerika zijnde. Waardoor ik van achteren, 's Heeren werk in blijdschap aanschouwde en mijn hart verheugde.

Mijn leven was dus niet opwekkend in 't huisgezin en al meer en meer kwam er scheiding. Mijn vader was ook niet meer zo goed voor mij en droefheid drukte mij soms neer, ofschoon ik niet ongetroost was. 's Heeren woord was mij soms zo goed en troostrijk. Doch mijn vader werd ongesteld en na enige maanden zagen wij dat het niet goed ging, hetwelk ook de dokter zeide. Indien ik vroeg hoe het ging, dan kreeg ik een antwoord dat mij in 't verborgen bracht en in droefheid deed zuchten. Waarop mij op zekere tijd getoond werd, dat mijn vader zou sterven. Ontzettend om uit te drukken, doch de Heere gaf mij te berusten en maakte mij los van mijn eigen vader. Want ik wilde hem wel waarschuwen, maar ik mocht van vader niet spreken. Toch had ik hem zo graag willen redden. Toen hij niet meer kon spreken, stemde hij nog toe dat ik voor hem zou bidden, doch hij stierf zonder hoop. [16-5-1887 te Vrouwenpolder].

Ik moest na vaders dood, voor moeder op de boerderij, haar zaak besturen, dat door 's Heeren zegen goed werkte. En ik raakte nu ook sterk genoeg om wat te gaan werken. Ik kon nu ook naar de kerk toe gaan en ging naar de *oud Gereformeerden* zoals zij die noemden, de volgelingen van Ledeboer. Alles liep nu goed en ik kreeg mijn gezondheid en krachten weer en kon nu met Gods volk in aanraking komen. Doch moeder haatte mij en klaagde haar verdriet aan anderen aangaande mijn Godsdienst. En ofschoon alles wél liep in haar zaken, was dat erg. Ik was toen nog thuis met twee zusters, en de oudste was zo ontzettend tegen mij. Zij zei op een keer tegen mijn jongste zuster, *zij wenste dat ik maar spoedig mocht trouwen en wel met het grootste zwijn van een wijf van de gehele wereld*, niet wetende dat ik dat hoorde.

Op ons dorp kwam toen een andere predikant die, alles vernomen hebbende, zei mij wel van mijn kerkelijke gevoelens terug te zullen brengen. Dat mij tot de Heere bracht, om hem te kunnen antwoorden. Toen kwam mij voor: *"Is Mijn woord niet als een vuur, spreekt de Heere; en als een hamer die een steenrots te morzel slaat?"* En de Heere gaf mij en de knecht, hem geheel vast te zetten, daar hij van zei, *dat wij er wel veertien dagen voor gestudeerd hadden*. Die man was wel op de hogeschool geleerd, maar niet van de Heere. Eerst moest moeder en mijn zusters getuigen, dat die dominee te kort schoot om zijn zaak te verdedigen, maar het sloeg in vijandschap over.

Een paar jaar later toen ik over een huwelijk dacht, was mijn begeerte, dat de Heere mij een vrouw zou schenken die Hem vreesde om voor elkander een hand en een voet te zijn op de weg des levens. Ik kwam toen in kennis met haar die mijn eerste vrouw is geworden. Zij was in haar werelds leven uit Jesaja 55 vs. 7 *De goddeloze verlate zijn weg* enz. krachtdadig staande gehouden, doch bleef van verre staan. Ik kreeg daar verkering mee en zag mijn gebed verhoord. Ik meende vast dat zij mijn vrouw zou worden doch eensklaps, onverwachts, kreeg ik een brief dat zij verplicht was alle gemeenschap met mij af te breken. Die brief was aan een ander bezorgd en geopend door vijandige mensen, en daarmede gelachen. Dat sloeg in mijn natuur, dat had ik nooit verwacht en 't scheelde niet veel, of ik had een brief terug gezonden die onvriendelijk was. Doch daar kwam de duivel op los en zei: u dacht dat de Heere haar u tot vrouw zou geven en dat is mis; en dat kon met uw gehele staat voor de eeuwigheid wel mis zijn. Ik verzette mijzelf daartegen en kreeg het tenslotte zeer moeilijk. Doch ik kwam in onderzoek en mocht in schuld voor de Heere komen, voor mijn opstand. Ik zocht des Heeren aangezicht in die zaken, en kreeg die woorden uit Psalm 33 vs. 6, oude rijm:

*Maar de voorzichtigheid des Heeren,
Doet Zijn voornemen vast bestaan;
Dat Hij eens besluit t' Zijner eren,
Zal zonder hindering voortgaan.*

Dat gehele vers verlichtte mij, maar ik kon toch de zaak niet laten rusten. Ik zocht ernstig de Heere en smeekte Hem, mij toch genadig bekend te maken, de reden van haar schrijven. Toen werd mij getoond, dat haar familie haar er toe bewogen had, om dat te doen op aanraden van een man, die voor een kind des Heeren doorging, die een geldbeminnaar was en zeide, dat zij een beter huwelijk kon doen. Dus een huwelijk met mij afraadde en tevens zei, geen vijand van mij te zijn. Daarop schreef ik een brief, toen ik wist dat een man als raadgever, de familie bewoog. Ik wist echter niet wie het was, maar schreef alles zo duidelijk dat ze er verwonderd van waren hoe ik dat wist. En ik schreef, als de Heere u nu losgemaakt heeft van mij, welnu, dan laat ik u vrij. Een bekeerde oom van mijn vrouw kwam daar en alles vernomen hebbende, zeide: *mensen, ziet toe wat ge doet in deze*. Hij sprak ook mij aan en vroegde hoe ik daarmee stond en zeide: *nu de Heere zal voor uw zaak zorgen*.

Mijn moeder was nog al eens mankerende en de kinderen. wilde dat zij zou uitscheiden [als boerin]. Zij kon wel leven en de kinderen helpen die 't nodig hadden door elk een deel van haar bezitting te verpachten. Zo kwam ik ook in de gelegenheid om voor mijn eigen bestaan te zorgen. Daarna ontmoette ik haar, met wie ik verkeerdt had. Ik vroeg haar of zij nu los van mij was. Zij zeide: *neen en nooit geweest*. Toen sloeg ik haar voor om te trouwen, dat zij aannam; en het was door een tweeërlei band, een goed huwelijk. Mijn moeder bleef naast ons wonen, doch ik was nu mijn eigen baas en wij konden met Gods volk vrij omgang hebben. Doch toen moeder en de familie zagen, dat mijn vrouw van de zelfde Godsdienst en leven was, kwam ook zij in verachting. Maar de man die eerst mijn huwelijk door afraden, tegen had gewerkt kwam naar ons toe, om zijn schuld te bekennen. Zijn geweten was onbevredigd. Dus hadden wij een aangenaam leven en kregen nog al eens bezoek van Gods volk, maar moeder kon dat volk niet zien. Daar was op 't hof nooit zo een leven geleid. Ze zei al spoedig, dat wij beide voor niets deugden als over Godsdienst te praten en psalmen te zingen en wensten dat onze monden mochten gesloten worden. Doch veel brutaler uitgedrukt. In 't kort mij waren een afschrapsel en moesten zoveel verdragen, schandelijk om te noemen.

Ik had een stuk weiland omgeploegd, waarop ik koolzaad had. En bij het dorsen daarvan in de provincie Zeeland, wordt er altijd drank geschonken en dan is dat dikwijls een goddeloze boel. En daar hadden zij moed op, bij die fijnen toch eens een kermisboel daarvan te maken. Doch dat te weten komende, besloten wij dat te voorkomen door geen drank te schenken, maar in plaats daarvan bier. En hetgeen ik daardoor spaarde, bij hun loon te voegen, om elke man 15 cent en elke vrouw 10 cent meer te betalen. Doch mijn eigen moeder dat horende, besloot om dan zelf de drank te geven, als ze thuis zouden komen. En dan moesten ze zingen en springen, ze zouden die fijnen wel krijgen. Toen de dag aanbrak, zag ik de troep volk aankomen en daar ik er al van wist, vluchtte ik in een dicht met hout begroeid bosje, om de Heere te smeken om toch genadig de geesten in te binden. Wij waren zeer vriendelijk tegen hen, en 't weer was buitengewoon prachtig; en ik moest wel eens een woord in de verte horen, maar 't liep nog goed. Ik moest mijzelf nog eens afzonderen en raakte mijn pakken kwijt. Toen 't werk afgedaan was, gingen de vrouwen naar huis en een dienstmeisje van mijn vrouw, die vooruit naar huis kwam, zeide: *nu zal je wat beleven*. Uw moeder heeft drank en die vrouwen zullen beginnen. Die gaan daar naar toe en dan is het kermis hier. Mijn vrouw vluchtte in de kelder om te bidden en zeide, terugkomende: *dat zal de Heere niet toelaten*. En als zij dat doen zal de Heere de eerste die begint, neervellen. Verschrikt niet als u ziet dat die neervalt. Bijna thuis gekomen bij ons, kregen zij woorden onder elkander. Dat verijdelde dat zij naar moeders deur, naast ons gingen; en 't was voorkomen en alles liep goed af. Al spoedig kwam een buurman, die een kind des Heeren was, bij ons om te weten hoe dat afgelopen was. Wij zeiden: goed, de Heere heeft ze niet toegelaten.

Maar op het dorp thuis gekomen zijnde, hadden zij toch spijt daarvan zodat een der vrouwen zei: wacht even, ik heb een fles drank, wij zullen eens drinken en zingen en springen. Daar begon zij mee, want, zei zij, dáár hebben wij het niet kunnen doen. Maar zij viel neer en kreeg een bloedspuwing. Onze buurman, de volgende morgen, zulks horende, kwam weer naar ons toe en deelde het ons mee. Het gevolg van alles was, toen mijn pachtijd ten einde was, werd ik uit haat brodeloos gemaakt. En daar geen van de andere kinderen het wilde pachten, verkocht mijn moeder het publiek, zodat ik mijn brood moest zoeken onder verzwarende omstandigheden wegens ziekelijkheid van mijn vrouw.

Die buurman een zekere W. L. was een lief kind Gods, die al onze zaken bekend waren en waar wij zo een innige gemeenschap mee hadden; en hij kwam veel bij ons. Op zekere morgen ontwaakte ik, en de Heere toonde mij dat Hij die vriend zou wegnemen,

waarover ik zeer bedrukt werd. Mijn vrouw zulks bemerkende, vroeg naar de reden, waarop ik het haar zeide. En zij deelde het nog aan twee anderen mee. Maar dat kwam op de proef want hij werd ziek. Wij waren toen verhuisd en kregen elke dag bericht door een man die ons melk bracht. En op zekeren morgen zei hij, dat de dokter had gezegd, dat de ziekte over was en hij nu beter werd. Het was of ze mij van binnen aangrepen, maar mij kwam weer voor: *hij zou toch niet opstaan*. En de volgende dag stierf hij, of liever gezegd, begon zijn groot jubeljaar.

Vergeef mijn langdradig schrijven. Ik hoop het later wat korter en zakelijker te doen. Ontvang onze hartelijke groeten met heilbede,

Uw vriend en vriendin.

A. Dingemanse en echtgenote.

Denver, Colo., 4 September, 1916.

Zeer geachte, en geliefde Vriendin!

Bij deze hoop ik u enige letteren te doen toekomen. Ik ben na een ernstige ziekte, als een wonder van 's Heeren ontferming en goedheid weer herstellende. Ik ben aan de rand des graf geweest. En mij ziende als in de vallei des doods, mocht ik bij de Heere zo pleiten op Zijn onveranderlijke trouw. Zijn vroegere genades en uitredingen voordragende, waarop ik vrede kreeg en in stil vertrouwen mij op de Heere kon verlaten. Doch het liefde de Heere mijn ziekte te keren en de zware koorts te matigen en weg te nemen.

Maar nu weer een andere zaak.

Een man met wie ik in zaken was gegaan, stelde zichzelf in zo een onrechtvaardige weg tegen mij, om mij te benadelen; ja die, daar ik zuiver mijn recht tegen hem openbaarde, als een gewetenloze tiran opstond. Ik zag de duivel in hem. En een vrouw, die op enige uitwendige goede dingen de hemel meent te verkrijgen, stond in woede tegen mij op omreden dat ik gezegd had, dat wij in de val een eeuwigdurend Goddelijk recht geschonden hadden, dat alleen door de Heiland voor ons hersteld kon worden maar niet door onze uitwendige werken, die als een wegwerpelijk kleed in de ogen des Heeren waren, indien ze niet op dat enige altaar geheiligd zijn. O arme stakkerds, die de dierbare Heiland niet nodig hebben in Zijn verhoogde ambten en de zaligheid niet geheel en volkomen in Hem zoeken en vinden. En dan als men hun waarschuwt in woede ontsteken. Doch ik hoop dat de Heere met mij moge wezen zodat ik daarvan afstap, om enige andere mededelingen te doen aangaande mijn vroegere levensweg en 's Heeren ontferming in dezen aan ons bewezen.

U vroeg mij, om nauwkeurig alles mee te delen, dan zou ik uitvoeriger moeten zijn en ik werd juist in mijn laatste brief aangevallen dat ik langdradig en onzakelijk was. Ik kan u nog wel zeggen, toen ik in zware overtuigingen was, dat ik des nachts niet durfde te gaan slapen, maar liever wenste wakende te zijn, als ik opgeroepen werd om voor de Heere te verschijnen en voor eeuwig te worden verwezen. Dan was het mij, o zo bang. Als ik op mijn knieën lag om te bidden was het somtijds of er met een stok in de kamer op de vloer geslagen werd, dat mij in mijn bidden verschrikte. Ja, als of die slag in mijn hart viel. En als ik de Heere aanriep op bed was het of de duivel bij mij op bed kwam en mijn keel werd toegeknepen. Ik schreef u ook nog dat ik onder een boom zat en wenste in diens plaats te zijn, dan konden ze iets van mij maken. Ik zou tot een einde komen en na jaren tot stof verteerd zijn. Maar nu dacht ik, kan ieder ogenblik de slag mij treffen om voor eeuwig in de hel te storten. En o, dat voor eeuwig! Ik was toen het ongelukkigste schepseltje op aarde.

Ik was vroeger opgeruimd van gemoed en heb in mijn onbekeerde staat, met de duivel gespot als *een presentje van de Perzen*, maar heb nu al zoveel jaren ondervonden wat een voorrecht en grote genade het is, dat de Heere mij niet rechtvaardig aan hem voor altoos heeft overgegeven, maar in Zijn verhoogde ambten aan 's Vaders rechterhand als Koning, ook voor mij is, tot roem van Zijn genade.

En nu schreef ik in mijn laatste brief, dat ik mijn [middelen van] bestaan moest verlaten. Ik moest voor mijn Godsdienst boeten en er mijn brood door verliezen. En omdat de andere kinderen het niet wilden pachten, verkocht moeder de plaats publiek. Toen ik het laatste jaar de eerste helft van de pacht kwam betalen, werd ik door moeder niet ontvangen. Zij vroeg mij wat ik kwam doen. Ik zei, dat ik de helft der pachtsom kwam betalen; maar ik moest bij haar niet wezen. Ik ging dus naar huis en deelde mijn vrouw zulks mee. Later kreeg ik een brief van haar notaris om bij hem te komen. Ik voldeed daar niet dadelijk aan, maar na enige dagen in de stad [Middelburg] komende ging ik naar zijn kantoor; daar werd ik min behandeld. Die grote mijnheer voer tegen mij uit in boosheid. En ik stond op van mijn stoel, om uit de kamer te vertrekken. Toen bedaarde hij een weinig en verzocht mij het niet te doen, waarop ik hem toevoegde, *dat ik geen misdadiger was, om zulke beledigende woorden van hem te moeten verdragen* en zeide: *als u bedwaard met mij over zaken wilt spreken, wil ik u alle eer en achting bewijzen*. Hij bewoog mij toen om te gaan zitten en werd wat kalmer.

Nu ga ik u iets melden hetwelk mij leed doet, ter nagedachtenis van mijn eigen moeder, maar u wenste een nauwkeurig verhaal van mij.

Ik zeide: 'mijnheer u weet zeker niet, dat ik zo goed op de hoogte ben van mijn moeders zaken; hoe zij in de boedelscheiding alles goedkoop overgenomen heeft niet alleen, maar ook geld heeft achtergehouden, zodat zij van bijna alles bezitster is gebleven, ten nadele van ons kinderen. En dat zou niet zo erg zijn als alles goed ging, want dan kregen wij het toch later, maar nu gaat moeder mij brodeloos maken zonder enige reden die zulks rechtvaardigen kan. Zo word ik dubbel getroffen en moet nu van u nog beledigende woorden horen. Als ik naar de justitie ging en wenste dat mij recht werd gedaan, dan zou ook uw naam als notaris nog beklad worden. Maar ik zal het niet doen, want het is mijn moeder'. Toen keerde die notaris geheel om tegen mij en zeide: *ja het is erg*. En hij is daarop naar moeder gegaan en heeft haar sterk afgeraden om te verkopen en mij niet zo te behandelen, doch het was tevergeefs.

Ook twee van mijn zwagers die met mijn jongste zusters gehuwd waren vielen beide aan mijn zijde en zeide tegen moeder dat zij het niet moest doen. Zij zeiden: *dat zij van mijn Godsdienst niets wilde horen, maar dat ze het onrecht niet konden dragen en trachtten moeder ten mijnen gunste te bewegen*. Maar moeder liet mijn twee zusters en zwagers weten, als zij voor mij bleven spreken, dan zouden ze ook daarvan de schade lijden. Doch ze bleven onverzettelijk en wilden moeder niet toestemmen.

Zo kwam er grote verwijdering in de familie. Ik moest dus mijn inboedel verkopen en mijn brood elders zoeken. Op de verkoopdag keurde ieder, het zij vroom of goddeloos, moeders handelwijze af en trokken partij voor mij. En zeiden: *het is jammer dat die man daar [van die hofstee] af moet*. Ik liet het door een andere notaris verkopen. Daarna op zijn kantoor komende, zei hij: 'Dingemanse, ik heb naar uw omstandigheden vernomen, en ben met alles op de hoogte, nu zal ik met u afrekenen. En dan moet u bij mij maar als het tijd is, de rente voor uw moeder brengen; u moet met uw moeder, als zij zulks eist niet afrekenen. Ik zal er wel voor zorgen dat ze u geen kwaad doen. Ik ben verwonderd dat u nog nooit over uw moeder, zoals u behandeld wordt, tegen mij geklaagd heb'. Ik zei: *mijnheer het is mijn moeder*. Hij zei: Ja en dat prijs ik ook in u.

Ik kwam toen in aanraking met een slager, een zekere C. W. die bij Gods volk lange tijd in grote achting was geweest, maar was nu een weinig afgeweken. Die zei: ik wil wel

met u samenwerken. Ik heb drukke zaken omdat ik ook aan andere slagers aflever en verkoop. U zal genoeg verdienen als het een beetje loopt. Daar had ik wel gehoor voor. Ook was de Heere mij voorgekomen: *die vader of moeder of vrouw of kinderen of akkers verlaat, om Mijnentwil zal honderdvoud ontvangen en namaals het eeuwige leven*. Ik dacht in mijn zondig leven, waren ouders en familie maar allen goed voor mij; maar als de Heere riep, achtte ik alles niets in de wereld en zeide: daar komt wat komt, ik wens de Heere te volgen, wat ik daarvoor ook mag verliezen of verlaten. Ik troostte mij in die overdenkingen, doch somtijds was ik zo neergedrukt. En op zekere dag hoorde ik weer die lasterende en dreigende woorden van moeder en een broeder, dat het mij moedeloos maakte, doch toen kreeg ik deze woorden:

*Waarom wilt gij u zo kwellen
En beroerd zijn, o ziel mijn?
Wil gans uw hoop op God stellen,
Van u zal Hij gedankt zijn,
Als Hij door Zijn aanschijs klaar
Zal wegnemen uw kruis zwaar. enz. [Psalm 42:3, Datheen]*

Dan werd mijn ziel weder levendig en zag ik aldoor maar 't grote heil, ook voor mij bereid. En het was als een versterkende teerkost op de weg. Een oase in de wildernis des levens, tot verkwikking der ziel. Zo ging ik dan eens opgewekt voor enige tijd en gevoelde mij dan zo gelukkig.

Mijn zaken met die vriend C. W. liepen in 't begin nog al goed, maar die man week zo ver van zijn belijdenis af in zijn handel, dat ik daar geen vrede in had om samen te werken. Ook vond ik uit, dat ik moest breken, of ik zou spoedig mijn geld kwijt geweest zijn. Het kostte mij alreeds heel wat. Zijn zaak liet hij verkopen. Ik brak dus met hem af en trachtte als slager voor mijzelf te beginnen. Wij scheidden als vrienden, maar het kostte mij geld dat ik door zijn raad mij had laten leiden.

Mijn vrouw was steeds ziekelijk en dikwijls onder doktershanden en in mijn slagers zaakje liep het ook niet goed. Het was een harde tijd voor elk, en ik zag wel dat het al dieper voor mij er doorging. *Ik woonde toen in Middelburg en was diaken in de kerk van wijlen dominee Janse.*

Ik had een buurman aan de overzijde van de straat, een smid, M. G. genaamd, die ook een kind des Heeren was, daar wij veel omgang mee hadden. Die moest ook door zo een diepe weg, zodat wij elkander in alles verstonden. Toen ik nog op mijn hofstede woonde, hoorde ik hoe nauw dat die man door de wereld moest en daar ik een maaimachine te repareren had, dacht ik, dat zal ik hem laten doen. Toen ik er mee van huis zou gaan, kwam mij de vraag voor, of ik geen geld mee moest nemen doch ik had geen andere zaken. Toch bleef dat bij, daarom ging ik in huis en nam geld mee. Bij die man gekomen was het een blijdschap voor hem, dat de Heere hem werk gaf. Een gezin met kinderen en weinig verdienste, dikwijls uitziende en biddende dat de Heere werk mocht zenden, ...kwam ik daar juist van pas. Toen ik hem verlaten had kwam mij de vraag voor, of die man geen geld moest hebben. Ik stond stil, keerde terug en vroeg hem *of hij ook gebrek aan geld had*, waarop hij bekende van *ja*. Want voor die reparatie moest hij naar Goes en voor ongeveer 3 gulden aan waarde kopen; en hij had niets in huis. Toen gaf ik hem 15 gulden als voorschot op zijn werk, hetwelk een uitredding voor hem was en ik wist waarom ik geld mede had moeten nemen. Van dien tijd af werden wij innige vrienden.

Maar om tot mijn zaken terug te keren die bleven kwijnende. Ik trachtte er nog wat bij te verdienen door voor een vlasboer in Zuid-Holland, tussenpersoon te worden met

landbouwers. Ook nog als suikerbieten-agent, doch dat was toen nog vreemd in Walcheren, zodat zulks niet veel opleverde.

En daar mijn vrouw voortdurend onder doktershanden was, besloten wij om de zaak maar op te geven, en in Rotterdam een klein winkeltje te huren. Maar 's Heeren weg was anders. Mijn vrouw werd ernstig ongesteld en moest geopereerd worden, dat in ons huis kon geschieden. Dit bracht mijn vrouw in enge zielsbanden, aangaande haar staat voor de eeuwigheid. De tijd brak aan. Twee dokters en een verpleegster kwamen en zeiden, dat ik er bij kon blijven. Doch het stormde zo verschrikkelijk van binnen bij mij. Mijn vrouw zei: *dat zij onvoorwaardelijk zichzelf overgaf*, en verzocht mij een gebed te doen voor zij bedwelmd werd. Ik was zo bedrukt een ogenblik, dat ik geen antwoord gaf op haar vraag en zij ten tweede male zei: *bid nog voor mij*. Waarop ik deze woorden kreeg: *"Roep mij aan in de dag der benauwdheid, en ik zal er u uit helpen en gij zult Mij eren."* Ik boog mijn knieën en kwam in onze onwaardigheid aan de troon der genade pleiten op die woorden, die de Heere mij in 't hart had gestort en smeekte ootmoedig, dat de Heere om Zijn Zelfs wil, in deze zulks toch mocht vervullen. En ik mag zeggen, ik raakte mijn gebed zó kwijt, dat ik geloof met Jona te mogen zeggen: *mijn gebed kwam in de Tempel Zijner heiligheid*. Toen werd mijn vrouw door Chloroform bedwelmd. Doch de ene dokter voelde met zijn hand aan de slagader van haar hals en zeide tot de ander: *de pols gaat geheel weg!* De ander keek hem aan en voelde aan haar hals en ik zag de onheilspellende trekken in het gezicht van de dokters. Ze zeiden van binnen dadelijk: *dat is dood*. Doch daar kwam met kracht in mijn hart: *Zij wordt in de kracht Gods bewaard*, en toen was alles stil. Toen het afgelopen was, gingen de dokters weg en de verpleegster bleef bij haar. En na enige uren kwam zij weer tot kennis en vroeg aan mij of ik bij haar geweest was. Ik zei: *ja, maar wat nog méér is, de Heere was er bij en was met je*. Toen ik dat meedeelde, viel zij in haar onwaardigheid biddende weg en kreeg van de Heere deze woorden: *Ik heb u liefgehad met een eeuwige liefde; en daarom heb ik u geroepen, en ik zal u geleiden tot de dood toe*.

In latere brieven hoop ik te melden, hoe de Heere dit bevestigd heeft. Al spoedig kwamen onze vrienden vragen, hoe alles was afgelopen? En vernemende dat de Heere natuurlijk en geestelijk Zijn nabijheid, liefde en ontferming had betoond wensten haar te spreken. Daar was de verpleegster tegen, omreden haar zwakte. Maar mijn vrouw wenste de weldaden te vermelden. Dus hadden wij enige goede dagen, verblijd in het werk Gods. En dan vallen andere zorgen weg als het hart verheugd is. En de Heere bevestigde het woord: *In zijn krankheid verandert Gij zijn ganse leger*. Mijn vrouw sterkte nu zachtjes aan. En sommigen van 't volk, die ons op de vleugelen des gebeds droegen, waren verblijd. Doch na de herstelling moest ik naar wat anders uitzien en ondervond toen dat de Jobs-vrienden nog niet waren uitgestorven. De één zei: *wat loopt dat die man tegen*. Anderen zeiden: *daar liggen zonden*. En weer een ander: *je hoeft niet te vragen, dat is de weg niet*, enz. Ik was ook sommige wettische mensen wel eens tegengekomen, die zo ras praten: *je moet zó en zó wezen*, daar wij door rechte ontdekking *niets worden en blijven*. En dat [zeggen ze] om de heiligmaking vóór de rechtvaardigmaking te stellen. Wat een verkeerde, zo niet gevaarlijke weg is. Hoewel ik voor geen los leven wil pleiten, of onheiligheid in wandel, dat is sterk af te keuren en ieder Christen heeft in deze toe te zien.

Ik besloot dan met goedkeuring van mijn vrouw, om naar Vlissingen te verhuizen en op raad van vrienden, melk, aardappelen, groenten en fruit te verkopen en zo te trachten mijn bestaan te maken. Doch tegenheden waren in deze oorzaak, dat ik moeder geen rente kon betalen bij de notaris. Maar de notaris zei: 'dat is niet zo erg, Dingemanse, bekommer u daar maar niet over, ik zal 't laten weten; en zij zullen u niet lastig vallen, daar zal ik wel voor zorgen'. Toch was ik daar niet mee tevreden. Ik had liever afgerekend, dan had ik vrijer gestaan tegenover moeder. Ik besloot naar moeder toe te gaan en haar alles mee te delen en hoopte dat zij vergevingsgezind zou wezen. Doch

moeders hart was voor mij gesloten, zodat ik daar niet lang vertoefde. Toch had ik vrede daarop. Dat moeder in een ongerechte weg geld van de kinderen had gehouden, en dat ik dat haar eens had gezegd, was voor haar rekening. In deze kreeg zij weer een schijnreden tegen mij, voor ieder die met de zaken niet op de hoogte was. Moeder had ook aan de kinderen die het met haar eens waren, haar overige grond verkocht, voor een zeer lage prijs, zodat het op de registratiekantoren niet kon worden overgeboekt, omdat het Rijk zekere procenten moet ontvangen, en dus te kort gedaan werd door zo een lage overdracht. Daar werd van Rijkswege een taxeerder gezonden en een hoger bedrag geëist voor het Rijk. Dus kregen zij groot voordeel van moeder en ik werd met mijn twee zwagers en jongste zusters beschuldigd, de oorzaak te zijn dat zij weer deze onkosten moest betalen, hoewel wij van al die zaken niets wisten. Ook deelde moeder nog geld uit aan die kinderen. Zo werd ik en die zusters en zwagers weer getroffen. O, dat deed mij leed dat die zwagers ook voor mij moesten boeten. Ik heb de Heere toen ook gebeden, daar hij meer dan één zegen heeft, die getroffen familieleden te gedenken en ben blij dat het hen in hun zaken goed gaat.

Enige vrienden in Vlissingen sloegen voor om, daar het zover af was des zondags in Middelburg ter kerk te gaan, bij elkander te komen en een predikatie te lezen en nu en dan eens een oefenaar te vragen. Hetwelk de kerkenraad van Middelburg goedkeurde. Nu, wij hadden ons huis er dadelijk voor over. Zo kregen wij L. Boone, N. Beversluis en P. Ingelse. Ook nog een Van der Stel, als oefenaars. En hadden somtijds na de oefening nog een aangenaam gezelschap. Ook kwam mijn jongste zuster eens over als L. Boone bij ons oefende, waarover ik verblijd was. Want het is later gebleken, zij was niet gerust meer. Doch moeder zulks vernemende, was o zo boos, en liet haar weten, dat indien zij vriendschap met mij hield, zij bij haar niet meer behoefde te komen. Mijn zuster liet haar aanzeggen dat haar dat speet zulks te horen, doch besloten was vriendschap aan mij te betonen, waarin zij standvastig bleef.

Doch om tot mijn zaken terug te komen, met hard werken had ik nauwelijks brood, daarbij werd mijn vrouw weer ziekelijk en kwam in doktershanden. Ik moest op zekere dag met de tram naar Middelburg en had hevige aanvechtingen van de boze. En omreden ik zo beroerd was, ging ik in de bagage-wagen zitten in plaats van in de personenwagen. Ook weer als ik terug kwam. De duivel kwam mij aan boord dat de Heere mij tegen was en zei: man het is met u als met de wagens en paarden van Farao. De Heere streed tegen hen en zij konden bezwaarlijk voortvaren en kwamen om. Dat is uw lot. Ten slotte komt u om. Ziet u niet dat alles tegen is? Aan mijn staat kon hij mij niet bewegen, doch de tegenheden beroerden mij geweldig. Doch halfweg op de terugreis kwam de Heere mij opbeuren. Ik kreeg met kracht deze woorden:

Maakt u van hier al mijn vijanden,

Ik zal niet sterven of vergaan,

Maar leven; en in alle landen

Van Gods weldaden doen vermaan. [Psalm 118:8, Datheen]

Toen moest de vijand wijken, terwijl mijn ziel was als een gewaterde hof en ik in geloof, uit 's harten grond, tot de Heere mij ophief en in grote vrede mijn reis voleinde. Verblijd in des Heeren ophalende vertroosting.

Ook had ik een aangename gemeenschap met mijn vrouw door al onze tegenheden heen; en ook met enkele kinderen Gods, die ons innig dierbaar waren.

En nu ga ik voor ditmaal eindigen, doch wil, als u er belang in stelt en op deze letteren terug schrijft, weer verder vervolgen.

Nu nog iets om u te doen weten hoe de gesteldheid van het land hier is. Het is een gezond droog klimaat. Hier komen velen die een zwakke borst of longen hebben en die vroeg komt, heeft werkelijk in de middellijke weg kans op herstel. We hebben

ongeveer, 300 dagen zonneschijn in een jaar, weinig regen. In de zomer 80 tot 95 graden [thermometer van Fahrenheit] hitte, doch altijd koele nachten, zelfs in 't heetste weer; niet zoals in Grand-Rapids dat men bijna niet kan slapen. Het is ook 48 uren te rijden met de spoortrein verder Amerika in. Sommige bergen zijn altijd met sneeuw bedekt. De lucht hier is zo helder, dat men met het blote oog negentig Engelse mijlen ver zien kan. Als men naar de bergen ziet, die 16 mijlen van Denver zijn aan de westzijde, zou men denken dat men er in een half uur naar toe kon wandelen. Elke vreemdeling is daarmee bedrogen. In het laatst van september of begin oktober komt de eerste sneeuw, die na enige dagen gewoonlijk weer weg dooit; dat in zachte winters doorgaans zo blijft. Het is maar zelden dat wij 2 of 3 weken sneeuw op de grond hebben. U moet maar eens komen zien en u zal ook Gods schepping in de natuur bewonderen, in de grootheid van Zijn werken. Doch indien wij op onze plaats zijn, kunnen we overal 's Heeren grootheid goedheid, ontferming en genade aanschouwen. Indien wij in waarheid geen ademtocht waardig zijn, dan zijn 's Heeren barmhartigheden alle morgen nieuw. Bij iedere opgang der zon. Nu geliefde vriendin, vaartwel en ontvangt onze hartelijke groeten, ons in uw gebeden aanbevelende.

Denver, Colorado. 125 Clayton street
A. Dingemanse en vrouw.

Denver, Colo., December, 1916.

Zeer geachte en geliefde Vriendin!

In antwoord op uw laatste schrijven kan ik u melden dat wij ons door 's Heeren goedheid in redelijke welstand mogen bevinden, hopen dat u ook in die zegen mag delen. U vroeg mij naar mijn ziekte. Het was longaandoening, ik heb zware koorts en gehad. Doch de Heere deed niet naar dat ik waardig was, maar gedacht nog des ontfermens en was weer een Uithelper, zoals keer op keer. U vroeg om een vervolg van mijn weg. Ik ben geëindigd zo ik meen, met een krachtige voorkoming en opwekking van de Heere, die volgde op zware aanvallen van de satan in mijn tegenheden. Wij hadden toen in Vlissingen somtijds zulke aangename tijden, want dit was ons voorrecht dat ik en mijn vrouw beiden, met alles tot de Heere kwamen, gezamenlijk dragende. Echter was ons leven op en neer, dat u wel zult verstaan.

En ik ben wel eens verwonderd geweest over mensen, waar ik niet mede in aanraking kwam, die zo openbaar hun vijandschap tegen mij betuigden; en dikwijls als wij een opgewekt leven hadden, alsof de duivel daarop werkte. Ik moest eens naar Middelburg met de tram en een mij onbekend persoon kwam dicht bij mij te zitten, begon een gesprek met anderen en schold zo hevig op *afgescheidenen, zogenaamde vromen* en naar mij ziende, dat andere mensen het afkeurden. Ik zweeg natuurlijk als een dove en ten slotte zei hij, mij aanziende: *als ik geld genoeg had dan liet ik ze van kant maken, als ik de macht maar eens had*. Veertien dagen later kwam ik van de tram en had een pak op te nemen, dat nogal zwaar was. Toen kwam diezelfde persoon naar mij toe om mij te helpen het op te nemen, zeer vriendelijk alsof hij in spijt van zijn vijandschap het wilde goed maken. Ik had echter geen tijd om hem eens aan te spreken, omdat hij verder met de tram doorreed.

Maar daar waren ook enige van Gods volk waar wij gemeenschap mee hadden, te meer daar wij Godsdienst oefeningen in ons huis hielden, hetwelk ons aangenaam was. Doch in 't natuurlijke had ik alles te doen wat ik kon om voort te komen.

En nu volgde weer een andere zaak die ik u al eens heb medegedeeld, hoe de Heere mij voorkwam, als ik te Middelburg op de Botermarkt was, met deze woorden:

God is waarachtig en goedig.

Hij is 't en blijft zulks altijd. [Psalm 25:4, Datheen]

Tot driemaal toe; en wat daar op is gevolgd, hoe mijn vrouw naar Leiden is moeten gaan, om aldaar in het ziekenhuis geopereerd te worden, zodat ik daar nu overheen stap. Mijn vrouw had in Leiden veel van de Heere genoten en schreef thuis gekomen een brief aan Ds. Boone, die in St. Philipsland staat, meedelende, hoe de Heere haar had uitgeholpen; en sloot het met deze regels:

*Gelijk wanneer; bij 't kwade weer
de wind ontroert de stromen
en schrikkelijk huilt; 't gevogelte schuilt
in 't hol der oude bomen.*

*Zo is ook tot, mijn toevlucht God
door 's Heilands dierb're wonden.*

*Als zonde en dood,
mij bracht in nood
heb ik daar troost gevonden.*

Enige tijd daarna kwam Boone, die toen oefenaar was, bij ons in huis voorgaan over de woorden van Hiskia Jes. 38 vs. 17. *Maar Gij hebt mijn ziel lieflijk omhelsd dat ze in de groeve der vertering niet kwam.* Dan hadden we weer een goede tijd, als wij in verootmoediging mochten terugzien, wat de Heere voor zulke onwaardigen is, want de genade en gunst des Heeren, maakt in bevinding de ziel klein en handelbaar en aangenaam voor 't volk, die als een arm en ellendig volk, door de Heere worden overgelaten en op Zijn naam hopen en van gekregen goed moeten leven. Ze zijn in 't geestelijke zoals wij lezen van het land Kanaän; hetwelk niet was als Egypte, hetwelk bewaterd moest worden, maar Kanaän moest leven bij de regen des hemels. Zo ook dat volk; dat ondervond ik later ook weer.

Want toen kwam ik in zo een dorre toestand, dat ik overal even koud onder was. Ik was zo dor in de plichten, zo verlaten, dat ik geen leven had. Het leven van mijn leven was als weg. En op zekeren dag kwam de vijand mij voor, dat het beste was mij maar van kant te maken. Hij somde alles op wat tegen was, doch vermocht niet om mijn hart te overrompelen als wel eens in vroeger tijden. Doch ik miste bevindelijk, die troostrijke gesteldheid des harten in de gemeenschap des Heeren, zodat mijn klacht was als bij Job: *ga ik voorwaarts of achterwaarts ik vind Hem niet.* Het werd zo erg, dat ik niets had, waar ik mij in kon verblijden. Zodat ik op zekere avond, als ik de melk naar mijn klanten bracht, klaagde in mijzelf, in bedruktheid: *ik heb geen leven*, dat die woorden met kracht tot mij kwamen: *Ik leef en gij zult leven.* Toen ten tweede maal: *Ik leef en gij zult leven; spreekt de Heere God.* Toen was het of mijn ziel werd opgenomen; ik zag in Hem mijn Verlosser door 't oog des geloofs. Ik smolt in tranen weg en was zo getroost en opgewekt, dat ik was als een gewaterde hof en vervolgde weer moedig mijn pad. Want wat de Heere vroeger heeft gedaan, al mag men geloven dat de Heere ons Deel is, men kan de bate, de vrucht daarvan zo missen. En wat is de wetenschap, eigenaar te zijn van een schat, als wij er geen rente of leeftocht uit trekken? In de wereld kunnen we toch geen leven hebben. Ook kan men 't anker niet op de basis van bekering werpen, want daar is een dagelijkse rechtvaardigmaking nodig, wil het wèl zijn voor de ziel. Die soms zo verkwikkend is als wij er iets van mogen hebben, als een druiftros uit het dal Eskol.

In die tijd kregen mij wel eens brieven van kennissen uit Amerika, die ons aanraden daar ook te komen. Ook gingen er nog andere kennissen van ons, zodat ik er wel sterk over begon te denken, maar was toch bevreesd. Doch besloot tenslotte om de Heere te

vragen, indien zulks de weg mocht zijn, mijn vrouw daar volkomen uit haar zelf gewillig toe te maken. En vroeg haar op zekere dag, wat zij daarvan dacht. Zij zei: *indien ik begeerte had om naar Amerika te gaan, zij dan bewilligd was om mee te gaan.* Waarop wij na briefwisseling besloten te gaan. Dat besluit werd door sommigen van 't volk afgekeurd. *Dat was de weg niet*, en daar waren er die zeiden: *zij komen er niet.* Ook waren er nog vrienden die wel liever hadden dat wij bleven, doch die zulks niet afkeurden, en ons droegen op de vleugelen des gebeds. Wij bezochten de familie. Ik ging ook naar mijn moeder om ze een laatste vaarwel te zeggen. Ik had toch medelijden met haar en wenste bij het heengaan haar toe, dat de Heere haar ziel mocht verlossen, van het geweld des grafs.

Wij verlieten, Nederland, 22 Maart 1900 met het stoomschip "Rotterdam". Ik zag wel wat tegen de zeereis op en was nieuwsgierig om het schip te zien waar wij de grote oceaan mee over moesten, doch toen ik het zag dacht ik dat het wel gaan zou. Wij hadden de eerste vier dagen een voorspoedige reis. Toen kregen we onweer en daarna storm. In de nacht riep mijn vrouw mij wakker, toen was het ontzettend weer, de zeeën sloegen over het dek als een watervloed, die ons scheen te zullen bedekken voor altoos. Daar was ook een vreselijk geschreeuw van een groot getal Joden die aan boord waren, zodat zulks bij 't ontwaken een ontzettende indruk op mij maakte en ik de Heere aanriep zich over ons onwaardigen te ontfermen opdat de zee als een watervloed ons niet mocht verzwelgen. Waarop ik in mijn hart kreeg, dat de Heere zit over die watervloed, ja als Koning tot in eeuwigheid. Waarop ik grote vrede en gerustheid kreeg.

De storm was van binnen over, hoewel het schip geweldig geslingerd werd. De volgende morgen werd het weer kalm, en konden we op het dek komen waar ik veel van die Joden zag, die 's nachts zo vreselijk hadden geschreeuwd van angst. Ik was daar zo mee bewogen, dat ik zei: *Heere dat was nu eenmaal Uw volk en nu zonder U en zonder hoop.* Doch toen kwam mij voor wat hun vadersen gedaan hadden uitroepende: *Zijn bloed kome over ons en onze kinderen*, toen zij de Heiland kruisigden. O dacht ik, wat een vreselijk testament dat de goddelozen nalaten voor hun geslacht, na ze opgevoed te hebben om in hun voetstappen te wandelen. Het was hun beter niet van zulke ouders geboren te zijn.

Het weer was verder kalm zodat wij na 10 dagen New-York bereikten en wij alle in een opgewekte stemming kwamen als wij het land zagen. Ieder was blij zijn nieuwe plaats van bestemming nu spoedig te kunnen bereiken.

Na bijna een gehele dag oponthoud in New-York, vertrokken wij 's avonds naar Sheboygan in Wisconsin waar vrienden ons opwachten; en de tweede dag aankwamen, blij dat de reis achter de rug was en de Heere tot hiertoe had geholpen. Vele Hollanders kwamen ons al spoedig bezoeken en alles scheen ons nog al gunstig toe, doch de Godsdienst, dat viel ons niet mee. In de drie Hollandse kerken konden wij niet vinden wat wij wensten, zodat wij in de drie jaren die wij er hebben gewoond de laatste twee jaren maar zelden in een kerk kwamen.

Uitwendig ging het ons goed. Ook waren wij door de Heere niet verlaten. In de eerste zomer was ik op het veld aan het erwten plukken voor een inmakerij. Op zekere dag kregen wij zwaar onweer, zodat ieder van 't werk weg liep. Doch ik zag een bos in het land staan, waar ik naar toe liep om onder de dichte takken te schuilen, zodat ik alleen van 't volk overbleef. Het werd ontzettend zwaar weer en ik zocht in mijn eenzaamheid de Heere in 't gebed waarop ik deze woorden kreeg: "Die in de schuilplaats des Allerhoogsten is gezeten zal vernachten in de schaduw des Almachtigen," waarop ik o zo vrij zat en veilig. Het weer bleef lang aanhouden en het regende veel, maar ik verlustigde mijzelf in verootmoediging. Eer het volk terug kwam gebruikte ik een stukje brood dat ik over had en toen ik de Heere dankte in verruiming, werd mij opeens als ingeworpen dat ik bij een slang zat, dat mij beroerde in mijn gebed. Toen ik *amen* had gezegd, zag ik rond mij, maar daar was niets te zien, waarop ik begreep, dat ofschoon er

geen slang te zien was, er toch één was; en wel een oude, die altijd indien het mogelijk is, de vrucht van 't ware leven zoekt te roven. Ik had een goede dag en kwam opgewekt thuis om mijn vrouw het mee te delen, dat dan weer een gezellige avond maakte, daar zij altijd in zulke bemoeienissen verblijd was.

Wij vernamen uit Nederland dat sommige van 't volk ons vertrek naar Amerika in een wettische weg afkeurden en anderen het voor ons opnamen. Een Hollander die al jaren in Amerika was, had geschreven, dat 'k goed mijn brood had naar een vijandig familielid, doch zonder zijn weten. En ik kreeg een brief terug dat over zulk een persoon als ik was de gelukszon nooit meer kon schijnen. Die persoon had in vroeger dagen, wel geprobeerd, om op grond van de Schrift mijn religie te bestrijden en ontstak dan in woede, als hij door de waarheid overtuigd werd en zeide dan soms: *je kunt evengoed met een dominee gaan twisten. Waar de kennis vandaan komt ik weet het niet, zulke lui ze zijn niets waard.* Ik was verwonderd over zijn vermetelheid, om zo iets over mij te schrijven, doch mij kwam voor: *dat de goddeloze is als een voortgedreven zee, die niet kan rusten; en zijn wateren werpen slijk en modder op.* Dan mocht ik zeggen: *arme sukkel, je kan niet anders tenzij de Heere een wonder aan u deed.*

Toen ik ongeveer een jaar in Amerika was, en ik op zekere dag in mijn slaapkamer mijn knieën boog, kreeg ik aan mijn jongste zuster gemeenschap in mijn gebed, ofschoon ik in 't minste niet aan haar gedacht had. Dat was mij een wonder daar ik niet bij kon. Ik deelde mijn vrouw zulks dadelijk mee en ging aan mijn zuster schrijven, haar vragende hoe het met haar was naar ziel en lichaam, of zij toch niets wilde achterhouden maar in oprechtheid mij alles verklaren. Het was, denk ik vijf weken later dat ik koude gevat hebbende, met erge hoofdpijn te bed lag, toen de post kwam met een brief van mijn jongste zuster. Mijn vrouw zulks ziende, opende hem dadelijk en kwam naar mij toe. *Een brief van uw zuster en het is juist zoals wij dachten, de Heere heeft daar Zijn werk begonnen.* Ik was zo verblijd, u zult het bijna niet kunnen geloven, naar mijn hoofdpijn viel als weg door mijn innige blijdschap. Ik schreef nu weer spoedig terug. Ik mocht ook van mijn zuster vernemen, hoe in haar banden als zij dacht te moeten sterven, de Heere haar voorkwam: *bij de Heere zijn uitkomsten tegen de dood.* En later zuchtte zij in krankheid, om te moeten komen voor het gericht, ziende niet te kunnen worden gerechtvaardigd in haar zonden, dat haar voorkwam: *God is het die rechtvaardig maakt, wie is het die verdoemt?* Waardoor zij mocht zien, dat Christus niet tevergeefs gestorven was en een mogelijkheid voor haar was, dat haar moed schonk dat ook zij nog gered kon worden. Zo waren de woorden van de tekst, die ik haar ongeveer 14 jaren te voren liet lezen, levendig en krachtig op 's Heeren tijd. Want, schreef zij mij, die woorden: *te moeten komen voor 't gericht*, was als een zwaard, dat mij neersloeg in moedeloosheid. Ik schreef aan een vriendin haar eens te spreken en zond mijn zuster een brief waarin ik haar verzocht die vrouw, één van 't volk, mijn groeten eens te doen. Die vrouw was ook verblijd en schreef mij dat ze in een ware bekommerde toestand zich bevond. Ik kon niet nalaten haar man, die nooit naar een kerk ging, ook eens aan te spreken, een beroep doende op zijn eigen geweten; doch dat viel niet goed. Hij zei tot mijn zuster, dat ze moest schrijven, dat hij gaarne briefwisseling met mij hield, maar ik moest niet over de Godsdienst schrijven.

Wij hadden in Sheboygan nog een paar oude mensen, waar wij wel eens kwamen, en een woord konden kwijt raken. Ik geloof wel dat er in beide leven was. Zij vroegen ons altijd als wij weggingen, om spoedig terug te komen.

En nu ga ik eindigen voor deze keer, ulieden 's Heeren zegen van hart toewensende in 't Nieuwjaar, voor het tijdelijk en eeuwig welzijn. Ook feliciteren wij u met uw verjaardag en dat de dierbare Heiland in Zijn verhoogde bediening van Zijn ambten u alles zij *en u waardiglijk moge wandelen naar uw roeping.*

Uw onwaardige, liefhebbende vriend en vriendin,

A. Dingemanse en echtgenote.

Denver, Colorado, 1918.

Zeer geachte en geliefde vriendin!

Hopende dat u deze in welstand mag ontvangen, zo willen wij u enige letteren doen toekomen.

Wij mogen door 's Heeren goedheid melden in redelijke welstand te verkeren. Gelukkig is door 's Heeren goedheid een einde aan die vreselijke strijd gekomen. [1^e Wereldoorlog] Mocht de Heere niet slechts vrede geven maar een wederkeren tot Hem. Dat Zijn genade nog in veler harten moge worden geschonken tot lof en roem van 's Heeren nooit volprezen goedheid en ontferming. Ook gij zult wel verblijd zijn over deze uitkomst, daar de nood wel hoog zal zijn gerezen. Maar de Heere is nog zo goed dat Hij geen voleindiging maakte, hoewel Zijn hand ook zwaar was op Nederland, dat ook de mate der zonde hielp vullen. Iets dat door weinige mensen wellicht erkend wordt, om met een Job de hand des Heeren daarin te zien en in verootmoediging voor de Heere te buigen. De Heere is ook hier zo met Zijn oordelen en er is geen opmerking of vernedering.

En nu wij weder aan het einde van het jaar komen of zijn, als u mijn schrijven ontvangen zal, zo wensen wij u allen van harte des Heeren zegen toe; en ook op uw verjaardag. Dat de Heere u zo goed en zorgende voor u geweest is sinds uw aanzijn en uw tweede geboorte. Zodat u terug ziende, wel mag zeggen: *alles was een liefdedaad des Heeren*. Ja ook de bangste tijden, omdat die medewerkten ten goede, om u in een Drie-enig Goddelijk Wezen te verliezen, als een vaste grond van hoop en troost in leven en in sterven, als een liefdedaad uit het eeuwig welbehagen. Dat u daar maar veel de vrucht daarvan moge genieten. Ik gedenk zoo aan de zegenwens van Paulus in zijn brieven: genade en vrede zij u vermenigvuldigd in Christus Jezus. Dus voegt hij beide tezamen, omdat in de oefening, de vrede als een vrucht genoten wordt, die de dierbare Heiland wil schenken aan hen die Hem in Zijn verhoogde ambten veel nodig hebben als de Bron en Fontein des levens. Zulks zij uw deel, is onze wens en bede.

Het deed ons goed te vernemen, dat de Heere nog geen dorre woestijn voor u is, ofschoon er stormen voorop gaan. Dan wordt alles effen en vlak voor de ziel om zich in vertrouwen over te geven. Ja vriendin, de rechte oefening des geloofs, is in de hand des Geestes. En zalig voorrecht, om de vruchten van de bediening des Geestes te genieten. Uit ons toch nooit geen vrucht meer.

Ik was enige weken geleden zo in behoefte om des Heeren aangezicht te zoeken, zodat ik van, 's morgens tot 's avonds in meditatie was en elke dag mij menigmaal afzonderde. Doch 's nachts bevond ik mij in dromen, in de walgelijkste dingen. En ofschoon ik daar een afkeer van had en mijn gebed er tegen was, bleef het zo. Dat was een reden dat ik met ontevredenheid en afkeer ging slapen. Doch op zekere avond val ik in slaap en stond in mijn droom op het veld in ontevredenheid. Toen kwam een persoon op mij af, die belangstellend vroeg wat ik begeerde. Waarop ik zei, *dat mijn begeerte was om de Heere in Engelenreinheid te dienen*. Hij vroeg mij, of het niet wat anders was, of ik ook geld nodig had. Ik zeide: *neen*. Toen vroeg hij weer, of er ook iets anders was. Ik zei: *neen*. Toen vroeg hij het nog eens ten derde male. En dat haalde zo mijn ganse hart uit, dat mijn eerste antwoord van begeerte zó opsteeg, dat geheel mijn hart week werd. En toen ontwaakte ik en werd toen ingeleid in mijn vroegere bevinding, wat de Heere voor mij was en ik smolt in tranen van verootmoediging weg en gevoelde mij zoo veilig in 's Heeren genade. Ik heb de volgenden dag de drie verzen van Mr. Hart *over de verloren zoon*, met meditatie gelezen. Over het komen tot en de ontvangst bij de Vader. Het was zielsterkend.

Doch ik moet mijn laatste brief vervolgen, die u de teraardebestelling van mijn vrouw vermeldde. De Heere sterkte mij. Ik had een nacht bij Engelse vrienden geslapen en de tweede nacht bij Hollandse bureu, maar de derde nacht was ik weer naar mijn huisje gegaan. Hetwelk mijn Engelse bureu verbaasde omdat ik geheel alleen was en zij bang waren om in de nacht, in een huis te zijn waarin een mens was overleden. Doch ik had daar niets van. Ik had mijn vrouw en zij mij altijd goed gedaan en waren, als een hand en voet voor elkaar geweest. In natuur en genade. En wanneer ik aan haar dacht, dan was het in verwondering over dat grote geluk dat ze nu deelachtig was. En dan besepte ik niet eens het gemis voor mij, dat ze er niet meer was.

Ik was wonderlijk gesteld in overgave en goedkeuring. De 20ste Mei was ze begraven en 30 Mei is het hier zoals u weet Decoratiedag. Dan bezoeken de mensen de graven van afgestorvene betrekkingen. Op die dag wordt er niet gewerkt. Het was mooi weer en ik ging ook naar de begraafplaats. De tramwagens waren vol en ik zag verscheidenen in zware rouw. Sommigen met tranen in de ogen over pas afgestorvenen. Dat voor mij aanleiding was om mijn verlies meer te beseffen en mij in een gedrukte toestand het kerkhof op deed wandelen. Het zien van de droefheid bij anderen bracht ook de mijne te voorschijn. Zo kwam ik bij haar graf. Doch de Heere Die goed is, was mijner gedachtig. Die woorden uit het boek van Job: "Daar houden de bozen op van beroering, en daar rusten de vermoeiden van kracht", kwamen zó mijn hart in te nemen, zo dat alles weg viel en ik op haar graf staarde als een zoete rustplaats door Gods genade. Was dat niet geweest, dan had ik staan wenen. En nu liet ik geen traan. Ik kreeg te bedenken hoe zij nu onder de geesten der volmaakte rechtvaardigen was en ging daardoor getroost weer naar huis toe.

Enige dagen later kreeg ik een bezoek van onze vroegere Engelse dominee, die nog iets wenste te vernemen, van mijn vrouw haar afsterven. Ik deelde het hem mee. Met tranen in zijn ogen hoorde hij alles aan en vroeg mij *of ik niet in moeilijke geldelijke omstandigheden verkeerde, dat ik dan maar zeggen moest, hoeveel ik nodig had en hij zou het mij geven*. Doch ik bedankte hem voor zijn vriendelijkheid en zeide dat ik wel mijzelf kon helpen. Maar was er toch over verwonderd, omreden dat ik oprecht met hem had omgegaan en hem had gewaarschuwd onder biddend opzien of het de Heere mocht behagen om hem terecht te brengen. Zo was er toch altijd iets in hem gebleven dat achting afdwong voor de waarheid die ik had aangetoond. Hij had mij vroeger een grote Engelse bijbel met kanttekeningen gegeven, net als onze Hollandse, maar was bang om de leer die ik hem aanpree, aan de gemeente voor te dragen. Hij had zo als ik later hoorde, tegen een lid van de gemeente gezegd: Dingemanse heeft gelijk, maar als ik dat predikte zou ik de helft van mijn toehoorders verliezen. Zo viel die man van de waarheid af. En de Heere heeft hem aan dwaling overgegeven, zodat hij niet meer zijn gemeente kon voldoen en hij naar een andere plaats moest uitzien.

Zoo bleef ik dan alleen wonen, liet een vrouw voor mij wassen en enig werk doen. Dit was dus een grote verandering, maar de Heere was mij zo nabij en goed zodat de dagen omvlogen, of het uren waren. Ik mocht de dingen bedenken die Boven zijn, zo thuis als op mijn werk en niemand kan zich voorstellen, hoe dat het alle gemis vergoedt wanneer het de Heere met Zichzelf komt goed te maken. Mijn zoete samenspraken van vroeger met mijn vrouw hadden nu plaats gemaakt voor zoete overdenkingen des Heeren, zodat ik dikwijls laat naar bed ging en in steile afhankelijkheid des Heeren bewaring nodig had.

Die zomer was spoedig voorbij. En ook de winteravonden door een nuttig gebruik van enige oude schrijvers werden ze aangenaam doorgebracht.

Enige weken na mijn vrouw haar dood werd er ook nog een vriend van mij weggenomen, hetwelk mij speet omdat er leven in was en ik soms aangenaam mee kon

spreken. Zoo ging er een jaar voorbij eer ik het opmerkte. Doch ten laatste verloor ik die oefening en nu kwam mijn gemis weer te voorschijn.

Ik had nog enige vrienden waar ik wel eens kwam en mee sprak. Die raadden mij om naar een vrouw uit te zien, daar ik zonder enige familiebetrekking hier was. Daar waren hier verscheidene weduwen die wel wensten gehuwd te zijn en allen voor gelovigen doorgingen, zoals dat gaat onder een lichte leer, maar ik kon in niet één van die de vreze Gods in het hart vinden. Ik was bang van godsdienstig verschil en om een verboden juk op te nemen, hoewel er uitwendig niets op hun personen viel te zeggen. Daar kwamen veel Hollandse gezinnen wonen, maar geen hulp voor mij. Ik kreeg te overdenken hoe Abraham naar een vrouw voor Izaäk liet uitzien. Hoe onder biddend opzien zulks plaats had en hoe Abraham zei tegen zijn knecht, de Engel des Heeren zal uw weg voorspoedig maken. En ik zag ook, hoe dat werd bevestigd, want Rebekka was dadelijk bereid om op te trekken. Dus werd Abrahams geloof bevestigd.

A. Dingemanse hertrouwde een korte tijd later met een vrouw uit Grand-Rapids. In Grand-Rapids waren 2 Gereformeerde Gemeenten. De ene werd in 1870 geïnstitueerd en bestond uit Nederlandse emigranten. Hun kerkgebouw stond aan de Division Avenue. De andere gemeente werd in 1876 geïnstitueerd en bestond voornamelijk uit Zeeuwse emigranten. Bij de eerste gemeente behoorde de 2^e vrouw van Dingemanse. De gemeente werd bediend door ds. H. A. Minderman vanaf november 1911 tot oktober 1921. Jaren later zou de gemeente een Zeeuwse predikant krijgen in de persoon van ds. Willem C. Lamain. Ds. Minderman bevestigde hun huwelijk, waarop het echtpaar vertrok naar Denver. Daar is Dingemanse overleden in 1820.

Denver, Colo. Maart 16, 1917.

Geliefde Vriendin!

Nu wil ik weder voortgaan, met verdere mededeling onzer ervaringen.

In Sheboygan hadden wij enkele vrienden zoals C. V.Z. en vrouw, die u wellicht in Grand Rapids wel zult gekend hebben, maar niet velen daar wij mede konden over-eenstemmen

En daar wij in de Hollandse kerken als 't ware niet vonden, bezochten mij wel eens een Engelse kerk. Daar was een Baptistenkerk, daar de dominee somtijds een aardige rechtzinnige preek deed. Met het stuk van de doop waren we het natuurlijk niet eens. Die predikant van anderen vernemende wie mij waren, had ons gaarne als leden willen opnemen, en kwam ons wel eens bezoeken en wenste gaarne iets van ons omtrent bevinding te vernemen. Ook was daar nog een enkel levendig lid in zijn gemeente. Ik heb daar een getuigenis van een persoon gehoord van de grond van zijn hoop, zo klaar en zuiver als ooit van een ander. Maar meestal lazen wij te huis een predicatie.

Toen wij twee jaar in de stad. gewoond hadden, huurden wij een plaatsje met twee akkers, niet ver buiten de stad, zodat ik toch in de stad mijn werk kon doen, en alles liep mee in 't natuurlijke, zodat wij besloten om het verder in te huren. En na met de eigenaar overeen gekomen te zijn omtrent de huurprijs, kochten wij een koe en andere benodigdheden.

Op zekere avond te huis komende, lag alles overhoop. Mijn vrouw was in de schuur, maar kwam, mij horende binnen. Ik zei wat is er nu toch gebeurd? De kachel uit, en brand geweest. Mijn vrouw vertelde toen het volgende.

"Indien de Heere geen wonder gedaan had, dan waren we nu alles kwijt geweest. Ik was alleen in de schuur om de koe te melken, en terug gekomen stond de schoorsteen in

brand. Verschrikt als ik was en geheel alleen, trok ik de kachelpijp er uit, en meende met een emmer water het te blussen; toen viel ook de kachelpijp aan de andere zijde van de schoorsteen in de andere kamer er uit. En in plaats van te kunnen blussen, begon het voort te branden. Niets hielp. De Heere biddende greep ik onze klederen om buiten te werpen. Toen een naaimachine, maar dat was teveel, ik was overjaagd en kon niet meer. Ik riep luidkeels tot de Heere, en pleitte op Zijn Almacht om mij onwaardige te helpen, en ik kreeg van de Heere in het Engels deze woorden: *take a little salt*, (neem een weinig zout) in de brand en nooit heb ik zoiets gezien. Zodra het zout in de vlammen kwam ging er een wonderlijk geluid op, en alles doofde, als door een wonder onmiddellijk uit. Ik zette mij in tranen van verwondering over de goedheid Gods op een stoel 'neder liet alles zo liggen, en zong:

Geloofd zij mijn. God vol genaden

Die mijn gebeden niet verstoord

Die van mij met ellende beladen

Niet aflaat Zijn goedigheid groot, enz. Psalm 66.

Ik zei tot haar vrouw, dan heeft de Heere een wonder gedaan, indien de eigenaar ons nu ten goede wil komen, omreden het behangsel zo verbrand was, dan is alles goed.

Nu de eigenaar had nog overvloed van datzelfde behangsel en mijn vrouw kon het behangen. Dus spoedig was alles weder door s' Heeren goedheid in orde gekomen:

Het duurde echter niet lang of een ander bezwaar deed zich op. Op een keer dat ik niet te huis was kwam er een persoon alles bezichtigen en enige tijd daarna kwam de eigenaar en verlangde meer geld. En daar hij bekend stond voor een zeer rijk man kon ik niet denken dat hem dit ernst was. Daar om zei ik schertsend: *meer geld, dat kan begrijpen, ge zijt de Rockefeller van Sheboygan*. Maar hij zei: het is bij mij geen grapje en noemde hoeveel hij meer eiste. Ik zei: maar u weet toch dat wij overeenkwamen voor die som. Hij zei: Ja dat is zo, maar u hebt geen contract.

Ik zei man u zegt dat u een Christen zijt, en dat is toch onchristelijk.

Toen werd hij boos en liep weg, en liet door een advocaat mij waarschuwen, om als mijn resttijd uit was onmiddellijk te verhuizen, of hij zou mij kosten laten betalen voor de rechtbank.

Ook zei hij dat hij door die brand nog schade had geleden, en een ander wilde hem meer geven enz. Ik was niet goed gesteld over die handelingen, en sprak er met iemand over die zei: hij is laag genoeg om u nog op kosten te jagen, maar gaat naar zijn dominee, daar hij hoog aangeschreven, staat en vraagt daar gij beide gelovigen zijt, wie het niet past voor ongelovigen te recht te gaan, of dominee als middelman uitspraak wil doen. Doet hij dat dan wint u de zaak, maar wil de ander niet dan komt hij openbaar.

Ik was zo heimelijk dat ik zulks deed, maar hij was daardoor nog bozer geworden. Ik verkocht toen mijn koe, en hooi, en andere zaken die ik, op zijn woord vertrouwend, gekocht had, want hij raadde mij zulks aan en zei later, nu kan u koe opbrengen en u meer betalen, dat was zijn drijfveer.

Wij zagen dus naar een ander huis uit, en gingen weer in Sheboygan wonen. Twee maanden later werd ik ongesteld, en mijn ziekelijkheid werd van die aard, dat de dokters mij aanraadden om naar een andere plaats te gaan. Maar ik dacht indien ik buitenwerk had, dat het dan wel gaan zou en trachtte een *farmtje* (boerderijtje) te renten, maar kon niet slagen. En de dokters zeiden, verhuist ver weg van de lake (een groot meer) en het beste kunt u gaan naar Colorado.

Ik zei dat ik liever naar Grand Rapids ging, maar zij zeiden, doet dat niet en blijft hier niet lang meer. En ziende twee maanden later dat ik niet vooruitging, besloten wij om naar het Westen te gaan. Wij moesten dus ons huisraad van de hand doen, en besloten om naar Denver te verhuizen. De Baptisten dominee in Sheboygan zulks horende, verzoekt of ik nog eens bij hem wilde komen, voor dat wij vertrokken, en gaf een brief mee voor een dominee in Denver van de First Baptist kerk, en zei tot mij: Als u daar

aankomt, en u heeft ergens raad of hulp in nodig, gaat dan naar die dominee en overhandig hem deze brief, en zij zullen u bereidwillig helpen. Ik was nieuwsgierig wat die brief bevatte, en tehuis gekomen zagen wij die in. Die dominee gaf verslag wie wij waren en schreef, ze zijn wel geen Baptisten maar christenen die wel een gunst waardig zijn, waarom hij ons aanbeval om ons als zodanig liefderijk bij te staan, in de vreemde, indien het nodig was.

Wij wisten toen nog van geen Hollanders in Denver, maar voor wij vertrokken, 7 Juli 1903, kregen wij nog een adres van een Hollandse dominee, die daar voor zijn gezondheid was. Hij had op Oostburg in Wisconsin een Hollandse gemeente bediend, en als dominee zelfs een goede naam gehad. Onze vrienden hadden spijt van ons vertrek, en mijn vrouw zei wel eens wat moet ik hier doen in Amerika, maar de Heere. kwam haar voor: *gij zult Mijn getuigen zijn, zo hier als te Jeruzalem*, en daarmee viel alles weg. Ook kon zij onze belangen en noden in 's Heeren hand overgeven, om gemoedigd voort te trekken.

Wij kwamen 9 Juli in Denver aan, erg vermoeid van de reis. Want door de verandering van het klimaat kwam het uit, dat mijn ongesteldheid aan de rechterlong, van ernstige aard was. Onbekend als wij waren huurden we een kamer, maar vonden uit, dat die plaats niet goed was. Wij hadden voor een week betaald, maar zeiden niets, en gingen naar het postkantoor om een adresboek in te zien, om die dominee te kunnen vinden, waarop wij met de tram naar zijn huis gingen, en zijn vrouw per telefoon voor ons een betere plaats kreeg, die veilig was. U moet weten, dat vreemdelingen soms in Denver komen, daar nooit meer iets van gehoord wordt. In één nacht weg.

Wij gingen toen terug, namen onze koffers op en vertrokken naar een beter logies. Toen wij even binnen waren, kwamen zij achter ons, en eisten nog eens betaling, maar zij werden door de eigenaar de deur gewezen en gedreigd om ze door de politie te laten arresteren, waarop zij afdropen en wij uitvonden, dat het gelukkig was, dat wij daar niet waren gebleven. Mij een weinig beter gevoelende zag ik uit naar werk. Daar kwam een boerin, die bood ons aan, voor een maand hun te helpen, ik haar man, en mijn. vrouw haar in huis. Dan kregen wij een vrije kamer en boven de kost nog 40 dollars.

Ik zei dat ik niet sterk was, maar zij zei: laat alles aan mij over, ik zal het goed voor u maken. Dus gingen wij mee, enige mijlen buiten Denver. Maar ik vond uit, dat, daar die man zoveel hooi had, het te zwaar voor mij was, om gelijk met een paar jonge sterke personen op te werken en zei zulks ook. Maar hij zei, niet weggaan maar werk naar uw krachten. En zij zei tot mijn vrouw, uw man zal alles van mij hebben wat hij nodig heeft, zodat ik melk, eieren vlees en alles in overvloed kreeg, en ik mocht niet meer doen als ik kon. Ook betaalde zij ons die maand 35 dollars. Toen bleven wij nog 2 weken en het werk was afgedaan zo was ik in die zes weken veel beter geworden en wij hadden, nog zoveel dollars bovendien gekregen, zodat ik die natuurlijke mensen, 's Heeren zegen toewenste, voor de weldaden van 's Heeren wegen ons toegediend; en vertrokken naar Denver.

Mijn vrouw stelde voor om nog eens zo een plaats zien te krijgen voor een paar maanden en als het winter werd, tijdens het koude weder in de stad te komen wonen, om mij zelf in acht te kunnen nemen. Werkelijk kregen wij een plaats, maar vonden uit hoevelen hier als heidenen leven, ook die mensen; zodat wij daar maar kort bleven, omreden

dat ik op zondag beslist weigerde iets te doen, ,toen behalve het verzorgen van de beesten of iets anders, dat noodzakelijk en geoorloofd was.

Wij verlieten hun, na hun vermaand te hebben waar de man boos om werd, en zijn vrouw nog onder beslag kwam. Wij zochten een andere plaats, en zeiden te voren tegen die man,

dat wij de Zondag voor ons wilden hebben, en beslist die dag niet werkten; doch hij zei, dat is heel goed, wij houden ook de Zondag, maar hij was een leugenaar. Zijn knechts ziende dat ik Zondags niet werkte, zeiden, wat is dat?, tegen de baas.

Ja zei hij, hij weigert op Zondag te werken, maar de volgende Zondag dan moet hij, maar wij vertrokken een dag vroeger; verbaasd over de heidense levenswijze.

Wij waren toen ook in kennis gekomen met die Hollandse Dominee, die ons aanraade om een tent te kopen om in de winter in te wonen, zoals velen deden, en door dokters aanbevolen werd. Wij deden het, en woonden niet ver van zijn huis, zodat hij ons nogal eens bezocht.

Wij waren benieuwd hoe diep zijn godsdienst zetelde. Hij was een man met een groot verstand en kon nog al mede instemmen als wij spraken; maar wij trachten ook om hem aan het spreken te krijgen, om iets te vernemen omtrent zijn hoop, of zulks op bevindelijke grond was. Maar dat was een zwak zaakje. Eenmaal nog jong zijnde was hij in overtuiging geweest, maar een werkmans van zijn vader had tegen hem gezegd, *vertrouwt op God*. Hij was toen ziekelijk, maar beter geworden; ook deelde hij mee dat hij eens in de *Heilige Oorlog* van Bunyan had gelezen, maar dat niet verstond. Later had hij dat weer ingezien, en verstond er toen wel wat van. Dus zei hij, daar moet toch wat gebeurd zijn.

Wij waren voorzichtig om hem niet hard te behandelen, doch lieten horen wat er nodig is, voor een gegronde hoop. Hij was hulponderwijzer geweest in Zuidholland doch wilde Dominee worden en was daarom naar Amerika gekomen. Daar had hij ook gestudeerd hetwelk hij zeer aanprees. Ik zei, ja, maar er moet meer gekend worden, als dat er op school geleerd wordt en dat daar doorgaans de zogenaamde geleerdste de onderwijzers waren, maar niet de godzaligste. Werden de laatsten daarvoor gekozen, dan zou ik het nuttig achten, om een bekeerde jongen, en die roeping had, daar onderwijs te doen genieten.

Ja maar, zei hij, ik verzeker u, dat ze hier op de Hogeschool wat weten. Om nu maar eens een ding te noemen, ze weten geheel hoe een mens in elkander zit. Op Vrijdag leerden wij altijd de ontleedkunde. Wij waren verbaasd.

Ik zei, u meent zeker, diegenen, die voor dokter leren. Maar hij zei, neen ook wij die voor Predikant leren. Ik zei, man wat heeft dat met Godgeleerdheid te maken.

Hij zei, ja ik ben blij het geleerd te hebben.

Ik was eerst verwonderd, maar dat niet mooi van mij was, ik begon te lachen, toen werd hij boos, rees op en liep weg zonder te groeten. Wij zagen hem een tijd lang niet meer, maar eindelijk kwam hij weer terug en wij spraken over geen scholen meer.

Ik was die winter nog al ongesteld geweest, maar in het voorjaar beterende, verzocht hij mij met mooi weder eens met hem mede te rijden, hetwelk ik aannam (de Dominee was koopman in bloemen geworden). Toen kwam het gesprek dat er zoveel geheime genootschappen waren in Amerika, hetwelk ik afkeurde. Dat komt zei hij, dat u het niet weet. Want toen ik uit Nederland kwam, had ik van een vriend van mij een papier gekregen, dat was genoeg om de Wereld door te reizen. Ik had dat maar te tonen op boot of spoor en zij hielpen mij overal. Is dat geen goed genootschap? Die vriend was vrijmetselaar. Ik zei dat ik eens een boekje ingezien had, van iemand die tot die orde had behoord, en dat ik daaruit wist hoe goddeloos dat was.

Een dichtwerkje werd voorgedragen in de vergadering dat alleen van onzedelijkheid getuigde. Ook stond, daar een gebed in door iemand gedaan dat vreselijk- was. Daarin werd de Heere beschuldigd, dat Hij duizende miljoenen werelden had geschapen om ze voor eeuwig te pijnigen. Hij zei dat was ook waar.

Ik kon mijn oren niet geloven zo iets van een Dominee te horen en kwam daar tegen, doch hij weigerde mij enig antwoord meer daarop te geven. Later hoorden wij dat hij ook vrijmetselaar was. Toen was alle krediet voor hem weg.

De Heere is de auteur der zonde niet. Hij schiep engelen en mensen, maar geen duivels en zondaars.

Later was hij zo vriendelijk om mij aan werk te helpen bij rijke lieden, maar toen ik daar was verlangden zij dat ik op Zondag zou werken, dat ik niet kon doen. Daar kwam de dominee op af en vroeg mij, daar mijn vrouw bij was, waarom ik voor zulke rijkelui, dat durfde te weigeren en zei dat ik het werk dan kwijt raakte. En zei hij, je moet toch leven, en het is hard om enig werk te krijgen. En ik had het wegens ziekte zo nodig. Maar mijn vrouw zei, *daar is nog een God die leeft*, toen liep hij weg.

Ik trachtte zo goed mogelijk mijn plicht te doen maar verloor mijn werk. Toch kreeg ik iets anders ofschoon ik niet veel kon verdienen. Die dominee is later al meer afgeweken en nu reeds in de eeuwigheid. Daar waren heel veel van die tenten in Denver en toen de tweede winter voorbij was, besloot de stad om ze op te ruimen. Er werd bekend gemaakt dat ze weg moesten, dus ook wij. De huishuur was toen zeer hoog in Denver, en wij zagen uit wat voor ons het best was. Een hoge huur betalen en in de regel geen werk in de winter, behalve nog ziekte; is hard. Maar mij kwam te binnen dat iemand mij enige tijd geleden twee loten grond te koop had geboden op gemakkelijke afbetaling. Ik zocht hem op en kocht die loten op lange termijn van betaling. Ook hadden we gelegenheid om een huisje, dat overgebracht kon worden goedkoop te kopen, want zoals u weet, worden de huizen hier, somtijds naar andere grond vervoerd. Zo kregen wij een vaste woonplaats, maar koste bijna al ons geld, en dan maandelijks bijbetalen voor de grond.

Onze grond was bij drie andere huizen, zodat wij die families als burens kregen. Ik had geen geld genoeg om een pomp te kopen, maar onze burens waren erg vriendelijk, en. Zeiden, als ons iets ontbrak zij hadden alles, komt vrij over, voor wat ook, en wij helpen u, daar waren wij mede verblijd.

Na enkele dagen, werden wij verzocht, op een avond eens over te komen, dat wij beleefdheidshalve aannamen. Toen wij daar kwamen, waren er twee kamers tot één gemaakt, en vol banken en stoelen. Ik zei tot mijn vrouw, het is of ze hier kerk moeten houden, en dat was ook zo. Het kwam vol volk. En drie voorgangers, een was een lerend ouderling, een ander was een priester, en de derde was een Profeet. Daar zaten wij onwetend in een nest van Mormonen. Zij noemden zich de heiligen der laatste dagen, en maakten aanspraak de zuivere leer der Apostelen te hebben, en zouden door de Schrift zulks verdedigen. Hun doel was om de wereld weer terug te brengen van de dwalingen die, zodra als het volk van de Handelingen der Apostelen waren afgeweken, hun ten verderve had vervoerd. De Apostelen waren door Gods Geest geleid in alle waarheid, Maar daarvan afwijkende, begonnen ze naar geleerdheid uit te zien, want de Geest leidde hun niet meer. Toen kwamen ze in verwarring, en wendden zich naar Rome. Daar was een gemeente rijk begiftigd met kennis. Die zouden hun terecht helpen. Daar werd een school gevormd, en de duivel, zeiden ze, die toen reeds oud en slim was, die gebruikte dat zaakje als een ei, om er de paus uit te broeden. Zo kwam dat monster de paus in de wereld.

Zo kwamen de hoge scholen, dat niets meer zijn als hoge-mensen scholen, in de kerk, om het volk van de weg te leiden. Maar wij, zeiden zij, zijn in der Apostelen voetstappen, en prediken bekering, geloof, doop, oplegging der handen enz. En indien iemand iets afdeed, die zou dan niet dadelijk zalig worden als hij stierf, maar na zijn tekortkoming, enige jaren in 't gevangenhuis moeten boeten. Ze daagden ook de ganse wereld uit, om te bewijzen, dat ze niet recht waren. Een man die zich ziek gevoelde, werd met olie op zijn hoofd gezalfd, de handen opgelegd, en voor gebeden, om hem door het gebed te behouden.

Wij zaten daar niet gemakkelijk, en ik nam mij voor om bij het einde hun tegen te spreken, maar alles ging zo vlug, dat ik geen tijd had. Wij werden de volgende avond weer uitgenodigd, en ik kan u zeggen, dat ik daarmee in banden kwam. Ik zei tegen mijn vrouw, wij mogen niet zwijgen, en dan krijgen wij kwade burens, en raken zonder

water, maar wij zijn er onschuldig ingelopen, maar moeten er weer heen en er voor uitkomen.

Ik kon niet eten, en bad de Heere dat Hij met ons mocht zijn, en die dwaalgeesten zelf mocht verhinderen. Daar gekomen was het weer het zelfde. Ik had mijn bijbel doorzocht, om hen door het Woord te weerleggen, en ging biddende op. De eerste die sprak was niet erg vlot, de tweede en ook de derde; ze konden niet begrijpen waarom ze niet voortkonden.

Ik vroeg toen om een woordje te spreken, en zei dat ik zulks wist, dat ze wel verklaarden door de Geest geleid te worden, maar dat Gods Geest nooit getuigenis of goedkeuring aan zulk een leer gaf. Ik toonde aan, hoe die leer tegen Gods Woord streed, dat door genade alleen, de moordenaar aan 't kruis behouden werd, zonder werken, zoals zij leerden.

Ze trachten mij tegen te komen, maar waren niet in staat mij te weerstaan. Ook deelden wij mede, wat de Heere voor ons geweest was uit onze bevinding sprekende; mijn vrouw vertelde wat de grond van haar hoop was, wat de Heere gedaan had en alles moest zwijgen. Een voorganger was o zo boos, maar al de anderen moesten er onder.

Toen wij weggingen kwam de oudste buurvrouw ons achteraan, trok mijn vrouw aan de arm in de deur, en zei: Juffrouw Dingemanse, gelooft u dat de Heere voor mij ook wil wezen wat Hij voor u is?

Mijn vrouw zei: Ja, indien u het waarlijk nodig hebt, en het in een rechte weg zoekt.

Ik had hun rondweg gezegd dat ze dwaalden, en wenste dat de Heere hun genadiglijk de ogen mocht openen. Zo verlieten wij onze nieuwe burens.

De volgende dag, kwam een man van dat gezelschap om mij eens te horen praten. Hij zei: hij was ook een mormoon, maar had alle achting voor onze Godsdienst; en als gevolg kan ik zeggen, dat ze ons nooit als burens, iets in de weg hebben gelegd, altijd behulpzaam geweest zijn.

Ik moet nu eindigen, anders wordt mijn brief te groot. Ontvang met de uwen onze hartelijke groeten.

Uw vriend en vriendin,

A. Dingemanse, en echtgenote,

Denver, Colo.,] 8 Januari, 1918.

Zeergeachte en geliefde vriendin!

Eindelijk willen wij de pen eens opvatten, om aan u te schrijven, nu wij horen dat de brieven toch nog aankomen, hoewel na lange tijd, als gevolg van de oorlog. Wij zijn door 's Heeren goedheid redelijk wel, en waren verblijd met uw laatsten brief, en nu wil ik weer vervolgen, waar mijn laatste brief eindigde, hoe wij van de vergadering der Mormonen in de tweede bijeenkomst gescheiden waren.

De drie voorgangers waren niet in staat geweest om ons te wederstaan, maar hadden tot de vergadering gezegd, dat de Geest hun niet toeliet te spreken tegen ons, zoals wij ook lezen in de handelingen der Apostelen. Zo ziet men dat elke ketter heeft zijn letter. Dit zeiden zij om hunzelf bij, hun hoorders in achting te houden. Des Zondags lazen wij thuis een predicaat en gingen ook wel eens naar een Engelse kerk want een Hollandse was er niet, maar konden onszelf met de leer van vele niet verenigen. Op een keer kwam mij een courant in handen. Dit blad had de naam, in 't Hollands overgezet. "De Bazuin des Evangelies" waarin ik las van een vrouw hoe de Heere haar uit een natuurlijke zaak, op het gebed, had uitgered. En daar het de volgende Zondag mooi weer was bezocht ik dat kerkje eens uit nieuwsgierigheid. Ik vond een eenvoudig volkje, die van alle kerken onderscheiden waren.

Doch ik bemerkte dat de voorganger "Heiligheid" vooropstelde, voor rechtvaardigmaking. En als zij zongen en daar kwamen woorden of zinnen, in hun

gezing voor, die de toe-eigening der zaligheid bevatten, staken sommigen hun rechterhand boven hun hoofd, ten teken dat zij daaraan deel hadden zo ik later verstond. De dienst afgelopen. Zijnde `keerde ik huiswaarts waar mijn vrouw verlangend was iets van mij te vernemen.

Ik deelde haar mee welk eenvoudig volkje ik daar had gevonden, en zei, indien zij de waarheid hadden, zou het ons volk zijn, zo onderscheiden van de wereld, waarop mijn vrouw zei, dat ze de volgende Zondag ook eens wilde gaan horen, wat wij ook deden. De voorganger nam voor tekst: "onderzoekt de schriften, want gij meent in dezelve het Eeuwige leven te vinden en die zijn het, die van Mij getuigen." Doch nu verstonden wij genoeg het waren Perfectionisten., moesten zo heilig leven, dat ze geheel zonder zonde waren. En dan waren zij zalig, indien er iets ontbrak, dan waren ze verloren. Christus was niet de volkomen Zaligmaker, om in Hem alles te vinden; maar in hunzelf moesten zij volmaakt zijn. En die op de weg was, als koning Salomon en andere maar weder zondigden waren voor eeuwig verloren. De dienst ten einde zijnde, werd er "testimony" gevraagd door de voorganger.

En nu stonden er enige op, die getuigden, dat zij zo gelukkig waren als deelgenoten van de zaligheid, dat zij de zonde te boven waren. Een vrouw stond ook op, en verklaarde het onmogelijk voor haar, om zonder zonde te leven, ondanks haar begeerte om zo te zijn en verklaarde dat het voor haar onverstaanbaar was.

Toen rees een ander persoon op, en zei rondweg dat hij durfde getuigen in tegenwoordigheid van God, van de wereld, van de duivel en alles, dat hij was zonder zonde. Daarna werd er gezongen en gedankt, en wij verlieten onze plaats om weg te gaan, maar een juffrouw stapte voor ons en verzocht beleefd, of zij ons een vraag mocht doen.

Na onze toestemming te hebben ontvangen, vroeg ze of wij Christenen waren, wat wij bevestigden. Toen vroeg zij of wij volmaakt waren, waarop ik zei van ja, maar niet in onszelf, maar in de Heere Jezus. O riep zij uit dan was je eens behouden, maar zonde gedaan, en nu verloren. Al het volk stond rondom ons; ik zei haar dat zulks niet mogelijk was; eens behouden in de Heiland was voor altijd, daar is geen afval der heiligen. Maar zei de voorganger daar is toch een afval. Ik zei van niet tot verloren gaan; want de Heere Jezus zei: *niemand kan Mijn schapen uit Mijn hand rukken, noch uit de hand Mijns Vaders. Ze worden bewaard.* Hij gaf een tikje op mijn hand en zei: is daar zonde in dat vlees?

Ik zei tot hem: was Paulus een heilige? Hij zei: Ja.

Ik zei nu, neem dan uw Bijbel en lees Romeinen 7 en 8 wat hij getuigt, dat vlees en bloed zich niet onderwerpt der wet Gods; want het kan ook niet. Hij liep naar zijn wapenrek (een boekenkastje) zo driftig om zijn Bijbel, dat de stoelen bijna omvielen, om op grond van de teksten die ik hem opgaf, zijn eigen vonnis te lezen over zijn leer, en te horen dat alleen in Jezus de verdiende zaligheid was, en onze werken te kort en als een wegwerpelijk kleed zijn. Hij liep geheel vast. en alles zweeg, en droop weg, zonder iets meer te zeggen.

Zo vertrokken wij van die blinde secte, die de rechtvaardiging, evenals de Joden, uit de werken der wet zochten, en erg stipt leefden, zoals wij later van hun burens hoorden.

In het natuurlijke gaf de Heere ons een zegen, zodat wij ons plaatsje, op tijd konden afbetalen, maar omreden dat wij zo weinig werk in de winter in Denver hadden, was dat ook zwaar. Er kwamen enige Hollandse huisgezinnen in Denver wonen, waarbij een smid was uit Michigan met vrouw en 3 kinderen. Dat was een kind des Heeren. Daar waren wij me de verblijd, maar wij woonden een eind van elkander verwijderd.

Nu volgde een ongunstige winter dat er niets geen werk te verkrijgen was. In een bloemkwekerij had ik geweigerd, om rijden, dat ik daar op Zondag moest werken. Op zekeren dag nadat ik alle hoop om werk te krijgen had opgegeven, kwamen deze woorden mij voor: *de zegen desgenen die verloren ging kwam op mij.* Ik overwoog die

woorden, en zei, dat was voor Job. als hij getuigde, hoe 's Heeren licht over zijn tent scheen, en de Heere zijn Weldoener en verzorger was. Dan kreeg hij die zegen.

Toch bleven die woorden mij bij. En wat geschiedt er? Een half blok van ons af, woonde een man en vrouw die beide dronkaards waren. Die man had een paard en wagen, en op verscheidene plaatsen vast werk aan winkels en huizen om allerlei werk te doen.

Hij komt dronken thuis, wordt door een politieagent opgepakt doch verzet zich zelf, zodat hij voor maanden wordt opgesloten. Zijn vrouw kwam naar mij toe, en vroegde of ik met paard en wagen voor haar zijn werk wilde doen, voor de helft van de verdienste. Hetwelk ik aannam en ik verdiende zo veel, dat zij kon leven en haar paard voeden, en ook voor ons genoeg. Dus werden die woorden bevestigd door een ongedachte weg. Toen die man vrij kwam was het voorjaar. Toen ging ik tuintjes bewerken in de stad en al wat maar voorkwam.

Op zekere dag dat ik voor eene dame een tuintje in orde maakte, werd ik door een andere mevrouw geroepen welke mij verzocht, als ik daar klaar was, om voor haar ook bloemperkjes te komen maken. Daar gekomen, wees zij mij hoe ze het verlangde. Ze was in zware rouw gekleed en deelde mij in eenvoudigheid mede, dat ze in 4 maanden tijd haar man, en een zoon van 24 jaren verloren had.

Ik zag haar aan om haar eenvoudigheid, en vroeg, of zij dat alleen moest dragen? Waarop zij antwoordde: neen maar dat de Heere Jezus haar hulp en sterkte was. Ik sprak nog enige woorden, en begon aan mijn werk maar werd even later binnen geroepen. Daar was een tafel aangericht met van alles er op, en zij verzocht mij om aan te zitten, en te nemen wat mij belieft. Ik zei dat zij zeer vriendelijk was maar dat ik nog geen behoefte aan eten had omreden dat ik tehuis had gegeten, maar zou een kop koffie drinken. Zij zei: ik zal het maar zeggen, het schijnt mij toe dat het u niet onbekend is in diepe wegen te komen, maar met de Heere, en ik wenste daar wat meer van te vernemen, wat u bij ondervinding daarvan weet. Neem de tijd, ik betaal u ook voor die tijd dat wij spreken. Zij was uit New York gekomen waar haar man een goede zaak had, maar om rede van gezondheid. dat op moest geven, en naar hier kwam, maar om te sterven. Ook haar oudste zoon, maar wist mij ook te vertellen wie de Heere nu voor haar was. Zij was van Engelse afkomst, een afstammeling van Olivier Cromwell, een van Englands grootste staatsmannen. Johannes Bunyan is in zijn leven nog soldaat geweest onder zijn regering.

Ik deelde toen een en ander mee uit onze bevindelijke weg, dat haar tot groot genoegen was. Ze vroeg ook naar mijn vrouw en begeerde ook haar te ontmoeten, en ook uit haar mond van 's Heeren daden te horen. Dat was een verrassing. Toen ik thuis kwam deelde ik het dadelijk aan mijn vrouw mee, en toen mijn vrouw haar bezocht, en aan tafel met haar iets gebruikte, ging ze voor in 't gebed; zo zuiver en aangenaam, dat mijn vrouw er over verwonderd was. Zij behoorde tot de Episcopale Methodisten kerk, maar zei dat de predikanten niet goed waren, maar dat ze het er mee moesten doen, tegen haar zin. Ze was zo vriendelijk voor mij, dat ze wilde bij haar kennissen werk voor mij vragen. Waarvoor ik moest bedanken omreden ik toen werk genoeg had. Zo is hier en daar nog een kind des Heeren verscholen.

Een enkele keer bezochten we een Baptistenkerk die een vrijwel Gereformeerde dominee had, maar, het was ver van onze woning. Ik verdiende die zomer nog al, en kochten een koe. Wij dachten, dat kon wat afleggen maar werden teleur gesteld. De melk was een goede prijs, en wij konden ze wel ver. knopen, maar de klanten wilden ook op Zondag bediend worden en dit wilden wij niet doen.

Wij boden wel aan Zaterdagsavonds te komen, maar dit wilden ze niet, zodat mijn vrouw boter moest maken, en toen was er zoveel voordeel niet in. En ik was die winter geheel niet wel, zodat ik dikwijls naar de apotheek moest om medicijnen en was lang zonder werk. Daar kwamen zoveel mensen naar Denver uit de werkende stand voor hun

gezondheid, zodat voor licht werk handen te veel waren, en er duizenden zonder werk waren.

En wij hadden nog al geld besteed om ons plaatsje op te knappen aan verven, een nieuw hek enz. en een koe gekocht, zo kwam het eer de winter uit was zover dat ons geld op-raakte. Op zekere dag rekende mijn vrouw uit of ze de week nog door kon komen want mij was de volgende week werk beloofd, maar zij kwam een halve dollar te kort. Ik besloot nu om de stad in te gaan, en de straten dwars af te lopen, om te zien of hier of daar soms een kolenwagen te lossen was, snaar ik kon niets krijgen.

Zo werd het Vrijdagmiddag. Daar kwam onverwachts onze vriend E. Bremen, die smid, met zijn vrouw. Wij waren blij hem te ontvangen, maar van binnen zaten ze mij te bestoken, dat ik nu niet uit kon gaan om werk te vinden, maar zei er niets van. En het gesprek deed weldra mijn natuurlijke zaken vergeten, tot onverwachts een heer aan de deur komt kloppen; die vroeg of hier Hollanders woonden. Op mijn bevestigend antwoord, verzocht hij mij of ik een brief voor hem wilde schrijven aan een tante, die in België woonde, niet ver van de Hollandse grens, in de Vlaamse taal, die hij zelf niet machtig was. Ik zei dat ik dat goed kon doen omdat ik daar kort bij vandaan kwam en bij ons veel Vlaamse kooplui kwamen. Hij zei gelukkig, nu ben ik er uit. Want de Franse gezant kon mij ook niet helpen. Toen ik de brief had geschreven kreeg ik een dollar van hem. Dus voorzag de Heere in onze behoefte.

De volgende week kreeg ik Weder werk, en kwamen eerder onbekrompen de winter door.

Wij liepen wel eens hier of daar binnen of er ook waarheid te horen was. Zo kwamen wij eens in een Engelse zondagschool. De voorganger had het over Petrus zijn roeping, dat de Heere hem een visser der mensen zou maken. Toen de lessen ten einde waren, vroeg hij aan mijn vrouw, wat wel het beste werk was dat Petrus kon doen?

Zij antwoordde, mensen vangen, want op een keer ving hij er wel 3000 zodat 's Heeren belofte aan hem vervuld werd, hetwelk hij toestemde.

Zo kwamen wij ook in kennis met een Presbyteriaanse Predikant die bij ons kwam en ons afvroeg of wij Christenen waren. Ik zei dat zulks nog al wat insloot, dat Christus gezalfde betekende, en naar Hem genoemd, wij dan ook de zalving des Geestes moesten hebben om alle dingen te weten ter zaligheid nodig zoals Petrus dat schrijft in zijn brief aan de gelovigen. Maar ik zei dat wij geloofden te mogen bevestigen, wat hij bedoelde dat wij de God Jakobs, zo kennelijk in onze levensweg ter onzer hulp had de leren kennen, in het strijdperk van ons leven.

Doch hier moet ik afbreken omdat mijn brief te groot zou worden. Dus tot de volgende brief. 's Heeren zegen toegewenst. Dat de Heere voor ulieden zij als een wolk- en vuurkolom op de doorreis naar 't hemels Kanaän. Ons in uwe gebeden aanbevelende.

Uw vriend,

A. Dingemanse en vrouw.

Denver, Colo., 17 April, 1918.

Zeer Geachte en Geliefde Vriendin

Wij hebben uw schrijven ontvangen van 15 Februari, dat ons verblijdde doch tegelijk ook een brief van mijn familie, die ons het overlijden van mijn **oudste broer**¹ meldde, onvoorbereid voor de Eeuwigheid. O droeve tijding; zijn lot beslist voor eeuwig. O als ik dan indenken in vroegere jaren, dan moet ik zeggen wat onderscheidt mij, dat de Heere naar mij omzag en steeds draagt, als een toonbeeld van Zijn ontferming

Onze gezondheid is redelijk wel, ik moet mijzelf in acht nemen, maar mijn vrouw is door 's' Heeren goedheid gezond en sterk. Wij hebben de laatste week winterweer, maar

¹ Komt niet voor in de stamboom van gezin

in Klaart was het sommige dagen als zomer. Wij hebben een, mooie winter gehad, veel zonneshijn. En wat het inwendige betreft, o dan schijnt de Zon der Gerechtigheid nog wel eens, ofschoon ik niet zoveel geniet als u. In vroegere tijden kon ik gemakkelijk zalig worden, maar nu zal binnen komen een wonder zijn, zodat ik wel eens heb uitgedrukt, dan zal ik de hemellingen nodig hebben, om de Heere naar waarde daarvoor te verheerlijken. En toch heb ik hoop, dat de Heere om. Zijn zelfs wil, zal volvoeren, wat zijn hand begon.

Ik had onlangs nog sterkte uit een brief van Theodorus van der Groe over de bekering. Hoe mijn toestand, wat ik doorleefd had werd verklaard en thans leer ik meer mijn afhankelijkheid van Koning. Jezus, Zijn dienende liefde in Zijn verhoogde ambten om ontledigd bij Hem te schuilen.

U schreef aangaande de geestelijkheid van de wet, die een tuchtmeester voor u was.

Ja, vriendin, ik ben wel eens verblijd geweest ziende in de Bijbel, hoe de wet twee keren is gegeven, eerst onder tekens van toorn en gramschap, onder onweder, maar de tweede keer onder het uitroepen van 's Heeren Naam, dat de Heere barmhartig en genadig was. Zo ook voor Zijn volk, die wet leidt hen tot de Middelaar waar zij die wet uit genade als uit lief de krijgen te omhelzen, door de geopenbaarde genade en barmhartigheid des Heeren. Gelukkig hij die de wet twee maal krijgt.

Maar nu wil ik gaan vervolgen, waar mijn vorige brief afbrak in ons gesprek met die Presbyteriaanse Dominee. Wij deelden iets mee uit onze bevinding, wat de Heere voor ons-was geweest, van die tijd af, dat Hij uit eeuwige lief de, een hand van Genade tot ons uitstreckte tot dezen tijd toe.

Zodat wij mogen getuigen: *tot hiertoe heeft ons de Heere geholpen.* Die man scheen zeer getroffen, dat hij zo iets hoorde, en vertoefde een langen tijd bij ons, en luisterde zeer op lettend op alles wat wij mededeelden; en verzocht ons bij zijn vertrek of wij ook eens bij hem ter kerk wilden komen hetwelk wij beloofden. Hij was een ijverig wetprediker, die de belijders van Christus scherp aansprak, om hun belijdenis in de wandel des levens te betonen. Toen wij een volgende keer in de kerk kwamen, werden we met een bijzondere achting ontvangen van al het volk, zodat ons te grote eer werd aangedaan. Wij hoorden spoedig de reden.

De Dominee had in een bijeenkomst die hij met zijn gemeente had, verklaard, wat hij van ons gehoord had en rondweg gezegd, dat hij niet had gedacht, dat de Heere zich zo kennelijk openbaarde aan Zijn volk, en ze zo leidde, en uithielp, als hij van die twee mensen duidelijk had gehoord, tot roem van Gods genade.

Hij zei tot zijn hoorders, wat een verrassing ondervond ik die dag als ik die mensen bezocht. Het stormde ontzettend, en ik wilde aan een buurman naar hun adres vragen maar die lag zo dronken als een zwijn.

En daar gekomen hoorde ik God verheerlijken. Wij moeten trachten die twee als leden aan de kerk te krijgen. Ze weten zoveel van de bijbel, dat men dadelijk lering van hun krijgt. De volgende week kwam hij weder terug, om met mijn vrouw te praten, en zei: vrouw Dingemanse wat is u gelukkig.

Op zulke grond kan men alle dagen verblijd zijn, alle dagen zich gelukkig gevoelen. Maar zij zei, Dominee weet u wel wat Salomo zegt? "Die de zon aanschouwen trekken voordeel daarvan." En nu is dit vast, de zon is er altijd, maar wij hebben niet altijd het voorrecht van de verkwikkende zonnestrallen te genieten.

Daar zijn somtijds wolken en nevels, die tussenbeide zijn. En zo is het ook met de Zon der Gerechtigheid en onze zielen, doch breekt de zon weer door, dan hebben wij de vrucht en het voordeel daarvan. Zij verklaarde wat de mens in zichzelf bleef, en hoe wij van gekregen weldaden voortdurend moeten leven, en ontvangers van vrije genade zijn. Wij kregen nu dikwijls een bezoek en konden ons vrij uitspreken tegen die leraar.

Wij bezochten ook de zondagschool, waar ook oude mensen kwamen. Nu was zulks maar een historische letterwaarheid. In de zomer werkte ik bij mevrouw Larn. Op zekere dag terwijl ik daar aan het werk was kwam zij bij mij en vroeg of de dominee de

vorige week bij ons was geweest. Ik zei, ja. Zij zei dat heb al gezegd tot andere leden. Wij kunnen horen aan zijn predicatie dat hij weer bij Dingemanse is geweest. Dus merkte ik dat wij grote invloed op hem hadden. Ook vroegde hij of wij onze attestatie wilden inleveren om als leden aan de gemeente aan te sluiten, maar wij zeiden dat wij niet dachten dat zulks goed was.

Hij antwoordde niets te kunnen, vinden in onze belijdenis, waar hij niet *amen* op moest zeggen en dat hij wenste dat alle leden van zijn kerk zo waren als wij. Ook hoorde ik van leden, waar ik bij werkte, dat hij gezegd had, *gaat waar ge wilt, ik vind maar een Dingemanse*. Het is een man waar ik van leer. Alle vragen kan hij beantwoorden; en dat is waar, de Heere gaf mij dat als die man over de waarheid sprak, ik met vrijmoedigheid kon spreken, waar ik dikwijls wel verwonderd over ben geweest.

Eindelijk op zijn aanhouden gaven wij onze attestaties en zouden trachten om samen te leven. Hij zei, waarom zou ulieden zulks mogen weigeren? Als Christen, laat uw licht, schijnen. Dus stemden wij toe, maar we vonden al spoedig uit, hoe licht die mensen dachten over het stuk der zaligheid. En wij zagen in dat er niets beter was, als veel met die dominee te spreken over de grondwaarheden, die ter zaligheid nodig, gekend moesten worden. De leden der gemeente namen voortdurend toe in aantal, daar werd veel bijgebouwd en uit andere staten kwam veel volk naar Denver, en daarmee ook allerlei dwalingen. En de dominee die van ons veel hoorde, begon voor zichzelf te twifelen aan zijn staat.

Op zekere Zondag verzocht hij alle zijn leden om des Woensdagsavonds in de kerk te komen, en in vriendschappelijke gemeenschap rekenschap te geven, van de grond der hope, die in ons was ter zaligheid.

Ik was toen ongesteld, zodat ik op aanraden van mijn vrouw thuis bleef. Zij ging alleen. Er waren slechts twintig leden opgekomen. De dominee sloeg niemand over, maar het was treurig waar de meeste hun grond van maakten twee of drie uitgezonderd, behalve mijn vrouw, en bij die twee of drie was het nog een stuiten in hun zondig leven. En nu stipt leven, maar geen begeerte om in Christus gevonden te worden.

Mijn vrouw gaf ook verslag van de tijd af toen de Heere haar staande hield, tot de Heilige Geest haar verzekerde van 's Heeren eeuwige liefde, met de belofte, om haar te geleiden tot haar dood toe. Ze deelde mee de slingeren en banden die ze doorleefd had, totdat de Heere haar bekend maakte, dat ze voor Zijn rekening was, dat alle banden verbrak. De dominee bedankte haar vriendelijk, toen ze uit de kerk ging voor haar getuigenis.

Hij was diep bewogen, daar was een ijver bij sommige leden, inzonderheid de vrouwen, zodat ze elke week vrouwen bijeenkomst hielden, waar mijn vrouw ook werd uitgenodigd en waar zij een goede getuigenis der waarheid gaf.

Eens kwam daar een oude dominee, die een goede grond besprak, daar mijn vrouw mee instemde. Hij zou de volgende week daar weer komen. Ik moest toen naar de stad, en daar we toen zelf paard en rijtuig hadden, bracht ik mijn vrouw naar de vereniging, die was in het huis van een bankier.

Die mevrouw nodigde mij uit om ook te komen en ik liet mij overhalen, bond mijn paard vast en bleef daar, maar dé dominee werd verhinderd om te komen; en nu was er geen voorganger. Een juffrouw van een vreemde kerk wierp zich op om zulks te doen, en nam voor onderwerp, *het duizendjarig rijk, dat Koning Jezus zou stichten op aarde, en zelf komen regeren*, een bekende oude dwaling. Daar elk gelegenheid kreeg om zijn gevoelen hierover te zeggen, verwierpen wij het doch zij trachtte zulks te verdedigen.

Ik overtuigde ze wel met teksten en waarschuwde haar dat de uitlegging van een schriftuurplaats, die in strijd was met een andere, nooit een goede verklaring was.

Doch ze meende het beter te weten. En om geen onaangenaamheden te hebben, verlieten wij in beleefdheid die bijeenkomst.

Enige dagen daarna stond eensklaps de dominee voor mij, en vroeg mij: geloof, je niet in een duizendjarig rijk; daar Christus persoonlijk komt regeren vóór het einde der

wereld? Ik zei: neen. Toen trok hij zijn bijbeltje uit zijn, zak en las Matth. 26 vs. 29 en Openb. 20 vs. 4,5 benevens een paar andere teksten. Ook hij was meegevoerd. Naar aanleiding van Openb. 20 vs. 4, 5 vraagde ik hem, *wat is de eerste opstanding* doch hij zweeg. Ik vraagde toen, wat is de eerste dood? Doch geen antwoord. Ik zei toen: dat wij in de val de geestelijke dood gestorven waren. Dus dat de eerste opstanding was, uit de doodstaat der zonde, waarom Paulus zegt Col. 3 vs. 1. *Indien gij dan met Christus opgewekt zijt (uit die doodstaat) zoekt de dingen die boven zijn.*" Ik zei deze is de eerste opstanding, doch ik zal al uw bewijzen onderzoeken. Ik schreef aan die mevrouw en haar vrienden om al hun bewijzen voor hun stelling, die ik spoedig kreeg en was in staat om die volkomen te weerleggen en deed zulks in een grote brief, met behulp van mijn woordenboek, in 't Engels, en zond die naar dominee. Daar zat hij mee verlegen, om dat te weerleggen. Daarbij kwam dat vele van zijn gemeente hem toch al te straf vonden.

Ook was zijn gemeente wel vermeerderd, maar werd zo losbandig, zodat dominee op Stoel kwam, en verklaarde een bang leven te hebben. Des nachts kon hij niet slapen zo was hij in banden over zijn zielstoestand. Hij had mij gevraagd of ik ook de Institutie van Calvijn had of wel gelezen had; ik zei: nooit.

Daarop kwam hij op de predikstoel, en stelde ons in 't ongelijk, zeggende, dat Calvijn zijn stelling bevestigde, maar hij verkrachte de waarheid. En zijn binnenste kwam zo in de war zodat hij er van verviel, en verklaarde niet meer te kunnen prediken. Wij vraagden aan een Professor, die Calvijns institutie had; of dat waar was wat dominee had gezegd.

En die zei: *het is een grote leugen*, hetwelk mijn vrouw hem rondweg zei, zodra ze hem sprak. De dominee vraagde een half jaar ontslag aan zijn gemeente, om te gaan studeren en kwam ons goedendag zeggen. Maar wij zeiden, u slaat een verkeerde weg in. Indien u kennis ontbreekt, dat moet u bij de Heere zoeken, in uw binnenkamer. En wezen hem op de woorden van Elihu. *De Geest die in de mens is en de inblazing des Almachtigen maakt henlieden verstandig.* Maar niet de hogeschool. Maar hij ging weg naar Chicago om te studeren en was bedorven toen hij terugkwam.

Ik bezocht hem op zekere dag in zijn huis, en sprak niet hem in een zachte weg, en weerlegde zijn dwaalgronden, zodat zijn vrouw uitriep: *Gods woord zegt ons dat Zijn Geest in alle waarheid leidt en ik geloof dat u dat heeft.*

Doch toen kwam mij voor: *Hosanna en kruist hem.* Wij scheidden als vrienden maar ik deelde mijn vrouw mee wat mij voorkwam, en zei, nu breekt alles af in haat.

Dat werd ook bevestigd. Toen ik weer met dominee sprak, was zijn aangezicht veranderd, en hij zei, dat hij wenste, dat wij onze attestatie zouden nemen en vertrekken, wat wij ook deden.

Ik vernam toen, van een lid der kerk, waar ik voor werkte, dat hij haar gezegd had dat wij gelijk hadden, en hij geloofde 't beste van ons. maar als hij dat predikte, dacht hij de helft van zijn leden te verliezen. Hij bezweek voor invloedrijke mannen, die met veel geld' zijn gemeente steunden.

Er was toen in die tijd, ook een Hollandse gemeente gesticht, waar wij ook al enige keren ter kerk waren geweest Die man bleef nog al bij de waarheid, alleen in het stuk des Doops stemden we niet geheel overeen, maar mijn vrouw drong er op aan om daartoe over te gaan. Zij zei, een andere Engelse gemeente, daar heb ik ook geen verwachting van. En zonder kerkelijk leven, zonder Sacramenten is niet haar het Woord des Heeren als men anders kan. Die dominee wenste ook met ons samen te leven. Dus gaf ik mijn vrouw haar begeerte en werden als lidmaat aangenomen.

Des Zondags lazen wij dikwijls een predicatie. Wij hadden het voorrecht elkander zo goed te verstaan. Wij konden samen tijden doorbrengen om de wegen Gods te bespreken en Zijn handelingen met Zijn volk.

Zie www.theologienet.nl

Deel 4: De hoop van CHRISTUS' Kerk. Studie over de toekomstverwachting van Godgeleerden uit Engeland in de 17e eeuw.

STERVEN VAN ZIJN VROUW

Maar daar kwam weer een andere zaak op toen.

Op zekere dag vroeg mijn vrouw aan mij, wat ik doen zou, indien ik haar moest missen. Ik zei het niet te weten, maar wenste, dat de Heere ons nog voor elkander mocht sparen.

Zij liet het daarbij, maar later zei zij, als je mij moet missen, dan moet je maar met *die* trouwen. Ik vroeg waarom zij dat zei. Zij zei: *ik zal het je maar zeggen ik geloof niet dat ik hier lang meer zal zijn. En ik zou voor je willen zorgen.*

Daarom noemde ik de naam van die ik dacht, een goede vrouw voor je zou zijn.

Zij was toen gezond, maar ik overwoog alles, en was niet erg gerust op die mededeling. Een paar dagen later, vertelde zij mij, hoe haar 's nachts, in een droom, haar vertrek uit deze wereld getoond was. Dat zij stierf, voor 't gericht moest verschijnen, en wat zij daar ontmoette, hoe zij andere daar zag komen, en alles geopenbaard werd uit hun ganse leven En hoe enige nog goede dingen inbrachten, die zij gedaan hadden, maar hoe die goed schijnende dingen onvoldoende werden verklaard om aan het recht en de heiligheid des Heeren te voldoen, en zo werden zij verwezen. Zij zei toen, ik zulks ziende, begon te beven, want ik moest ook verschijnen en alles werd mij voorgesteld. Toen was het of er van binnen mij werd toegeroepen: bukt!

Mij werd gevraagd of ik ook iets in te brengen had. Ik zei: *niets Heere. Ze viel 't recht des Heeren toe.* Maar toen trad de Heiland in voor haar, en zij werd vrijgesproken, en kreeg een recht van ingang ten eeuwigen leven. Zij kon niet uitspreken de blijdschap die ze toen ondervond en werd onmiddellijk wakker.

Wij waren zeer goed gesteld in die dagen en besproken veel wat de Heere is, in Zijn onveranderlijke trouw voor Zijn gunstgenoten en bleven dan d's avonds dikwijls lang opzitten. Ook die avond voordat zij ziek werd, zag ik eens naar de klok, hoe laat het al is. Toen kreeg zij de griep, dat overging in een reumatische ziekte in haar benen. De dokter ontboden zijnde, zei dat er geen gevaar bij was. Ik zocht een vrouw om haar te helpen, die had die ziekte ook eens gehad, en behandelde haar zacht.

Na enige dagen kwam er beterschap, waar ik over verblijd was, maar een paar dagen later weer erger, zodat de dokter zei, dat haar toestand ernstig was en wenste er een tweede dokter bij te hebben. Die zei, wij zullen doen wat wij kunnen, maar haar toestand is erg.

Toen ze weg waren, zei ik, *o Jacomien wat zijt gij ziek.*

Zij zei ja. Ik zei daar schiet maar een troost meer over in leven en in sterven, des Heeren eigendom te zijn. Zij riep, o- ja dat is ook mijn troost. *Mijn troost is in des Heilands bloed.* Maar daarop kreeg zij aanvallen van de satan, dat ze nu bedrogen uit zou komen, en naar de hel moest. Maar ze riep uit: *gaat weg satan uw plaats is in de hel, maar tot mij zal de Heere zeggen: Ik heb u gekend.* Ik sprak om haar te bemoedigen, dat satan wel zag dat hij haar niet kon bemachtigen. Ja dat hij zelfs wist, eenmaal door Gods volk te worden geoordeeld zoals er staat: *en weet gij niet dat wij de engelen oordelen zullen* (de gevallen). Ik bad of de Heere genadig de aanvechtingen wilde matigen, en haar nabij zijn.

Mijn vrouw was toen goed bewust, dat haar tijd kort was en wilde met mij bidden, maar ze zei: ik kan niet meer op mijne knieën komen. Ik zei dat behoeft niet.

De Heere ziet op 't hart. Ze ging toen zelfs voor in 't gebed, kwam in haar diepe onwaardigheid, bracht de Heere voor, *hoe Hij ons beide voor Zijn rekening had genomen en pleitte op Zijn onveranderlijke trouw om ons beide te gedenken; haar, om getroost de dood in te mogen gaan en voor mij, om ook mij te schenken wat mij nodig was, om Zijn Zelfs wil.*

Ze werd toen levendig gesteld, en zei, dat het maar een strijd van tien dagen was, dat haar werken meer kwaad dan goed waren maar dat haar troost was in des Heilands bloed.

De ziekte had haar hart aangedaan, zodat ze begon te verminderen, en af en toe maar kon spreken. De 17de dag van haar: ziekte had ze des morgens haar bewustzijn verloren. Om 8 uur kwam de vrouw die haar oppaste, en vroeg of zij haar nog kende. Toen kwam ze bij, en zei *ja*. De vrouw zei, hoe gevoelt ge u. Ze zei: *goed, ik ga weg in blijdschap*.

Verwonderd als die vrouw was, zei zij, *ik vroeg hoe gij u gevoelt?* Ze sprak met een blij gelaat weer dezelfde woorden. Dat waren ook haar laatste woorden.

Wij verwachtten toen haar einde en bleven bij haar. Om elf uur ging ik mijn paard voeren. Ik zette mij bedroefd neer en werd moedeloos. Ik boog mijn knieën en vroeg de Heere, indien het met Zijn wil kon bestaan, mijn vrouw voor mij te sparen, daar het slechts een wenk van Zijn almacht was, om haar op te richten. Ik kreeg vrede in mijn gebed, maar niets meer. Ik ging toen in huis, bezag mijn vrouw en zette mij op een stoel neer.

Ik zat even, en daar zie ik de ganse sterrenhemel. Daarboven werd het uitspansel, de Hemel, geopend en verwonderd als ik opzag was het of mij gevraagd werd, wat dat was? Ik zei, *de Hemel*. Toen werd ik bepaald bij mijn vrouw wat de Heere doende was om haar daar te nemen. Ik was overgebogen, en gaf mijn vrouw over. Daarna werd alles weer toegesloten, en het was of er iets van mijn zinnen als wegviel en ik zat op mijn stoel, goed bij mijn verstand.

Toen zette die vrouw de tafel aan, en zei, eet een weinig, want u gebruikt niets. Toen hoorde ik naar haar; en bad voor mijn vrouw of de Heere haar in de ure des doods nabij mocht wezen, met Zijn liefde, tegenwoordigheid en genade, maar niet meer om herstel. Toen ik iets gebruikt had was het 12 uur en tien minuten later overleed zij heel zacht.

Toen zei die vrouw, *zij is weg*.

Die woorden trokken mij zo aan, dat ik in een vloed van tranen uitbarstte, maar wonder als het was, die droefheid werd in eens van mij weggenomen. Ik zag door het raam, daar hield een auto, stil. Het was een Engelse mevrouw, die bij haar had gewaakt de laatste nacht. Ik ging naar haar toe en zei *dat mijn vrouw overleden was*.

Ze vroeg om haar nog te zien, en vroeg vervolgens naar een en ander, waarop ik meedeelde wat mijn troost was. Hoe de Heere in die jaren die wij samen geleefd hadden ons had geleid, en nu aan haar einde, haar tot Zich nam. Dat ze nu was in de handen der engelen, om haar op te voeren naar de hemel, zodat de Heere een hand van liefde uitstak, om haar in te zamelen. Die mevrouw schreide als ik daar getroost over sprak. Ik zei, dat *dit de laatste weldaad was, die de Heere aan Zijn kinderen deed bij het scheiden uit dit leven, om hun door de engelen te laten halen*.

Die mevrouw bood mij aan om bij hun te komen slapen en bracht mij in haar auto naar 'n begrafenisondernemer, om over het wegbrengen van het lijk mijner vrouw te spreken. Daar gekomen, ging zij eerst binnen en later ik zelf. Ik betaalde toen voor een graf en vroeg de kosten van een kist,. Hij zei: daar is al voor gezorgd, alles is in orde. Des avonds ging ik naar die Engelse mensen, en werd zeer vriendelijk ontvangen. Ik kreeg een slaapkamer, elektrisch verlicht en voorzien van alle gemakken. Ook een grote Engelse bijbel.

Het was te veel in mijn ogen. Het was of ik een koningskind was. Ik bad de Heere om mijn afgemat lichaam een verkwikkende rust te schenken, want ik had al vele dagen en nachten niet geslapen.

Dit werd mij geschonken en toen ik des morgens ontwaakte, was het met de gedachte aan het onuitsprekelijk geluk dat mijn vrouw nu deelachtig was. Voor ik nog gekleed was, nam ik die bijbel, die openviel bij Openb.22 vs. 1: *En hij toonde mij een zuivere*

rivier van het water des levens, klaar als kristal voortkomende uit de troon Gods en des Lams.

Ik mocht daarin zien, en zei: *wat ben je gelukkig, dat is de volheid des levens.* Ik was wonder gesteld. Ik geloof te mogen zeggen, gemeenschap met haar te hebben gehad die morgen, zodat ik niet over-bedroefd was, en in zalige overdenking mijn zaken verder regelde voor de begrafenis, die 3 dagen later zou plaats hebben.

1 Mei 1912 werd zij ongesteld, overleed 17 Mei en werd 20 Mei begraven.

Zoals ik reeds meldde was de Heere mij goed en nabij en ik vroeg ook aan de Heere om sterkte in die dagen van gewicht in mijn leven. Ook op de dag der ter aardebestelling, omdat ik veel kennissen had onder de Engelse waren er vele van hen opgekomen om de lijkrede te horen. En daar zij altijd veel achting voor mijn vrouw hadden en nu gehoord hadden, hoe zij afgestorven was, hadden ze groen en bloemen laten brengen.

Dat was jammer, want dat is voor ons de weg niet, maar ik werd er afgeleid. Ze wilden in onkunde eer betonen. Het was niet mijn werk en het viel mij weg.

Dominee hield de lijkrede in het Engels over deze woorden: "In het huis mijns Vaders zijn vele woningen." Toen de kist werd neergelaten, werd ik er bij bepaald dat het een geheiligd graf was omdat daarvoor de Heiland voor Zijn volk in het graf is geweest.

Dus ondersteunde de Heere mij.

Ontvang nu met heilbede.

Onze hartelijke groeten van uw vriend en vriendin, A. Dingemanse en vrouw.

Denver, Colorado, 1918.

Zeer geachte en geliefde vriendin !

Hopende dat u dezen in welstand moogt ontvangen, zo willen wij u enige letteren doen toekomen.

Wij mogen door 's Heeren goedheid melden in redelijke welstand te verkeren. Gelukkig is door 's Heeren goedheid een einde aan die vreselijke strijd gekomen. Mocht de Heere niet slechts vrede geven maar een wederkeren tot Hem. Dat Zijn genade nog in veler harten moge worden geschonken tot lof en roem van 's Heeren nooit volprezen goedheid en ontferming.

Ook gijlieden zult wel verblijd zijn over deze uitkomst, daar de nood wel hoog zal zijn gerezen. Maar de Heere is nog zo goed, dat Hij geen voleindiging maakte, hoewel Zijn hand ook zwaar was op Nederland, dat ook de mate der zonde hielp vullen; iets dat door weinige mensen wellicht erkend wordt, om met een Job de hand des Heeren daarin te zien en in verootmoediging voor de Heere te buigen. De Heere is ook hier zo met Zijn oordelen en er is geen opmerking of vernedering. En nu wij weer aan het einde van het jaar komen of zijn, als u mijn schrijven ontvangen zal, zo wensen wij u allen van harte des Heeren zegen toe; en ook op uw verjaardag. Dat de Heere u zo goed, en zorgende voor u sinds uw aanzijn en uw tweede geboorte, zodat terug ziende, wel mag zeggen: *alles was een liefdedaad des Heeren.* Ja ook de bangste tijden, wijl die medewerkers ten goede, om u in een Drieenig Goddelijk Wezen te verliezen, als een vaste grond van hoop en troost in leven en in sterven, als een liefde-daad uit het Eeuwig welbehagen. Dat u daar maar veel de vrucht van moge genieten. Ik gedenk zo aan de zegenwens van Paulus in zijn brieven: *genade en vrede zij u vermenigvuldigd in Christus Jezus.* Dus voegt hij beide te samen, daar in de oefening de vrede als een vrucht genoten wordt die de dierbare Heiland wil schenken aan hen, die Hem in Zijn verhoogde ambten veel nodig hebben als de bron en fontein des levens. Zulks zij uw deel, zij onze wens en bede.

Het deed ons goed te vernemen, dat de Heere nog geen dorre woestijn voor u is, ofschoon er stormen voorop gaan. Dan wordt alles effen en vlak voor de ziel, om zich in

vertrouwen over te geven. Ja vriendin, de rechte oefening des geloofs, is in de hand des Geestes. En zalig voorrecht, om de vruchten der bediening des Geestes te genieten. Uit ons toch nooit geen vrucht meer.

Ik was enige weken geleden, zo in behoefte om des Heeren aangezicht te zoeken, zodat ik van 's morgens tot 's avonds in meditatie was en elke dag mij menigmaal afzonderde; doch des nachts bevond ik mij in dromen. In de walgelijkste dingen en ofschoon ik daar een afkeer van had en mijn gebed er tegen was, bleef het zo. Dat was een reden dat ik met ontevredenheid en afkeer ging slapen, maar op zekere avond val ik in slaap, en stond in mijn droom op het veld in ontevredenheid. Toen kwam een persoon op mij af, die belangstellend vroeg wat ik begeerde.

Waarop ik zei, dat mijn begeerte was om de Heere in Engelenreinheid te dienen. Hij vroeg mij, of het niet wat anders was, of ik ook geld nodig had. Ik zei neen. Toen vroeg hij weer, of er ook iets anders was. Ik zei neen. Toen vroeg hij het nog eens ten derde male. En dat haalde zo mijn ganse hart uit, dat mijn eerste antwoord van begeerte zo opsteeg, dat geheel mijn hart week werd.

En toen ontwaakte ik en werd toen ingeleid in mijn vroegere bevinding, wat de Heere voor mij was en ik smolt in tranen van verootmoediging weg en gevoelde mij zo veilig in 's Heeren genaden. Ik heb de volgende dag de drie verzen van Mr. Hart over de verloren zoon met meditatie gelezen over het komen tot, en de ontvangst bij de Vader.

Het was zielsterkend, maar ik moet mijn laatsten brief vervolgen, die u de teraardebestelling van mijn vrouw vermeldde.

De Heere sterkte mij. Ik had een nacht bij Engelse vrienden geslapen, en de tweede nacht bij Hollandse bureu, maar de derde nacht was ik weer naar mijn huisje gegaan, hetwelk mijn Engelse bureu verbaasde omdat ik geheel alleen was en zij bang waren, om in de nacht, in een huis te zijn, waarin een mens was overleden. Doch ik had daar niets van. Ik had mijn vrouw, en zij mij, altijd, goed gedaan, en waren, als een hand en voet voor elkander geweest. In natuur en genade. En wanneer ik aan haar dacht, dan was het in verwondering over dat grote geluk, dat ze nu deelachtig was. En dan besepte ik niet eens het gemis voor mij, dat ze er niet meer was.

Ik was wonder gesteld in overgift en goedkeuring. De 20ste Mei was ze begraven en 30 Mei is het hier zoals u weet *Decoratiedag*. Dan bezoeken de mensen de graven van afgestorvene betrekkingen. Op die dag wordt er niet gewerkt. Het was mooi weer, en ik ging ook naar de begraafplaats. De tramwagens waren vol en ik zag verscheidene in zware rouw. Sommige met tranen in de ogen over pas afgestorvenen. Dat voor mij aanleiding was om mijn verlies meer te beseffen en mij in een gedrukte toestand het kerkhof op deed wandelen. Het zien van anderen droefheid bracht ook de mijne te voorschijn. Zo kwam ik bij haar graf. Maar de Heere die goed is, was mijner gedachtig. Die woorden uit het boek van Job, *daar houden de bozen op van beroering, en daar rusten de vermoeiden van kracht*, kwamen zo mijn hart in te nemen, zo dat alles weg viel en ik op haar graf staarde als een zoete rustplaats door Gods genade. Was dat niet geweest, dan had ik staan wenen. En nu liet ik geen traan. Ik kreeg te bedenken hoe zij nu onder de geesten der volmaakte rechtvaardigen was en ging daardoor getroost weer naar huis toe.

Enige dagen later kreeg ik een bezoek van onze vroegere Engelse dominee, die nog iets wenste te vernemen, van mijn vrouw haar afsterven. Ik deelde het hem mee. Met tranen in zijn ogen hoorde hij alles aan en vroeg mij of ik niet in moeilijke geldelijke omstandigheden verkeerde, dat ik dan maar zeggen moest, hoeveel ik nodig had en hij zou het mij geven, maar ik bedankte hem voor zijn vriendelijkheid en zei dat ik wel mijzelf kon helpen. Maar was er toch over verwonderd, omreden dat ik oprecht met hem had omgegaan en hem had gewaarschuwd onder biddend opzien, of het de Heere mocht behagen om hem terecht te brengen.

Zo was er toch altijd iets in hem gebleven dat achting afdwong voor de waarheid die ik had aangetoond. Hij had mij vroeger een grote Engelse bijbel met kanttekeningen ge-

geven, net als onze Hollandse, maar was bang, om de leer die ik hem aanpreeks, aan de gemeente voor te dragen. Hij had zoals ik later hoorde, tegen een lid der gemeente gezegd: Dingemanse heeft gelijk, maar als ik dat predikte zou ik de helft vast mijn toehoorders verliezen. Zo viel die man van de waarheid af, en de Heere heeft hem aan dwaling overgegeven, zodat hij niet raseer zijn gemeente kon voldoen en hij naar een andere plaats moest uitzien.

Zo bleef ik dan alleen wonen, liet een vrouw voor mij wassen en enig werk doen. Dit was dus een grote verandering, maar de Heere was mij zo nabij en goed zodat de dagen omvlogen, of het uren waren. Ik mocht de dingen bedenken die boven zijn, zo thuis, als op mijn werk en niemand kan zich voorstellen, hoe dat het alle gemis vergoed, wanneer het de Heere met Zichzelf komt goed te maken. Mijn zoete samenspraken van vroeger met mijn vrouw hadden nu plaats gemaakt voor zoete overdenkingen des Heeren, zodat ik dikwijls laat naar bed ging en in stijle afhankelijkheid des Heeren bewaring nodig had.

Die zomer was spoedig voorbij. En ook de winteravonden, door een nuttig gebruik van enige oude schrijvers werden ze aangenaam doorgebracht.

Enige weken na mijn vrouw haar dood werd er ook nog een vriend van mij weggenomen, hetwelk mij speet omdat er leven in was en ik somtijds aangenaam mee kon spreken. Zo ging er een jaar voorbij eer ik het opmerkte. Maar ten laatste verloor ik die oefening en nu kwam mijn gemis weer te voorschijn.

Ik had nog enige vrienden waar ik wel eens kwam, en mee sprak. Die raadden mij om naar een vrouw uit te zien, daar ik zonder enige familiebetrekking hier was. Daar waren hier verscheidene weduwen die wel wensten gehuwd te zijn en alle voor gelovigen doorgingen, zoals dat gaat onder een lichte leer, maar ik kon in niet een van die de vreze Gods in het hart vinden. Ik was bang van godsdienstig verschil en om een verboden juk op te nemen, hoewel er uitwendig niets op hun personen viel te zeggen. Daar kwamen veel Hollandse gezinnen wonen, maar geen hulp voor mij. Ik kreeg te overdenken hoe Abram naar een vrouw voor Izak liet uitzien. Hoe onder biddend opzien zulks plaats had en hoe Abraham zei tegen zijn knecht, *de Engel des Heeren zal uw weg voorspoedig maken*. En ik zag ook, hoe dat werd bevestigd, want Rebekka was dadelijk bereid om op te trekken. Dus werd Abrahams geloof bevestigd. In des Heeren aanbiddelijke voorzienigheid, om een les voor 't volk na te laten. Maar ik achtte mijzelf te onwaardig, dat de Heere voor mij zo iets zou doen, om mij een hulp te schenken, tot ik weer in mijn onwaardigheid mijzelf verfoeide; en kreeg in te zien, dat de Heere, toch alles aan Zijn volk geeft, alleen, om Zijn verbondswil. Wat dan ook alleen, de uitzierende hoop in mij bracht, en het gebed, dat de Heere mij een hulp mocht schenken.

Zo liepen er enige maanden voorbij tot ik op een keer in overdenking was hoe de Heere zelf aan Adam een hulp toebracht, en ik vraagde, *indien mij dit nuttig was, of de Heere mij mocht aanwijzen wie ik zou vragen*. En werkelijk kreeg ik een gezicht voor mij, maar kon die in Denver niet vinden.

Op zekere Zondag uit de kerk komende wachtte mij een meisje op, en vraagde mij, of ik J. Van Z. in Grand Rapids eens wilde schrijven, wiens adres zij opgaf, en waaraan ik voldeed. Hierop kreeg ik een brief van zijn ouders, die uit Nederland hadden vernomen van mijn vrouw haar zalig afsterven en wensten van mijn hand, daar iets nader van te vernemen., waarop ik hun per brief verslag van gaf, en ook wat de Heere voor mij geweest was. En wat een goed leven, ik na mijn vrouws dood genoten had. Maar dat ik nu twee jaar na haar overlijden, die gunst van de Heere, in zo een mate niet meer had en ik nu in mijn gemis wel weer een hulp van samenleven begeerde.

Ik werd door hen uitgenodigd om eens over te komen in Grand Rapids waaraan ik een half jaar later voldeed en ontmoette daar vele kinderen Gods met Wie ik door samenspreking in innige gemeenschap kwam.

De tweede dag zag ik voor het eerst haar, die nu mijn vrouw is en wonderlijk, ik zag haar aan de overzijde der straat.

Het was of mij gezegd werd, *dat die voor mij was*, maar ik keurde het af. Ik schatte haar leeftijd op 35 jaar, en dat vond, ik te jong, omdat ik al 53 was. Ik ontmoette haar daarna menigmaal op het gezelschap en ik vroeg ook haar naar haar zielstoestand waarop zij zoveel openbaarde, dat ik geloofde, dat het werk des Heeren aanvankelijk in haar was. Zij scheen mij nu ook ouder toe en toen ik haar goed aanzag kwam zij overeen, met degene welke ik in een gezicht had gezien.

Ik was van plan om 5 weken in Grand Rapids te blijven en dan weer naar Denver terug te gaan. Die weken waren omgevlogen. Ik had wel eens gezegd, dat ik wel een vrouw zou willen hebben, maar wat er van binnen omging deelde ik hun niet mee.

V. Z. vroeg mij eens, of ik geen vrouw mee zou willen nemen? En raadde haar tevens aan. Ik overwoog alles en daar ik mijzelf wantrouwde of ik niet een verkeerde stap zou doen bracht ik een nacht door in worstelen en bidden, bracht alles voor de Heere en besloot om haar te vragen.

Biddende indien het niet de weg des Heeren was Hij toch genadig alles mocht afsnijden, totdat ik haar op zekere keer mijn voorslag mededeelde en gaf haar in overweging, of het de weg kon zijn. Waarop zij antwoorde, dat zij al een half jaar te voren, toen zij een brief van mij, bij V. Z. hoorde lezen, daar bij bepaald was, en telkens opnieuw, dat ik haar man moest worden.

Ik kon haar die avond niet langer spreken omdat zij met de tram weg moest, maar zocht en vond gelegenheid de volgende dag, waarop zij mijn aanzoek aannam. Ik vroeg haar, om nog eens over na te denken, omdat het zo een gewichtige stap is, waar zoveel aan verbonden is. Ik zei haar dat, ik veel tegenheden in mijn leven ontmoet had, zodat zij daarmee moest rekenen.

En zei wanneer u het formulier leest van de Huwelijk staat, dan begint dat aanstonds te wijzen op tegenspoed en kruis en raadde haar, om het nog eens te overwegen. Maar zij stond vast en ik zag daaruit, ook op mijn gebed, dat het de weg was, en ik bewilligde om, de zaak te bevestigen. Wij bogen toen samen onze knieën, om des Heeren zegen af te smeken, en gaven daarna elkander de hand van trouw.

Ik besloot toen, om nog 2 weken te blijven en daar te trouwen en zoals u kunt denken waren de vrienden erg verwonderd. De volgende Zondag dachten enkelen dat ik weg was, maar ik kwam met haar in de kerk, en dominee Minderman las af dat wij in ondertrouw waren. Mijn vrouw werd nog wel een keer aangevallen, dat ze zover weg, heel naar Denver moest verhuizen, maar zij zei, *het is des Heeren weg. Ik zal toch gaan, al was het naar Siberië*. Drie vrouwtjes, en dan nog al van 't volk konden hun afkeuring niet weerhouden, maar toen Sara, - de naam van mijne tweede vrouw, - mededeelde, hoe wij tot een besluit waren gekomen, zo moesten ze zwijgen, en anderen zeiden dat het wenselijk was, dat alles zo te samen kwamen.

Toen Ds. Minderman ons getrouwd had, reden wij met onze vrienden in drie rijtuigen naar het station, om zo naar Colorado te vertrekken waar ook mijn kennissen zeer verwonderd waren, dat ik een levensgezellin medebracht.

Dus beschikte de Heere dat mijn verlies werd hersteld, door mij een vrouw te geven die goed voor mij is.

Als ik op mijn plaats mag wezen, in mijn onwaardigheid, dan is dat groot. Ik wens, dat boven alles, onze verbinding mag zijn, tot onze Geestelijke zegeningen, als een hand, en een voet op de weg des levens. Dat alle dingen moeten medewerken ten goede, ter Zaligheid, en roem, en lof van 's Heeren nooit genoeg geprezen Genade.

Ontvang met de Juffrouw en Marie onze hartelijke groeten,

Uw vriend en vriendin,

A. Dingemanse en vrouw.

Denver, Colo., Januari, 1918.

Zeer geachte Vrienden!

Van harte nog des Heeren zegen van ons ulieden toegewenst in natuur en genade in. het ingetreden nieuwjaar. Dat de Heere als een vuur en wolkkolom ulieder Beschermmer en Geleider zij, naar 't Hemels Kanaän, zij onze wens en bede. Ik dacht het goed ook ulieden eens een lettertje te schrijven. Misschien dachten je wel, ze zijn ons vergeten, maar dat is zo niet hoor! Ofschoon het nu drie jaar geleden is sinds ik bij ulieden was, zijn we je nog gedachtig.

Wij zijn door 's Heeren goedheid redelijk wel en hopen van ulieden 't zelfde te mogen vernemen. Het weer is hier lang mooi geweest, maan thans hebben wij sneeuwstormen en koude, zodat de winter misschien nu eerst streng wordt, maar door 's Heeren zegen zijn wij bewelddadigd, dat ons niets ontbreekt. Miljoenen op de wereld zijn neergedrukt door 's Hee ren oordelen, zodat veel ontbreekt. En waar wij zien dat wij de mate der zonde hebben helpen vullen, is het geen wonder dat ook wij-in die vreselijke oorlog zijn gewikkeld.

't Wordt hier licht opgenomen, maar ik vrees, als wij een jaar verder zijn dat - eerst dan velen .zullen beseffen, wat het is. Daar is geen vernedering en een weerkeren, tot de Heere. En geen erkenenis voor alle zegeningen.

Ik zei deze week nog tegen mijn vrouw enige jaren geleden moest er een Vredespaleis gebouwd worden in de Haag om alles te beslechten en vrede te bewaren. Maar de Heere belacht het doen der volken. En stort Zijn oordelen uit als de mate vol is. Daar is hier veel gewemel van Godsdienst. En velen menen dat de wereld vooruit gaat. Maar 't is eerder een enkeltje waarmee mee kan spreken over de wegen des Heeren, die Hij met Zijn volk houdt. En voor mijzelf moet ik mij dikwijls beklagen over mijn dorheid, dat ik niet meer mijn Schepper, Formeerder en Weldoener erkennen en verheerlijken. Ik zou mij zelf zo wel eens willen uitschudden bij tijden om als een arend mij op te heffen boven stof en wolken, maar ik moet ondervinden dat ik van een vrije giften moet leven. Bij voortduring toch is de Heere nog wel eens zo goed om verrassend te komen.

Ik schreef in mijn laatste briefje aan vrouw v. d.. M. hoe ik uit Psalm 63 zo aangenaam opgewekt uit het eerste vers:

O God Gij zijt mijn toeverlaat.

Mijn God IJ zoek ik met verlangen.

Zo ras wij 't morgenlicht aanschouwen,

Bij 't kriecken van den dageraad enz.

Ik mocht boven stof en wolken zweven door de bijkomende woorden: *Uit de baarmoeder des dageraads, zal u de dauw uwer jeugd zijn.* O daar zag ik alle heil en leven, de oorsprong van God, welbehagen van eeuwigheid, tot eeuwige liefde. Als ik dan terug mag zien hoe de Heere mij opzoekt. En mijn afkomst rondom in de wereld. Onkundig van de waarheid. O dan maakt zulks mij klein. Dat de Heere mij toen niet liet omkomen, maar des ontfermens gedacht. En dan moet ik zo opzien of het de Heere moge behagen om uit die Dageraad die voor 't volk van voor de grondlegging der Wereld opging, mijn ziel te bedauwen tot eer van Zijn grote Naam.

Zoals ik zei, is hier maar een enkele waar men een woord aan kon kwijtraken. In September hadden wij nog een verrassing. Ik werd met mijn vrouw uitgenodigd toen Mr. K. daar kwam. Nog een man én vrouw zo als ik hoor, een bekommerde ziel. En daar zijn wij met genoeg geweest: En ik had zo een opening om over Gods wegen te spreken die Hij met een ziel houdt, wanneer Hij ze komt te trekken, dat de Schrift voor mij zo ontsloten werd, dat ik het nauwelijks uit kon spreken. Ook mocht ik verstaan hoe iedere zaak hoe ieder woord van mij werd op gevangen als van dezulke als wij lezen Job 33 vers. 16, *wier kastijding verzegeld is*, en die als vers 22 *hun ziel zien naderen ten verderve en hun leven tot de dingen die doden*, zodat mijn ziel opgewekt was, verruimd om te wijzen naar die Gezant, een Uitlegger, een uit Duizend die machtig was om de mens zijn plicht te verkondigen en hem genadig te zijn, te verlossen, zeggend: *Ik heb verzoening gevonden*. **Koch** deelde nog mee hoe hij achteruit ging en dat de zonde van zijn jeugd nu ook voor hem kwam. Daar hij vroeger minst over had gedacht, zodat hij niet beterde maar meer en meer in de engte kwam. Ik zei: ja wij lezen in Jesaja 55. *De goddeloze verlate zijn weg*, (dat gaat nog al: een beetje de grove zonden) maar dan volgt: *en de ongerechte man Zijn gedachten*. Daar komt de geestelijkheid van de wet. En dan zinken we schuldig neer. Ja daar blijft niets anders over dan de woorden van de vromen Job, na te volgen, daar hij zegt: *heb ik gezondigd wat zal ik U doen o Mensenhoeder*. En dat was Zijn Rechter om genade bidden. Maar Koch was wel eens goed gesteld en had soms een aangename gestalte in zijn verborgen gebeden, maar, kreeg toch groter gebrek.

Ik zei, Ja de Heere zegt het in Zijn woord: *zoekt de Heere terwijl Hij te vinden is, roept Hem aan, terwijl hij nabij is*." En wanneer is dat? Als de Heere onze harten aanroert, dat wij een aandrang gevoelen om Hem te zoeken in 't gebed. Verslapt zulks niet, 't zij op uw werk, op uw bed, of waar ook en u zult bevinden dat ge, uw harte in verruiming mag ontlasten. Maar wanneer dat alles weggaat én alle grond ontzinkt en alles veroordeeld, ja 't gebed als onwaardig om bij de Heere aangenomen, ja alle kracht vergaat, zodat de ziel alle moed opgeeft, dan nóg is 's Heeren oog, van ontferming op zo een heilbegerige; en dan komt 's Heeren tijd. *Want de Heere zegt: nu zal Ik mij opmaken want de ziel zou overstelpt worden die Ik gemaakt heb*. Ik zei: de Heere zegt: *Ik zal het ordentelijk voor ogen stellen*. O wij moeten de heiligheid des 's Heeren en Zijn rechtvaardigheid kennen en billijken voor dat Zzijn barmhartigheid en genade onze ziel opneemt. Waren wij niet zulke zondaars, de genade zou zo groot niet wezen. Dus was het geen wonder, dat Mefibóseth uitriep, dat de koning naar een dode hond had uitgezien en nu in plaats van een doodvonnis, aan 's Konings-tafel onthaald werd. Doch dat valt in 't niet bij 't doen van Koning Jezus als Hij zijn genade over de ziel bekend maakt. Maar 't is een worstelen en strijden om dat te verkrijgen. De Heere geeft zulks op 't gebed.

En omdat Koch naar zijn toestand vroeg en allengkens meer openbaarde had ik moed dat de Heere hem een stapje in de weg der Genade zou laten doen, dat later ook is gevolgd. Koch heeft ook later aan mij mee gedeeld, dat hij die andere vrouw, een dienst bewees om haar te verzoeken om reden zij mij eens wenste te ontmoeten maar geen vrijmoedigheid had om ons eens op te zoeken. hoewel Koch haar zulks had aangeraden. Hier in die Hollandse gemeente wemelt het van de Godsdienst. 't Is alle dagen bijna wat, zodat ze een koster benoemd hebben, omreden hij zo veel werk te doen heeft. Maar Koch verklaarde mij hij vond in alles de dood in de pot en kon met niemand over zijn zielstoestand spreken, waarom hij ons nog al eens opzocht. Hij heeft zijn consciëntie moeten vrijmaken, tegen domenie en kerkeraad en is door de Heere bijgestaan om ze alle de mond te stoppen. Ze hebben hem geschorst als diaken, maar 't weer in moeten trekken. Koch heeft nu een goed leven. Hij kwam bij ons nadat de Heere hem toesprak in zijn worstelen aan de troon der Genade: *Mijn genade is u genoeg*, en stond te preken. Wij zeiden Koch zit neer, maar toen kreeg hij deze woorden met kracht: *uw broeder Aaron zal voor u spreken*. Eindelijk geraakte hij in slaap, en toen hij wakker werd kreeg hij weer die zelfde woorden. Maar kon zulks maar niet verstaan. En op zijn werk zijnde

geraakte hij weer werkzaam met die woorden, daar hij toch alleen op moest om voor 't verhoor te komen; en smeekte de Heere om zulks voor hem duidelijk te maken wie die broeder was van hem, en hoe zulks zou wezen.

Toen kwam de Heere hem voor hoe dat vlees-geworden Woord zijn broeder met hem zou wezen, om voor hem te spreken. In verwondering kwam hij bij ons en deelde ons mee hoe de Heere hem klaar getoond had, dat de Heere zelf in hem zou wezen, om op te trekken in zijn verantwoording.

Ik zei, wel Koch, u behoeft geen lesje op te maken wat u zult zeggen op de vragen die ze u zullen doen. Alleenlijk buigt uw knieën voor de Heere en pleit op die zaken die de Heere u schonk tot moed en troost om voor Zijn ere uit te komen. En de Heere zal 't voor u maken. U zult zulks ondervinden; en dat is ook geschied. Ze waren geheel met hem verlegen daar zijn woorden allen de mond stopten en Koch ging vrij uit.

En nu ga ik eindigen. Ontvangt onze hartelijke groeten. Doe die ook aan 't volkje. En dat de Heere geve dat je als zwak zijnde met Paulus en de door hem genoemde geloofsheld krachten mogen putten door de toevlucht tot Hem wiens Naam is *sterke God*.

A. Dingemanse en vrouw.

Denver, Colo., Januari, 1918.

Geachte vrienden!

Wij hebben uw laatste schrijven ontvangen en gezien dat de Heere om Zijn zelfs wil u nog gedenkt. Wij zijn ook redelijk wel door 's Heeren goedheid. Wij zagen in uwen brief, dat u met binnenpraters te doen heeft. Welnu luistert naar de stemme Gods en niet naar binnenpraters. Indien ze beroeren klaagt ze aan bij de Heere, die zo goed is voor Zijn volk, om ze talenten te geven om mee te handelen. En ze toeroept:

Al wat u ontbreekt,

Schenk Ik zo gij 't smeekt

Mild en overvloedig.

't Gebed komt de grootste beroerders op de vlucht jagen en de ziel in rust doen verkeren, zodat hij met Job kan zeggen: *Als God stilt wie zal beroeren?* Doch de Heere leert ons soms Zijn weldaden en gunst en nabijheid waarderen, door ons een blik van Zijn liefde en tegenwoordigheid te onthouden, omdat wij met iedere weldaad klein en verbroken, in tere liefde bij Hem blijven en niet tot gerustheid en zorgeloosheid geraken, eer wij het beseffen. Waarom de Heere Zijn aangezicht verbergt en de beslommeringen van de wereld ons weg voeren, door vooruitlopende zorgen van toekomstige dagen. En de kracht der inwendige verdorvenheid ons overweldigd, dat hij moet klagen en zeggen *of ik ware als in vorige dagen*. Dan gaan wij soms overleggen om ons te stellen, kon het zijn, om de Heere te bewegen. Maar ook dat is het te zoeken op de woeste helling van Sinaï, dewijl alle beweegoffers in ons ten enenmale onvoldoende zijn, daar de Heere alleen in Zichzelf bewogen is, waar de weldaden voor Zijn volk uit vloeien. Zodat wij vele rekwesten moeten opzenden en in het dorre voortgaan tot de Heere soms verrassend komt na lang wachten tot een ontledigde ziel.

Ik las Zondag namiddag in de brieven van Theodorus van der Groe en mocht nog enige zegen daaruit ge nieten, hoe die schrijver verklaarde 't werk Gods in 't bekeren van een ziel en zo klaar uit mijn weg sprak alsof hij daarbij was geweest. Het deed mij goed en ik zag des Heeren weg in zijn Voorzienigheid wat zo lang voor mijn komst in deze Wereld was opgelegd om nu tot troost te lezen, dat het mij klein maakte, uit die opgelegde Jozefs schuren versterkt te worden, om tot Hem die Meerderen Jozef op te zien.

O wat is 's Heeren aanbiddelijke raad voor Zijn volk als een liefde dienst toch groot, oni waar wij ook wonen hen 't goede niet te onthouden.

En nu ga -ik eindigen: Aan uw dochter, heb ik. een week geleden een brief gestuurd omreden ik haar altijd grote brieven zend en sommige naar familie, in Nederland niet terecht kwamen, Was ik van haar opgehouden, maar heb het weer hervat. U kunt zulks aan haar melden. Ontvangt onze Hartelijke Groeten en doet ze aan 't volkje.

Uw vriend en vriendin,

A. Dingemanse en vrouw.

Denver, Colo., Februari, 1918:

Geliefde vrienden!

Wij hebben ulieder schrijven; als antwoord op de vorigen brief van mis ontvangen,' en willen ulieden enige letteren doen toekomen. Wij zijn door 's Heeren goedheid redelijk wel, dat ook een weldaad van de Heere is, zo dikwijls niet genoeg gewaardeerd. 't Deed ons genoeg uw brief te ontvangeis, waarin wij met deelneming ulieder proefweg mochten lezen, maar ook dat de Heere geen dorre woestijn is. O, wat een voorrecht om met de man Gods te mogen zeggen: *bezwijkt mijn vlees en mijn harte, zo is God de rotsteen mijns harten en mijn deel in eeuwigheid.* Dat wordt in diepe wegen ondervonden: Daar kan ik u verstaan. In de diepste wegen heb ik ondervonden hoe 's Heeren trouw en zorg over mij was, om mij te bemoedigen en mijn hart te ondersteunen. Dan kan men soms zeggen: *Als ik dan U heb o God mijn, zou daar iets anders, mijn deel zijn.* Daar 't verbond als vernieuwd wordt en de ziel 't gelovig mag omhelzen, door weer eens helder in te blikken en 't anker des geloofs binnen 't voorhof in te werpen. Gods weg was met Israël door de zee en zijn pad door diepe wateren. En dat wordt nog steeds door Zijn volk ondervonden. Zo dat zij met Jakob veeltijds moeten zeggen: "alle deze dingen zijn tegen. mij." Om ook later wel eens te mogen zien, dat zulks mocht medewerken ten goede. Want dat is zo voor al zijn gekend volk. Mocht de Heere dat ook ulieden in deze met uwe kinderen schenken.

Ik dacht zo, als ik uw briefje las dat uw dochter zei ik kan W. niet missen, "daar is een vriend die meer aankleeft als een broeder." Ik kan geloven, dat liefde tot een broeder een harde tijd baart van scheiden. Och laat 't gedachte van uw hart zich dan bepalen tot die Vriend die ondanks alle kwaad, dat wij ooit bedreven, soms nog komt aan de deur des harten, Die zegt: *zo iemand Mijn stem zal horen en opendoet. Ik zal tot hem inkomen en avondmaal met hem houden en hij met Mij.* O indien Hij komt, aan 't hart te kloppen nodigt Hem in 't verborgen om als die grote Doorbreker uw harte te openen om er bezit van te nemen én u met Hem te verzoenen die Hem gaf.

Uw brief was voor ons een goede tijding. in wat de Heere u weer schonk als een blijk van Zijn onveranderlijke liefde en trouwe na veel tegenspoed en kruis, om de dierbaren Heiland weer door 't geloof te mogen omhelzen. Ja dan kan men soms uitroepen. *Ik zal eeuwig zingen van Gods goedertieren heen.*

Nu vriendin, wij gunnen u zulks van harte, dat uw zangtijd genaakte en een ruime toegang aan de troon der genade uw bevinding is, om als een' onwaardige daar te schuilen. Want dan kon men zeggen: *ons leven is met Christus verborgen in God.* Afstervende van ons zelf, in onze, onwaardigheid in al ons doen en verrichtingen door Geestes licht om onder de vleugelen van Hem te schuilen door Hem in Zijn gezegende verhoogde ambten onmisbaar nodig te hebben. Dat de Heere u zulks verder schenke in 't stuk van dankbaarheid; want de Heere is zulks waardig, *vergeet geen van Zijn weldaden.* Wat u ondervond kan met alles wat de wereld bezit niet gekocht worden. Die levendige oefening te horen doet mij altijd goed, daar 't leven op de bekering de ziel op een dood punt brengt.

Een dagelijkse rechtvaardigmaking is wat wij nodig hebben; en ik moet meer en meer van mijn vroegere bevinding af, om de dierbare Heiland in Zijn dienende liefde aan 's Vaders rechterhand te zoeken, om uit Zijn volheid gedrenkt te worden.

Zoals ik u de vorige keer schreef, is broeder Koch nog bij ons geweest. Die man heeft een harde strijd gehad, maar de Heere was zijn uithelper. Toen hij voor Zijn Koning uitkwam vielen ze hem in woede telkens in de rede, zodat ze de grootste verwarring teweeg brachten en zijn aanklachten tegen de leraar in verwarring brachten en optekenden, om hem later daarop te veroordelen. Maar daarop is hij in banden geraakt en heeft zijn klachten aan de troon der genade opgedragen. Zodat zijn vrouw er mee verlegen was, om reden hij niet kon slapen. Zijn onbekwaamheid voordragend om voor 't verhoor Zijn zaak te verdedigen. Hij was zo druk. Hij zei mensen, ik moet eerst wat vertellen, met de tranen in zijn ogen.

Toen hij die Dominee aan sprak, vielen ze hem in de reden, omreden de kerkeraad hem voor een levendige man houdt en wilden Koch verhinderen, maar Koch zei ten slotte, dat hij geen levendige maar een dode was, zonder hij 't zelf wist. Toen hij later voor 't verhoor moest komen, was hij in banden geweest, maar de Heere kwam hem voor, dat Hij voor hem zou spreken, dat ook gebeurde zodat ze zo verlegen met hem waren dat ze niet wisten wat te doen; en Koch hen om hun eigen woorden onmondig verklaarde, om hem te onderzoeken of hij de waarheid sprak volgens Gods woord of niet.

En nu kwam Koch op zijn werkplaats in verzoeking. Ze eisten van hem om op Zondag te werken maar hij weigerde. Dat is niet vreemd, als de Heere een ziel in ontferming aanziet en genade schenkt, dat de verzoeking spoedig volgt. De Heere Jezus voegde die twee gebeden ook samen, de bede om vergeving en daarbij leid ons niet in verzoeking. Maar de Heere zorgt voor Zijn werk.

't Gebeurt niet veel dat men mensen ontmoet, die uit kracht van hun zielstoestand u uitnodigen om nog eens iets te horen aangaande 's Heeren wegen en leidingen, ten einde m'n enig licht over hun zieltoestand te verkrijgen. Ik heb later mogen verstaan waarom ik zo gemakkelijk uit 's Heeren wegen kon spreken en heb aan Koch een innige vriend voor ons gevonden. Ook die vrouw had zo een genoeg gehad en kon niet verstaan waarom wij niet meer vrienden hadden terwijl een dag luisteren voor haar niet te veel zou geweest zijn in plaats van een namiddag. En nu vrienden ga ik eindigen.

Ontvang onze hartelijke groeten, en doet die aan al 't volk. Ons in ulieder gebeden aanbevelende, noemen wij ons, uw vrienden,

A. Dingemanse en vrouw.

Denver, Colo., Juni, 1918.

Zeer geachte vrienden!

Na lang wachten vat ik de pen eens op om ulieden enige letteren te zenden. Ik had al dikwijls eens voorgenomen om te schrijven maar telkens uitstel door dit of dat; en zo afstel.

Wij mogen melden door 's Heeren goedheid redelijk wel te zijn, en hopen van ulieden zelfde te mogen vernemen. Wij hebben heet weer, zodat wij ramen en deuren open zetten des avonds en zo naar bed gaan, om een beetje af te koelen. 't Is in de natuur alles mooi maar droog, zodat er naar regen verlangd wordt. Dertigste Mei hebben wij flink regen gehad maar nu droogt het ontzettend met zo een hitte. Zo blijven wij afhankelijk van 's Heeren onderhouding in natuur en genade. En als wij hier zo eens rond zien dan is er geen besef van de gewichtige tijden die wij beleven.

't Algemeen leeft als altoos zonder opmerking van 's Heeren oordelen over de breedten der aarde en de omvang die het zal nemen. Zo ver wij kunnen zien is er geen vernedering te zien onder de slaande hand Gods. Dat een dubbel zwaar oordeel uitmaakt. Toch schiet er voor 't volk des Heeren nog een voorrecht over, *dat de Heere Sion gegrond heeft op dat de bedrukten zijns volks daarin een toevlucht zouden hebben*, zodat de woorden van Mozes: "Heere Gij zijt ons een toevlucht van geslachte tot geslachte," nog bevestigd worden.

Ik mocht een paar weken geleden uit mijn dor en dodigheid de bedauwing des Geestes nog zo afsmecken en een opening vinden aan de troon der genade, zodat het mij goed was en ik mijzelf in vrede in 's Heeren zorg en trouwe mocht overgeven. Want wij zijn zo stijl afhankelijk van 's Heeren hulp en sterkte.

En nu mocht ik Zondag zo lezen in een boek van Petrus Immens, over de oefening des Geloofs, waar die toestand zo juist werd opgelost, zodat ik mocht zeggen: dan mag ik er toch iets van hebben. O wonder van genade, ja dan mocht ik Weer inzien, wat de voorbede van de Heiland is voor een bedrukte en behoeftige ziel die van harte verlangt dat' ook uit hem des 's Heeren lof mocht uitspruiten door genadige invloeiing als een vrucht uit 't eeuwig welbehagen. Want zonder dat zijn wij stof dat in de wereld en de dingen van de tijd zijn kostelijke levenstijd, onnuttig doorbrengt, als een kwelling voor zijn innige begeerte, daar de ziel een beter leven in zoete uitgangen naar de Fontein des levens begeert.

Waarom Petrus ook zei: *tot wien zouden wij henen gaan*. Maar evenals in Petrus, is in ons geen kracht om een ogenblik te kunnen staan. Dat eigen zelf, de vijanden en de wereld zouden alles roven, was 't alziend oog van de dierbare Heiland tot onze behoudenis niet waakzaam voor ons, en de Heere reeds voor de diepte van onze struikelingen en zonden, de Voorbidder. Zodat hij zegt: *Ik heb voor je gebeden*, eer Petrus' viel. O wat een Voorbidder is de Heiland voor Zijn gekenden. Wat een veilige hand daar niemand ze uit kan rukken. Mocht de Heere ook dat nog eens bekend maken en aan vele zielen die naar 't slagveld worden gezonden, door de schrik des 's Heeren bewogen om de toevlucht tot Hem te nemen.

Bij Koch zijn wij de 30ste Mei nog geweest. Hij is druk aan 't onderzoeken. Wij hebben hem enige boeken te lezen, gegeven. Zijn vrouw moet hem iedere avond naar bed jagen anders zou hij blijven lezen. Naar zijn werk neemt hij soms een boekje mee om tussen de middag te lezen. Hij is in behoeftige stemming om 's Heeren woord te hoor en of te lezen. 't Is 'zijn opstaan en naar bedgaan. Wij zijn er aangenaam geweest. Hij deelde ook mee dat de dominee bij hem had geweest en Koch was vrijmoedig uitgekomen maar dominee had gezegd: ik weet wel van welken hoek de wind waait; want Dingemanse heeft geen geloof voor mij, en zei dat hij wenste dat Koch de Gemeente verliet. Waarop Koch zei, dat hij zijn Meester moest gehoorzamen. Toen Koch in overtuiging kwam zocht hij ieder in de gemeente op om eens iets te horen; doch kon nergens, over zijn inwendige toestand spreken als bij ons. Waarop hij sommige van de Gemeente aanraadde om ons te bezoeken, om reden wij wisten hoe hij van binnen gesteld was. Maar daar hadden zij geen oren voor en nu leggen ze Koel. Zijn toestand en de verschillen die ze met hem hebben aan onze deur. Maar ik wenste wel dat er meer zulke waren. 't Is maar zeldzaam dat er nog eens een ziel wordt toegebracht. Wij vernemen uit Nederland dat de toestand daar ook erg is. Gebrek aan eten en kleren en allerlei stoffen. O, ik vrees dat het er aller treurigst zal uitzien binnen een paar jaar. Daar is nog geen hoop op beter en 't is niet om te zeggen, hoeveel of Amerika zat moeten opofferen. 't Wordt algemeen veel te licht geschat. Zijn er ook van uw aangetrouwde zonen in de draft? Of zijn ze nog vrij?

Schrijf ons een klein briefje terug als 't gelegen valt. En overziet mijn lang wachten. Ik heb zo velen te schrijven. R. of zijn vrouw konden ook wel eens een brief zenden. Die hebben wij al lang beantwoord. Hoe is uw loon Jan? is hij geheel beter en uw andere kinderen hoe maken zij het? Ik zal nog een plaatsje voor mijn vrouw overlaten en hoop ulieden dezen in welstand verkerende moogt ontvangen. En de Heere om Zijn zelfswil ulieden goed en nabij zijn. Daar ons leven en onzen adem en al onze paden onze lotgevallen in. Zijn hand zijn. Dat u Zijn Vaderlijke trouwe en zorg moge ondervinden zij onze harte wens én bede.

Ontvangt onze groeten en doet die aan 's Heeren volk die bij u komen. Groet vrouw C. Hoe is 't met haar?

Uw vriend en vriendin,

A. Dingemanse en vrouw.

P. S. Ik hoop een andere tijd beter op te passen en niet zo lang te wachten met schrijven.

Denver, Colo., September, 1918.

Zeer geachte vrienden!

Deze zij dienende om ulieden enige letteren te doen toekomen. Door 's Heeren goedheid mogen wij in redelijken welstand verkeren hopende van ulieden 't zelf te mogen vernemen. Daar ik door regenachtig weer thuis ben en gedacht om uw laatste schrijven, wil ik trachten een antwoord te geven. 't Doet mij altijd goed van 't volk iets van de oefening te horen, wijl ik daar altijd groot op zie als een weldaad en vrucht uit 't eeuwig welbehagen. Want de achtervolgende en bijblijvende genade is enig en alleen des 's Heeren volk haar behoud. Men mag soms na een genoten weldaad zeggen als Hiskia: *ik zal nu al de dagen mijns levens op mijn snaren instrument spelen in 't huis des Heeren* maar wij moeten zo ondervinden met hem, hoe spoedig wij weer verstrikt zijn en de oefening verliezen, tenzij de reinigen de en heiligende genade van de Heiligen Geest ons aan de grond houdt om als de onwaardigste Zijn zoete invloeden in besef en oefening voortdurend nodig te hebben, om te genaken tot de veilige schuilplaats die enige Ark, om te kunnen zeggen: "bij U schuil ik."

Ik gedacht zo aan de dichter:

*Loop ik somtijds als de hinden,
voor een kleinen ogenblik,
't Moet wel haast weer ondervinden,
Dat mijn hart zit in de strik,
van de wereld en de zonden
en van veel verdorven vonden;
dus mijn Geest ellendig is
als ik Uwe trekking mis.*

O wat een voorrecht dat wij zo een wolk van getuigenissen in de schrift hebben: hoe ook de man naar Gods hart, na zo veel van de Heere te hebben genoten doch weer door satan verstrikt weer te recht kwam, om opnieuw te genieten de vreugde van 's Heeren Heil. Wat hem aandreef om zondaars de weg des 's Heeren te verklaren en 't grote heil, daaruit voortvloeiende.

't Doet mij altijd goed als ik een levendige behoeftige mag ontmoeten, daar de Heere een oog van ontferming op hem slaat. Wie is zij die daar opkomt uit de woestijn als rook pilaren in 't ware offer, een verbroken en verslagen hart, de Heere toebrengeende.

Wij hebben een week geleden vriend Koch en vrouw gehad en aangenaam samen mogen wezen. Zijne levendige gestalte was ons een opwekking. En ik hoop dat de Heere hem nabij mag wezen want hij is in de strijd. Hij komt vrijmoedig uit voor de Koning. En zij leggen hem lagen om hem in zijn woorden te verstrikken.

Wij hebben hem verleden jaar de werken var Love gegeven om te lezen, die hij geheel doorgelezen heeft tot veel troost en lering, zo hij verklaarde. Toen zij op de kerkeraad met hem verlegen waren omreden hij ieder de mond stopte, ook de dominee, vraagden zij hem of hij ook wel eens met iemand in de Gemeente had gesproken over zijn verschillen met hen, dan of hij soms een boek had gelezen,? Hij zei: ik heb wel eens een boek gelezen van een bloedgetuige. Dominee zei: wat noemt u een bloedgetuige? Koch zei: iemand die voor de waarheid, zijn leven had moeten geven, bijvoorbeeld zoals een Petrus. Hij is hen niet een antwoord schuldig gebleven en ze zouden hem graag kwijt zijn. De dominee zei hem, dat hij wenste dat hij wegging, maar Koch zei hem: ik moet

mijn Meester gehoorzamen. Daar Koch door bevinding geleerd heeft dat wij van natuur allen onder het vonnis des doods liggen, en het genadeverbond het Evangelie geen eis van doen en werken voorschrijft, maar beloften heeft van leven en genade, verwerpt hij de leer van doen, die bedekt als een middel ter behoudenis wordt geleerd.

Ik zal 't nooit vergeten hoe hij verleden jaar bij ons kwam, en meedeelde hoe na worstelen als een verlorene aan de troon der genade, de Heere zich aan hem bekend maakte en zijn uitgeledigde ziel toesprak: "*Mijn genade is u genoeg.*" En de daarop volgende zoete gestalten. Zodat hij kan zeggen met de dichter "het is mij goed na bij God te wezen." Toen hij bij ons kwam zei hij: ik moet iets meedelen. En vroeg mij: Dingemanse; wat is dat toch dat de Heere dat aan zulk een doet?

Ik zei, Koch alleen Zijn welbehagen. Dat is een vrucht uit 't welbehagen en ik ben soms wel eens jaloers op hem geweest, op zijn bestendige gestalte. 't Schijnt ook dat de Heere zijn bemoeiissen tot zijn vrouw uitstrekt. Er zijn maar enkelen hier, daar wij 't beste van hopen, maar die als kinderen met allerlei wind van leer worden omgevoerd, de rechte opleiding missende en zo in een kindertrap blijven staan.

Ik zag ook in uw schrijven dat uw naam op en neer is, maar gelukkig dat de Heere onveranderlijk is.

Daarom wordt hij als kind Jacobs niet verteerd, zodat hij zich bij iedere nieuwe weldaad van de Heere maar moet verwonderen in verootmoediging door een rechte blik in zichzelf ziende en wat de Heere tegenover zulk een is. Indien wij daar iets van mogen hebben zijn wij zo handelbaar, ook voor een ander. Want de genade maakt klein. Zien wij terug op onzen onbekeerden staat, dan moeten wij ons verfoeien. Wat vrucht zegt de apostel had je van die dingen waarover gij u nu schaamt? Dan moet ik in 't stof kruipen, maar ,nog voortdurend door ontdekkend licht dat als zout uit dat verbond voortvloeit, om hem op zijn plaats en klein te houden, om in een rechte gestalte de Heere te zoeken en uit Hem, als zo ene, een verkwikking te genieten. Want op vroegere bevinding te rusten is een dorre gestalte, ofschoon wij tot roem van 's Heeren genade het mogen vermelden om de daden des 's Heeren te roemen.

Toch zie ik dat de grond er uit weg moet vallen en 't anker niet mag rusten op de rotse van bekering en zulks als paal voor anderen te zetten. Zodat minder gevorderde de mond wordt gesloten. Ik dacht laatst nog over een briefje dat ik eens ontving uit Nederland van een bekommerde ziel, die zo schreef hoe diep ellendig zij in haarzelf was, dat ze zulk een begeerte had om voor de Heere te leven. Ja ze schreef ik zou toch zo graag een kind van de Heere zijn en dat volk had ze zo lief maar durfde haar zelf daar niet bij rekenen. Zo diep ellendig en zo verre van dat heil, zo geslinderd' en neergedrukt, vroeg zij, ef wij ook enig licht over haar droeve bevinding konden geven, waarop wij aanmerkten, wat 's Heeren gewone weg is, hoe Hij smart aandoet en verbindt, doorwondt en heelt. En wat de kenmerkende eigenschappen zijn van 't ware werk. Ook verder, wat er genoten wordt uit de velden van Boaz, maar hoe Ruth alleen klaar kwam, toen zij in 't huwelijk werd op genomen en om deel te hebben aan alles wat Boaz bezat.

't Was voor ons duidelijk, dat ze op de weg naar de vrijstad was en dat de kenmerken van 't ware leven in wat zij schreef als wegwijzer naar de stad wezen. Maar wij lieten horen, hoe zij niet moest rusten voor zij in de stad zou wezen om zeker te zijn van te ontkomen aan de bloedwreker. Toen zij onze brief ontving kreeg zij kort daarop een bezoek van een voorganger en een ouderling aan wie zij haar toestand ook meedeelde en die juist in de zelfde weg haar behandelden, dat haar verwonderde en moed gaf.

En later brak de Heere door, om ze een gegronde hoop te geven door Zichzelf aan haar bekend te maken als haar Borg. Misschien zijn er in de gezelschappen die op anderen ziende de mond niet durven openen, maar in dat verbond behoren, dat 't willen aanneemt als 't volbrengen, en de begeerten voor daden. Want de begeerte die komt is een boom des levens. Ik heb wel eens gedacht, dat zulks nuttig zou wezen om luisteraars die voor oude bekeerden zwijgen eens uit te lokken om hun hart te openbaren

en een woord met de vermoeiden en bedrukten te spreken. De Heere acht ze in Zijn liefde en draagt er zorg voor. Hij gaf een geopende deur aan de gemeente van Philadelphia die niemand kan sluiten, want ze hadden kleine kracht.

Ik ga eindigen. U moet mijn schrijven maar nemen voor wat 't is. 't Is niet anders.

Ontvangt onze groeten en doet die aan 't volkje. Groet inzonderheid vrouw C. Dat de Heere wiens kracht in zwakheid volbracht wordt haar Rots moge zijn. Ook R. en vrouw en uw kinderen. Van vrouw R. wachten wij een lettertje.

Uw vriend en vriendin,

A. Dingemanse en vrouw.

Denver, Color., Januari, 1919.

Zeer geachte vrienden!

In antwoord op ulieder schrijven willen wij u enige letteren doen toekomen. Wij mogen door 's Heeren goedheid melden, daar velen door de dood zijn weggenomen, dat wij tot heden nog gespaard zijn en in redelijken welstand mogen verkeren.

Wij waren blijde ten laatste eens een brief van u te ontvangen en dan te mogen vernemen, dat de Heere nog geen dorre woestijn voor Zijn volk is. Het doet altijd goed als de Heere zijn hand niet uitstreckte ten goede van Zijn volk, dan zouden ze in druk vergaan, maar de Heere heeft ze lief met een eeuwige liefde. En nu mogen wij soms veel eens zeggen:

Als ons de nood overvalt krachtig

ons Borg en heil is God almachtig.

O wat is dat groot aan onwaardigen. Als wij dat zo eens mogen inzien waar de Heere uit de grootste diepte bij de aan en voortgang uitred. Want 't is met Heeren volk nog al eens als met Israel: *Gods weg was in de zee en Zijn pad in diepe wateren*, maar ook dan mogen wij 't meest ondervinden, wat de Heere voor ons is. Hij is als een wolk- en vuurkolom ze leidt en de wateren afsnijdt opdat Zijn volk niet omkomt. En zeker uit de dienstbaarheid wordt uit geleid. Zo kent de Heere de Zijnen en wordt van de Zijnen gekend. En zo als u schreef daar wordt de ganse raad Gods ontvouwd, ja als wij dan terugzien hoe de Heere reden uit Zich zelf neemt en ze opzoekt en het dodend gebod met kracht op de consciëntie komt, zodat "de zonde levendig wordt". O wat is zo een ziel dan ongelukkig. Dan schatte ik mij ongelukkiger als enig schepseltje ter wereld. In rouw en droefheid over de zonde en toch is 't zo een weldaad van achteren gezien want de Heere bereid in die weg Zijn volk voor, wat hij zegt in Hosea: *en Ik zal u ondertrouwen in eeuwigheid en Ik zal u ondertrouwen in gerechtigheid en in gericht en in goedertierenheid en barmhartigheden*. En hoewel een ziel in uiterste banden komt is 't zo nuttig als hij ten einde gewerkt de Heere in zijn recht mag toevallen en zijn doemwaardigheid overneemt en de Heere daarin 't recht toe schrijft, zodat alle wettische uitzichten ten einde zijn. Want zulks is nodig om zonder overspeelder te zijn, eens anders man te worden, namelijk Christus die dan ook ter hulp daar komt en de ziel toespreekt: *leeft ja leeft*. Die door Zijn intreden voor de ziel de vereniging of ondertrouw teweeg brengt zodat gerechtigheid en gericht door Christus voldaan de goedertierenheid en barmhartigheid voor de ziel ontsluit en de ondertrouw daar brengt. Ja de Heere zegt: *en Ik zal u ondertrouwen in geloof en gij zult de Heere kennen*. Zodat de Heere ze wel leidt verder en Zijn liefde tot de ziel zo ontsluit, dat ze in de geloof 't omhelzen en 't Abba Vader biddend uitspreken in diepe verwondering. Ja geleid worden om tot in de eeuwigheid in te zien, waar de Heere ze reeds lief had zodat ze ondertrouwd worden in geloof, en de Heere kennen.

O zalig voorrecht, en hoe aangenaam om nog eens te worden teruggeleid, ja dan mag de ziel zeggen met Hiskia: *Heere bij deze dingen leeft men en in alle dezen is het leven*

mijns geestes. Hoe bitter en droevig de weg ook moge wezen. 't Is dan alles goed en tot blijdschap.

Ik mocht laatst op een nacht toen ik ontwaakte nog een aangename toestand hebben toen ik mocht inzien in mijn vorige bevinding en wat de Heere aan mij had gedaan en hoe Zijn liefde hart voor zo een onwaardige werd ontsloten en wat daar genoten wordt. Hoe men dan als in 't wijnhuis komt en Zijn liefde de Banier is over ons. Wat is dat groot een verloren zoon te zijn en zo te worden onthaald.

Ik heb de drie verzen van Mr. Hart, met meditatie gelezen die hij schreef over de verloren zoon en 't was tot aangenaamheid voor mijn ziel:

*'d Afvallige die langen tijd,
Verwaand en nochtans laag
Zijns vaders raad verworpen had
En zijn genade licht geschat
Keert weer als verloren zoon
En bid genade in plaats van hoon.
En hoe ontvangt zijn Vader hem,
Hij drukt zijn liefde uit
En doet het 't beste kleed aan.*

*Het aller beste zelfs laat staan
Dat hij zijn allerteerst gevoel
Laat blijken als zijn enig doel.
De knechten brengen rijkelijk spijs
Men maakt een groot geschal,
De bedelaar ontvangt een ring
De vader toont Zijn lieveling
Dat alle ellende is gegaan
En Hij volkomen is voldaan.*

En nu zal u misschien wel zeggen wat een aardig schrijven, maar wij kunnen nooit genoeg van 's Heeren daden vermelden. Zo groot als zulks is dat de Heere een verbroken, verslagen ziel bezoekt met Zijn Goddelijk heil, dat Hij, als ik zulks zo eens raag uitdrukken, zegt: *gaat uit Mijn eeuwige liefde en vertroost die verbroken, verbrijzelde, verootmoedigde ziel en maakt ze bekend de vergeving der zonden en toont ze dat ik ze trok met mensenzelen, met koorden der liefde!*

En nu vraag u naar Koch.

Ik heb die man 7 jaar geleden leren kennen, toen ik hoorde dat hier een zoon van **Ds. Werner** toen van een Saulus een Paulus was geworden; was hij verblijd met mij en mijn vrouw in kennis te komen en verzocht ons, daar hij niet van bed kon komen, of wij toch alle week hem een keer wilden bezoeken. Daarbij woonde ook Koch. En ik merkte op, dat altijd als ik daar kwam, ook Koch daar binnentrad.

Toen ik daar naar vraagde zei Werner, dat Koch, een wereldse man was. Hij leefde zonder naar kerk te gaan, maar hij leek het om iets van de waarheid te horen en zei: Werner, nu weet men nooit hoe zulks nog eens dienstbaar zou kunnen zijn. Werner is toen gestorven, en Koch toch niet erg gerust, begon de Hollandse kerk te bezoeken, werd een catechisant, om later belijdenis te doen, en werd zo lid der kerk, en kwam in achting bij dominee, om reden er enige ernst in hem werd opgemerkt, zo dat ze hem diaken maakten. Maar het geliefde de Heere om Koch inwendig te leren, en hem door zelfkennis als eert zondaar in de engte te brengen. In die toestand kon hij met niemand in de omgeving ook niet net dominee, spreken. En zocht toen weer met mij in aanraking te komen, en was verblijd te horen, dat ik zijn toestand verstond, ja wist hoe hij inwendig gesteld was. Toen kwam ik in achting voor enige raad en bestier en dominee

was toen voor hem al spoedig uitgesproken, omreden hij voor Koch in zijn banden niets had.

Als diaken was zijn plaats in kerk, maar nutteloos. Eens uit kerk gekomen, bij een prediker aangeland om koffie te drinken in een huis vol volk, beklagde Koch zich over dominee's leer, dat hij in zijn toestand niets aan die man had; en trok in twijfel of hij ook iets van zijn roeping wist, en zei: 'Mensen 't is niets, maar als u in banden verkeert, gaat dan naar Dingemanse, daar krijg je raad en bestier, die weet hoe dat je van binnen gesteld zijt. Hij zei prediker, gaat u eens mede, dan gaan we er naar toe. Ik wist daar niets van af als later en u begrijpt, dat Ds. vriendjes dat spoedig over brachten.

Koch sprak met een vrouw daar ook leven in is, in de zelfden zin. En die vrouw zei, mij eens gehoord te hebben over de weg der verlossing en zei: ik zou zo graag eens naar die mensen toegaan maar ik durf niet. Koch zei: gaat en u zult welkom zijn, maar ze had geen vrijmoedigheid. Wel zei Koch, ik zal ze een dag vragen en dan kom u en uw man ook.

Dat was goed. Dus werden wij gevraagd.

Toen wij er naar toegingen werd ik hevig door Satan bestookt, maar toen wij er waren werd ik wonder goed gesteld. Die man en vrouw kwamen ook. En toen wij aan 't spreken kwamen over des Heeren wegen met Zijn volk kreeg ik buitengewoon opening, als dat ik zeldzaam heb ondervonden. Koch geraakte toen al dieper en dieper in zijn worstelen in de put. Ik mocht toen aantonen wat zulke zielen nodig hadden, om tot een gegronde hoop te komen. En in welke weg dat door 's Heeren volk werd verkregen. Ik hoorde van Koch toen, hoe de Heere door zijn ganse leven met hem doorging en de zonden als een register tot in zijn kindschap hem thuis brachten. Zaken zei hij, waar ik nooit meer overdacht. De ganse Schrift ging voor mij open. Ik had de eerste zaak niet uitgesproken of de andere kwam mij voor. Zo veel opening.

Toen wij 's avonds naar huis gingen brachten ze ons naar de *street car*. Toen Koch afscheid nam, deelde hij mede, dat ons bezoek hem goed deed. Op de terugreis werd ik heerlijk bestookt, dat ik daar zo aan 't woord geweest was, alsof ik een predicatie moest doen. Ik overwoog alles en vond het ook zwakjes. En ik was moe van 't praten. En 't kwam zo erg, dat ik mij zelf beklagde en dacht, was ik maar thuis gebleven. Want ik zag van achter de duivel ging mee naar huis in de *street car*, maar 't is gelukkig later voor mij opgeklaard. De Heere is korte tijd nadien met Koch door gebroken. Ook zei die andere vrouw, dat ze niet kon begrijpen dat 't volk van de kerk Dingemanse niet leek, want, zei ze, ik kan wel een gehelen dag naar hem luisteren.

Toen Koch bij ons kwam en in tranen mededeelde, dat hij nu mocht geloven, dat hij genade gevonden had in de ogen des Heeren, waren wij verblijd, en mocht ik zien hoe de Heere voor een paar behoeftige zuchters mij in Zijn woord had geleid tot moed en onderricht.

Zie hier de reden van onze vriendschap.

En u vraagt of wij nog al zulke ontmoeten die de tale Kanaäns spreken. Zeer weinig. Verleden Vrijdag hebben wij nog een man en vrouw, gehad, en om kort te zijn anders wordt mijn brief te groot. - Ze waren zondaar geworden, en geloofden, maar ik zei: mensen, nu hebben wij te bezien of 't een goed geloof is. Zo als 't in de brief aan de Hebreëen is beschreven, dat het is een vaste grond der dingen die men hoopt door verkregen hoop, die niet beschaamt. 'n Goed geloof houdt aan als bij die vrouw, die drie maal werd afgewezen door de Heiland. Maar toen geprezen en ook verkreeg wat zij zo nodig had. En de profeet Habakuk was uitzijnde wat als antwoord op 't geloof 't gezicht in hem zou spreken tot wij de zaak verkrijgen, die onze ziel nodig heeft.

Ten slotte zei de man: wij hebben ons redelijk verstand en nu is de Bijbel vol beloften; dus wij nemen ze aan. Maar ik zeide: man indien de Heere ons overtuigt van zonde, gerechtigheid en oordeel, dan kan zo een ziel niet een belofte nemen. Dan wordt vervuld wat wij in 't boek van Job lezen: de Heere doet smart aan door de ziel door Zijn heilige wet te doorwonden. En nu is het nodig dat Gods Geest een de belofte aan 't harte

toepast, naar Zijn wijze raad, nadat de ziel van node heeft om troost en hoop te schenken. In die weg doet de Heere smart aan en Hij verbindt, Hij doorwondt en Zijne handen helen. Dan zijne alle beloften nog niet dezelfde. Sommige ontsluiten de weg van mogelijkheid voor de ziel ter behoudenis in Conditionele weg, terwijl andere absolute verzekering met zich brengen bij de vrijstelling in Christus.

Ik heb die mensen zachtjes behandeld maar toch vernomen dat een mens 't zelf niet kan nemen en zo tot verzoening komen. Ik vroeg die man wanneer was de verloren zoon met de Vader verzoend. Maar hij zweeg.

Ik zei: toen de Vader hem omhelsde en kuste.

Hij zei neen; toen hij opstond en tevens begon hij te lachen.

Ik zei: wat? Toen was hij nog in de ellende, maar eerst in 's Vaders armen was hij veilig. 't Was genoeg; ze moesten weg.

Dus kunt u begrijpen dat wij niet gezien zijn. Ik ben in geen maanden in de kerk geweest, en heb meer aan een oude schrijver.

Verleden jaar in April kwam dominee en een ouderling bij ons. Hij vroeg om de tijd te korten naar onze bijen, maar zijn doel ziende, zei ik daar wat van en sneed het daarna af. Sprak over de ernstige tijden, die wij beleefden. En hoe het was dat de Heere nog eens een zondaar maakte door overtuiging, die niet kon rusten voor Jezus gevonden te hebben. Ik wist wel dat zulks niet naar zijn zin was omreden hij zo vele bekeerde en ze een ontzettende Godsdienst ijver hebben, daar hij natuurlijk voor sprak. Maar ik zei, dat het mijns inziens een groot verschil was, of wij in de Godsdienst leven, dan of wij leven in de dienst van God.

Ik vroeg toen waarom dat Jozua zei tegen de kinderen Israëls die zo gul zeiden: wij zullen de Heere dienen, *je zult niet kunnen want hij is een Heilig God maar aangaande mij en mijn huis wij zullen Hem dienen*. En hoe kon dat daar de Heere voor Jozua even heilig was.

Maar ik kon geen antwoord krijgen en gaf toen zelfs de verklaring hoe dat volk uit wettische grond de Heere zochten te dienen. Hem niet kenden in Zijn volmaakte deugden en dus in hun Godsdienst leefden, feitelijk zichzelf dienden, maar niet tot de rechtvaardigheid konden komen. Daar Jozua de Heere kende en zichzelf en daarom de Heere gediend heeft als een zondaar in boetvaardigheid, rouwe, schuld en armoede des Geestes, dus een behoeftige om in de Heiland de rechtvaardigheid te vinden en uit Hem 't leven te ontvangen. Dus om te leven in de dienst van God; want u weet de Heiland is gekomen om Zijn volk te dienen. Ik zei dominee, u zet de mensen aan 't werk en stelt bedektelijk enige kracht om tot de Heiland te kunnen komen. Verloochent alzo onze totale doodstaat. Daar Efése 1 vers 18 en 19 ons zo verklaart dat dezelfde kracht waardoor Christus uit de dood is opgestaan, in ons nodig is om Geestelijk levend te worden. Ook onze catechismus verklaart ons, hoe wij Gods beeld zijn verloren en dus een nieuwe geboorte nodig is. Je handelt niet goed met je gemeente.

Hij zei: ik kan ze niet bekeren.

Ik zei ja dat is recht, maar u moet met die onkundige mensen recht beginnen; verklaart hen eerst zuiver de staat der rechtheid; de diepe val, onze totale onmacht in dezelve. Hoe wij Gods beeld verloren hebben. De onkreukbare deugden Gods geschonden hebben en het vonnis waaronder wij liggen. De enige mogelijkheid, in de weg in Christus voor die zich van hun goddeloze weg bekeren en een verloren zoon en een moordenaar Gods recht en eeuwig vonnis toestemmen om met een tollenaar aan de Genade troon te pleiten. En zegt ze aan in die 't daar niet komt, dan blijft hij verloren. Wie weet of de schrik des 's Heeren nog niet eens een enkele toebrecht.

Ik zei tot hem, ik heb gehoord dat u Bijbellezing heb gehouden over het oprichten van de koperen slang en ieder die op de slang zag die werd genezen, maar ze moesten niet twijfelen. En zei, u zo ook met Christus. Zo moeten wij doen en niet twijfelen. Want die twijfelt is voor eeuwig verloren.

Ik zei een vrouw deelde mij zulks mee en voegde er bij: dan ben ik voor eeuwig verloren. Ik zei dominee, dan zou Gods volk verloren gaan. Ziet eens naar Heman, een Asaf een David en veel anderen. Ik legde hun toestanden der ziel uit hoe verre 't kwam. En die bedrukte en door onweer voortgedreven daar de Heere van zegt: *Ik zal uw stenen gans sierlijk leggen en u op Saffieren grondvesten*, enz. De Heere zou ze tonen dat ze op Hem de rots vast en veilig zijn. Dat zouden ze door 't geloofsoog aanschouwen. Dat is de Heere voor twijfelenden, bekommerden en bedrukten. Ik ben toen met zijn leer doorgedaan en heb hem gewaarschuwd en noch hij of zijn ouderling konden iets inbrengen. Ik gevoel zulks mijn plicht om vrij uit te gaan.

En nu aangaande uw zoon.

Ik heb zijn brief gelezen en geloof wel door uw voorkomingen bij zijn geboorte en weer bij zijn vertrek als mee zijn schrijven, dat de Heere zijn werk daar aanvankelijk begonnen heeft van wat wij lezen in Hosea. Ik zal ze lokken en zal ze voeren in de woestijn en naar haar hart spreken. En het dal Achors geven tot een deur der hope.

En wat u schreef aangaande mijn vrouw, als u eens wist hoe goed zij voor mij is dan zou u wel zeggen. Ja die 't afkeurden dat zij medeging naar Denver waren niet op hun plaats niet ziende dat de Heere een onwaardige om Zijn zelfs wille schonk wat hij nodig had. En ik wenste wel dat de Heere ze wederkerig ter beloning eens een stap verder bracht om tot verzekering te komen.

En nu nog een vraag: hoe is 't met 't volkje? Zijn er nog al die een nauw leven hebben en nog al eens iets genieten? Ik bedoel geen persoon die iets van 't volk vernemende nauw toelustert of hij ook iets kan vinden om er met de wet op te slaan; want die leven in de regel in hun wettisch doen en laten, maar in die gestalte krijgt men geen bezoek van de groten Koning. Maar ik bedoel zulke, die ofschoon wijkende van alle kwaad toch dagelijks, de reinigende kracht van Christus bloed nodig heb ben. Dat de eis des 's Heeren is: alleenlijk kent uw ongerechtigheden, levendigheid in 't harte is. Waarom zo een niet in doen en laten kan leven, maar nodig heeft om tot het heiligheden des Heeren te genaken, waar God was in Christus en waar alle Geestelijke weldaden uit worden genoten, waardoor de mens niets en de Heere het alles wordt. Zulke zijn stichtelijk en aangenaam.

Ja, de mededelingen van 's Heeren daden, doen de Jonathans door liefde aan de Davids verbonden worden. Ja zulke dienen de Heere met vruchten. Ja de Koning zegt, er van: *hoe schoon zijn uwe gangen in de schoenen gij Prinsendochter. De omdraaiingen uwer heupen zijn als kostelijke ketens, zijnde het werk eens kunstenaars*. Verwaardige de Heere ons en ulieden om er iets van te mogen geschonken worden, uit 's Heeren volheid en genade, zij onze wens en bede.

Ulieder vriend en vriendin. Na groeten ook aan 's Heeren volk.

A. Dingemanse en. vrouw.

P. S. Juist als ik mijn brief zou eindigen kwam de brievenbesteller een brief van Z. brengen. Gaat er eens aan en bij hun zoon J.

Denver, Colo., Februari, 1919

Zeer geliefde vrienden!

Wij hebben uw schrijven ontvangen en mochten uwen welstand vernemen. Ik ben de laatsten tijd niet zo erg goed wegens zware koude doch gelukkig aan 't beteren. Mijn vrouw is goed gezond. Daar zijn hier vele mensen in de kracht des levens zo maar in korte tijd door de dood weggenomen,² zodat de roepstemmen bereid uw huis, vele zijn. Mocht de Heere door zijn alvermogenende kracht en genade ons zulks schenken. En daar

² Waarschijnlijk Spaanse griep

de herdenking van uwe geboortedag aanstaande is, zo wensen wij u 's Heeren zegen, en genade toe, om te mogen aanschouwen, wat de Heere voor u geweest is, in al die jaren. Wij weten dat veel, tegenheden door u doorleefd, ondervonden maar als u eens mag overdenken de weldaden, de zorg en trouwe des Heeren zo goed; want 't besef van ons grond bestaan en de waardigheid des 's Heeren doet ons onszelf verfoeien en zeggen: *'t zijn de goedertierenheden des Heeren dat wij niet vernield zijn*. Ja als men dan mag geloven dat onze tegenheden als een Vaderlijke kastijding ons overkomen, omdat er nog wel eens, in druk en lijden, een toeknikje ondervonden wordt aan de troon der genade, och dan is 't goed. Daar zijn maar weinigen van Gods volk die als op zilveren muiltjes naar 't hemels Jeruzalem gaan. De Schrift zegt: *door vele verdrukking*. Wij zien zo in Jacob's leven en in de reize van Israël, naar Kanaän, de weg voorgesteld van Gods volk. En wat hun tegen is, zodat verdrietig worden en een uitroep: *alle deze dingen zijn tegen mij*, op de weg door 't volk gekend wordt. Maar als wij de wijze raad van de Heere en Zijn goedheid 't onswaarts zien opdagen in 't einde, dan kan een ziel soms zeggen met Jacob: *'t is genoeg* en in 's Heeren hand zich overgeven.

De kastijding van David, leidde om 's Heeren geboden te onderhouden en daarom zei hij: *'t was goed voor hem geweest*. David werd door de Heere tot een hogen staat geroepen en gezalfd, maar de weg om daar toe te komen was zo door de diepte en toch nuttig om in een Adullams spelonk zijn klacht tot de Heere te moeten uitstorten. Want zulks van achteren bezien was dienstbaar om voor 's Heeren volk kostelijke lessen na te laten en onderwijzingen die 's Heeren trouwe zo klaar bevestigen.

Ja, als David door die woedende Saul op 't punt stond om gegrepen te worden, beschikte de Heere een bode die uitriep tot Saul: *haast u, want de Filistijnen zijn in 't land gevallen*. Zo redde de Heere uit.

En daar Gods kinderen in enige mate een lijdende Borg moeten nawandelen, wel niet om te verdienen, dat kon alleen de Heiland doen, maar om geoefend te worden en tot den Naam des Heeren die een sterke toren is te vluchten ter behoudenis, opdat ze Zijne deugden zouden verkondigen. Zo past het ons om gene van Zijn weldaden te verzwijgen; want 't is zo groot. De bemoeienissen en genaden, kunnen met al de schatten van de wereld niet gekocht worden maar worden aan behoeftige en hongerigen en dorstigen als een vrucht van Christus verdienste geschonken. En nu mag Satan trachten om de vrede en blijdschap daarvan te roven, maar de Heere blijft getrouw, die nooit laat varen 't werk van Zijn handen. Dat zulks u troost moge wezen, uwe overige dagen en u bij Hem moge schuilen om genadiglijk voor en toebereid te worden voor de naderende eeuwigheid. Dat zal ons bewaren om geen verkeerd oordeel over Gods volk te vellen en in een wettische weg als de vrienden van Job, 's Heeren werk in Zijn volk te miskennen, maar veeleer ze van een betere kant te beschouwen zoals ze in Christus volmaakt zijn en door de Heere zelf aanschouwd worden. Want wie zou behouden kunnen worden? Was het niet dat de Heere zei: *gijlieden zijt mensen*, dus met gebreken en zwakheden, *maar Ik ben de Heere uwe God*. En waarom? Om Zijn eeuwig welbehagen. O dat zal iedere ziel toch zo vurig bereid maken als hij verlost wordt om de kroon voor de Heere neer te werpen aan Zijn voeten en uit te roepen: *Gij hebt ons Gode gekocht met uwen bloede, uit alle geslachte en tak en volk*. O zalige tijd om de Heere in volmaaktheid de lof en dank eeuwigheid toe te brengen, in volle genieting van 's Heeren tegenwoordigheid waar de eeuwigdurende Hallelujas uit de ziel zullen opstijgen, en geen scheiding of verlating meer zal wezen, wegens zonden of afwijkingen, maar bekleed in zeer fijn lijnwaad, de rechtvaardigmaking der Heiligen.

Eeuwige vreugde zal 't deel zijns volks wezen. Verwaardige de Heere ons en ulieden in heilige begeerte door 't geloof daar naar uit te zien opdat het ons, kruis in deze wereld moge verlichten en met een Paulus doet verlangen naar 't einde van onze reis. Zij onze wens en bede.

Uw Vriend en vriendin. A. Dingemanse en vrouw.

P. S. De Groeten aan 't volkje.

Denver, Colo., 30sten Juni, 1919.

Zeer Geachte vriend en vriendin!

Na lang wachten willen wij ulieden een paar letteren doen toekomen. Wij zijn door 's Heeren goedheid redelijk wel. Ik heb van 't voorjaar de influenza gehad en heb daar veel van geweten maar ben er nu bijna geheel over door 's Heeren goedheid. Gelukkig tot hiertoe een Vaderlijke kastijding, in onderscheiding van vele anderen, die in Zijn ongunst zijn weggenomen.

Wij hebben 's Zondags Speyer gehad, een keer dat hij bij K.. geweest is, en wij kunnen nog al overeenstemmen om de Zondag door te brengen. Hij is ook bij Koch naar zijn zin geweest en zal ulieden bij veilige te huiskomst wel een en ander mededelen. Wij leven hier niet als bij ulieden in het Jeruzalem der kerk, maar de Heere is aan geen plaats of tijd verbonden, maar vertegenwoordigt zich aan de in Geest en waarheid uitgaande behoeftige ziel. Ook soms uit de opgelegde Jozefs korenschuren der oude schrijvers. Zodat de Heere boven waardigheid en verdienste om zijn Zelfswille ons nog gedenkt. En wij, waar wij op onze plaats zijn, moeten zeggen: wat zal ik de Heere vergelden voor alle weldadigheden; want op de rechte plaats is hij de minste weldaad onwaardig.

Niet ver van ons vandaan maar enige blokken is door een miljonair een zeer groot en prachtig huis gebouwd met zeer vele kamers en gemeubileerd ten koste van duizenden dollars. Gelijkt zo net als ik wel eens heb hoor en uitdrukken een stad op een berg. Eens daar voor bij komende, zag ik naar ons huisje en dan was dat niets. Ik overdacht hoe die lui in weelde en overdaad leven en ik viel in een soort wangunst, maar op mijn plaats gekomen in mijn onwaardigheid, toen keerde de zaak om en dan moet ik mij verfoeien. De Heiland had geen plaats om zijn hoofd neder te leggen. En wij onwaardigen nog wel. Dus toen ik klein werd was ons huisje wonder groot. O diepte van onzen val en grond bestaan. Daar de Heere roept *alleenlijk kent uw ongerechtigheden*. O als ik dan eens een blikje in 't Heiligdom mag slaan dan eerst word ik recht gesteld om met een Asaf in 't niet te zinken en verwonderd op te zien in 't grote wonder van genade aan zo een. Ja dan kan ik een rijke zijn weelde wel gunnen en zou niet graag oversteken om in een paleis te gaan wonen daar geen plaats voor de dierbaren Heiland en Zaligmaker is en wij mogen zeggen dat de grote Koning nog wel eens een bezoek in ons klein hutje brengt. Dan kan ik ook in stemmen met Lodestein:

Goed en ere al 't verkere

Aan der prinsen huis en hof;

Wil ik geven voor het leven,

Van een uurtje boven stof.

Ofschoon 't ook zijn uurtjes van korte duurtjes, zo mogen wij er van zeggen: hier mag een steentje staan. En als wij met Samuel er een mogen oprichten om toch niet ene van Zijn weldaden te vergeten dan acht ik zulks zo kwaad niet; want hoe komen wij soms niet in diepten en engte en schijnt het soms of de Heere ons heeft vergeten en ons niet meer hoort Ofschoon wij op Zijn liefde pleiten als de zuster van Lazarus: *Heere die Gij liefhebt is krank*. En toch komt de Heiland nog niet maar ten laatste als 't is afgesneden en onze verwachting is vergaan dan komt de Heere. En dan wordt de heerlijkheid Gods geopenbaard.

O hoe menigmaal wordt zulks niet door Gods arm en ellendig volk ondervonden dat ze zeggen; *hoe moet ik er door?* En dat 't schijnt of 's Heeren oog van ontferming op hen niet meer is, daar de Heere Zijn volk een kleinen ogenblik, om weer met eeuwige goedertierendheid te omringen en Zijn liefde en trouwe te doen waarderen, opdat Zijn volk Hem niet zou vergeten, om met de weldaden hunzelf te leven, maar alzo te wandelen voor Hem in de liefde; *zo als wij Hem hebben aangenomen. Dus wandelt alzo*

in Hem. En hoe was dat? Als een onwaardige die door 't zalig gewicht van de geschenken weldaad in 't niet voor de Heere komt en dan ook recht de Heere verheerlijkt als een hulp behoevende, die alle zelfs roem uitsluit, maar recht de Heere dat alles erkent en toebrenge. En nu vrienden, moge de Heere ons daartoe verwaardigen daar wij in wegen en paden die wij niet gekend hebben geleerd, met een Jacob soms zeggen: *alle deze dingen zijn tegen ons.* Dat wij door 's Heeren goedheid ook de zalige uitkomst met die Godsman mogen ondervinden ik Zijn zorg voor ons in natuur én genade, om te zeggen. 't Is genoeg, ik zal optrekken en Jozef zien. Omdat de Heere hem verlevendigde.

Onze jaren gaan klimmen én wie weet hoe spoedig 't eind van de reis daar is door deze woestijn zo uit- als inwendig. Daar we als vreemdeling in een herberg verkeren. Mogen we dan verwaardigd worden om in de oefening des geloofs te kunnen zeggen.

Deze aarde is een herberg

Maar ik leef in dit vertrouwen

Dat ik in het grote jubeljaar

Mijn Goël zal aanschouwen.

Zij onze wens en bede.

Uw vriend en vriendin,

A. Dingemanse en vrouw.

P. S. Groet 't volkje.

Denver, Colo., September, 1919.

Geachte vriendin!

Wegens drukte hebben wij enige dagen uitgesteld om u enige letteren te zenden. Wij zijn door 's Heeren goedheid in redelijke welstand en hebben daar de Heere ons een zegen schenkt in onze bijen druk werk om de honing of te nemen, schoon te maken en Weg te zenden zodat wij reden van dankbaarheid hebben boven waardigheid en verdienste, nog een zegen te worden geschonken, zodat het ons past om geen van 's Heeren weldaden te vergeten maar dankbaar te erkennen. En wat zullen wij de Heere toebrengen? Daar is in dezen voor ons ook nodig, dat de dierbare Heiland ons Dankaltaar zij, opdat het de Vader van alle genade en zegeningen recht aangenaam moge, zijn, in en dor die verdienende oorzaak, door Hem geheiligd.

U schreef ons dat N. een goede preek had gedaan over Jacob te Pniël. O voorrecht voor Jacob. Daar kreeg hij de zegen. De Heiland zei in Zijn omwandeling op aarde: *van de dagen Johannes de Doper tot nu toe wordt het Koninkrijk der hemelen geweld aangedaan; en de geweldigers nemen hetzelfde met geweld.* En ook Jacob deed zulks. Hij worstelde en smeekte en hield aan tot hij overmocht en een nieuwe naam kreeg. Die witte keursteen om vrij uit te gaan. Ook Johannes de Doper onthoofd is. Want Johannes predikte de doop der bekering, maar wanneer die onthoofd is, ik bedoel wanneer wij 't met onze bekering niet meer kunnen doen, o dan wordt de geliefde Heiland recht dierbaar om met de bruid er naar te vragen, te zoeken, en te worstelen.

En nu bleef Jacob wel hinkende maar was volmaakt door de Zon der gerechtigheid beschenen. Volmaakt in Hem, zo als Paulus dat uitdrukt. O rijke Jacob, o wat een goede ruil voor alle zonde en gebreken en ellende, ja als een melaats, nu rein te worden verklaard door die Hogepriester die in de Hemelen is doorgedaan om de zegen te schenken aan zijn arm en ellendig volk in hun zelf en ze te bekleden met de mantel der gerechtigheid. De Schrift zegt ons ook: *Welgelukzalig is hij die de God Jacobs tot zijn hulp heeft, wiens verwachting van de Heere zijn God is.* En nu kennen wel de meeste van Gods kinderen nog geen Pniël bij ondervinding, waar ze de volle zaak kregen, maar toch, de God Jacobs tot hun hulp hebben. Jacob had eerst een Bethel en bij Laban zorgde de Heere voor hem. Ja bestuurde zijn loon. Ja op 't bevel des 's Heeren trok hij op naar zijns vaders huis. En waar Jacob bezwaard was, toonde de Heere hem een heir

van engelen, zodat Jacob zo troostelijk door de Heere werd bemoedigd, nog voor hij zeker wist dat alle schuld verzoend was en de Verbonds engel zich zelf aan hem openbaarde.

Nu vrienden, verwaardige de Heere ons en ulieden om met een Jacob daar hij kwam in 't land der vreemdelingschappen de Heere in alles nodig te hebben, om een Bethel steentje te worden tot roem van 's Heeren genade en onzen troost en vrede.

Met Heilbede,

Uw toegenegen vriend en vriendin.

A. Dingemanse en vrouw.

P. S. De Groeten aan 't volkje.

Denver, Colo., October, 1919.

Zeer geliefde vrienden!

Met dezen willen wij ulieden enige letteren doen toekomen op uw laatste schrijven. Wij zijn door 's Heeren ondoorgroondelijke goedheid in redelijke welstand, en nu hebt ulieden misschien al gedacht, zij denken, om ons niet veel meer, want er komt maar geen brief maar wij waren druk, zoals u misschien zult weten. Wij hebben nog al wat bijen en daar hadden wij in 't voorjaar en voorzomer nog al tegenloop mee, maar de Heere heeft ons toch nog een zegen daarin geschonken.

Een man die zijn bijen dicht bij onze had verloor door ziekte bijna allen, en ook onze werden aangetast. Eerst verscheidene dood en andere zo verzwakt dat ze geen honing konden geven. Daarbij hadden wij nog sneeuw en drie dagen vorst begin Juni juist toen Speyer bij ons was. En als gevolg van de vorst was, er geen honing uit de bloemen te halen in Juni zodat ze nauwelijks te eten hadden en niet opbouwden, maar bijna Juli toen keerde het ten gunste om. De Heere gaf een milde regen. Alles werkte mede, de zieken herstelden en voor de dode konden wij nieuwe kasten opbouwen, uit de gezonden. Zodat wij weer ons getal terug kregen. Maar de tijd was te laat om van de herstelden en jongen een opbrengst te krijgen, zodat van 7/8 onze verwachting in de middellijke weg verloren was. De gezonden hebben door 's Heeren zegen goed gedaan. Wij hebben zo wat voor 750 Dollars honing gekregen en wij waren druk bezig om die af te nemen en schoon te maken toen wij ulieder schrijven ontvingen. Zie hier de reden van uitstel. En nu is dat werk afgelopen. Mijn vrouw heeft in 't afnemen en schoonmaken mij geholpen en is niet bevreesd om in de bijen te staan.

Ook mogen wij melden dat de Heere mij van de nagevolgen van de influenza heeft genezen, zodat wij op alles ziende maar moeten zeggen, waar blijf ik nu met alle weldaden. Wat moesten wij wezen! Geen aanspraak op iets, ja geringer dan alle weldaden. Och vrienden, alleen 't besef van onze onwaardigheid maakt de weldaden en zegeningen des Heeren groot.

En nu hebben wij uw schrijven gelezen en de omstandigheden van R. de deelneming in ulieder lot en wensen van harte dat de Heere nog eens moge opstaan en licht en genade schenken. Ach vriend, 't is zo nodig om de Heere van harte eens in zijn recht toe te vallen, die toch zoals Elihu dat uitdrukt, door gericht en grote gerechtigheid toch niet verdrukt, maar veeleer Zijn bemoeienissen nog betoont. 't Is waar dat het ons bange is als wij 't einde vrezen en de hoop ontbreekt en de Heere ons onze overtredingen te kennen geeft en onze kastijding verzegelt, zoals de Godsman dat uitspreekt in Job 33 vers 16.

Doch dan verklaart hij in 't volgende vers waarom tot de Heere te komen en te bukken tot zijn behoud. Och dat de bemoeienissen des 's Heeren u daar toe mogen leiden, dat die Man uit duizend u moge onderwijzen en u uwen rechten plicht verkondigen, om tot genade te komen.

Enige dagen geleden ontvingen wij een briefje uit Nederland, dat ons meldde de uitgang van een bekommerde ziel, maar op laatste was zij tot ruimte gekomen. Ze had ons geschreven in een briefje, mocht ik toch eens weten dat die grote kloof tussen mij en de Heere gedempt was en 't Vaderhart voor mij open was. O schreef zij, daar verlang ik zo naar. Ik kan met Job zeggen *mijn nieren verlangen zeer in Mijn schoot*. Maar zo niet, de Heere deed geen onrecht. Ze bukte zo onder 't recht Gods dat ik tot mijn vrouw zei, de Heere zal 't voor haar voleinden. Toen de moordenaar aan 't kruis tot de Heere kwam had hij 't recht des Heeren gebillijkt. *Wij lijden, rechtvaardig*. Dus als een schuld overnemende kwam hij tot de Heere. Zo deden ook de knechten van Benhadad. Ze kwamen met de stropen om de hals. Laat de woord van de vromen Job ons tot een voorbeeld wezen, daar hij zegt: *heb ik gezondigd, wat zal ik u doen ó Mensenhoeder*. Hij zou zijn Rechter om genade bidden om verlost te worden van de schuld der zonde. En ze voor de Heere te belijden en aan te houden. Niet eens of tien maal maar aan te houden en in oprechtheid het koninkrijk der hemelen geweld aan te doen. Wat Satan ons ook inblaast; bestrijdt of wijs zoekt te maken om de ziel te benauwen. Als 't waarlijk om de Heere te doen en in 't omhelzen van Zijn recht, houd aan bekommerde ziel, durf ik zeggen, de geweldigen, nemen 't koninkrijk met geweld. Dat is het woord van Koning Jezus. Zelf die zullen tenslotte voorspoedig wezen.

En van harte wensen wij u toe, dat de Heere zulks in u nog eens moge bevestigen in deze geesteloze dagen, daar wij zo weinig van doorbrekend werk horen. Deed ons goed te vernemen uit ulieder brief dat de Heere uw zoon bewaard en veilig thuis gebracht heeft.

Ontvangt onze groeten met heilbede,

Uw vriend en vriendin:

A. Dingemanse en vrouw. P. S.

Doe de Groeten aan 't volkje.

Denver, Colo., November, 1919.

Geachte vrienden.

Wij hebben uw brief als mede die van A. aan ons en ulieden ontvangen. 't Deed ons genoeg een en ander te mogen vernemen. Wij mogen gelukkig in redelijke welstand verkeren dat toch zo een grote weldaad van de Heere is en zo weinig gewaardeerd wordt. Omreden wij de eis des 's Heeren *alleenlijk kent uw ongerechtigheden*, zo weinig in oefening hebben. Want dat maakt een klein en onwaardig schepsel voor 's Heeren aangezicht. Die alles verbeurd heeft en dan alleen de weldaden in natuur en genaden hoog doet schatten, dat wij daar op ziende mogen zeggen: *behalve 't leven hebt Gij weldadigheid aan ons gedaan*. Ja of is het dat 's Heeren weg met ons is als door de zee en Zijn pad in diepe wateren, o dan nog als wij alles overwegen en onze wegen onderzoeken en doorzoeken, moeten wij zeggen op alle 't goed dat wij van 's Heeren hand ontvangen: o wonder van Gods goedheid. Ja als wij soms eens mogen geloven dat alles ons ten goede moet medewerken, dan verlevendigt de hope, dat die rust die er over blijft voor Gods volk ook eenmaal voor ons zal aanbreken waar geen tegenheden of enig kruis meer zal wezen, maar eeuwige blijdschap.

Dan maakt ons 't geloofs gezicht recht nietig en klein. Het woord van de Heiland intredende bij de Vader: *Ik wil dat die bij Mij zijn, die Gij mij gegeven hebt, opdat zij Mijn heerlijkheid mogen aanschouwen*, zal zulke vrucht voor de ziel afwerpen als dat ze door de zekerste mededelingen niet kon geloven of beseffen. Toen de koningin van Scheba bij Salomo kwam en alles hoorde en zag, zo was er geen geest in haar en riep zij uit van alles wat zij gehoord had: meer dan de helft is mij niet aangezegd. En nu valt al de heerlijkheid van Salomo in 't niet bij die van Koning Jezus. Ja hoe kan 't volk soms getuigen van een voorsmaakje van 't hemelse te genieten en zeggen: is dat zo zoet, zo goed voor mijn ziel, wat zal dan de volheid wezen? Eens een blikje door 't geloofsoog te

mogen hebben in 't Hemels Kanaän en hoor dan wat Paulus zegt: *Wij zien nu als in een spiegel door een duistere reden. Maar dan zullen wij zien en kennen zoals wij gekend zijn.* Ja dan zal de ziel uitroepen in verwondering: meer dan de helft is mij niet aangezegd.

Och vriendin als wij in alle druk en tegenheden door 's Heeren goedheid en ontferming hoop mogen hebben om eenmaal in volle kennis en gemeenschap met de Heere te wezen en dat voor altoos, laat zulks een reden zijn om in allen druk opwaarts te zien en als met de Psalmist tot onze ziel te zeggen: *hoopt op God want ik zal Hem nog loven.*

Geve de Heere dat ons en ulieden, zij onze wens en bede.

Uw liefhebbende vriend en vriendin,

A. Dingemanse en vrouw.

Denver, Colo., December, 1919.

Zeer Geliefde Vrienden!

In antwoord op uw laatsten brief wijlen wij u enige letteren doen toekomen, hopende: dat ulieden in welstand dezelve moogt ontvangen. Ten gevolge van het strenge weer, zijn wij als velen hier nog al verkond, maar op alles ziend hebben wij reden om de Heere te erkennen voor alle goeds, die om Zijns zelfswil ons nog gedenkt en weldoet boven waardigheid en verdienste.

Wij waren verblijd om een en ander van ulieden te vernemen en iets van 's Heeren bemoeienissen te horen, dat toch zo groot is voor een arme en ellendige in zichzelf. 't Is toch maar een gelukkig volk, die de Heere in oefening nodig hebben in zijn ambten als Profeet Priester en Koning. En steeds nauwer in die weg Hem mogen aankleven. Daar uit ons in eeuwigheid geen vrucht meer zal zijn, maar de Heere Jezus voor die hem dienen met de armoede hunner ziel, toeroept: *Ik zal u zijn als een groenende denneboom, uwe vrucht is uit Mij gevonden.* Ja de Heere in Zijn waardigheid te aanschouwen en onszelf in ons grondbestaan is zo nodig om ontledigd in onszelf 's Heeren deugden te omhelzen en onze volkomen doemwaardigheid op dat de Heere zichzelf aan zulke behoeftigen zou schenken, en wij ons geheel in Hem mogen verliezen, naar Zijn welbehagen.

Ik mocht een paar weken geleden 's morgens na de eten nog eens inzien wat de Heere voor Zijn volk is, als de volkomen Zaligmaker. Alles missende in onszelf, niets hebbende en in Hem alles geschonken. Nu alles bezittende. Ik was inwendig zo verlevendigd en verblijd, hoe 't welbehagen nu in Hem gelukkiglijk voortgaat. Ja wat ons ook ontmoet, als de Heere onze Leidsman mag wezen dan zal 't einde goed zijn en de nodige versterking op de weg ook worden geschonken. Al zou de Heere zo nodig door een Engel een koek maken, om de afgematten te versterken, als bij Elia, en dat in natuur én genade.

De kerstdag is weer voorbij. Ik zei zo tegen mijn vrouw, wat een gewichtige en zalige boodschap kregen de herders *dat u heden geboren is de Zaligmaker welke is Christus de Heere.* Zo lief had God de wereld gehad om die volmaakte gift Zijns eniggeboren Zoons te geven opdat een iegelijk die in Hem gelooft het eeuwige leven hebbe. O wat een gewichtig tijdperk voor de ganse kerk! De Zaligmaker en vrede uit de Hemel nederdalende in de Middelaar des verbonds.

Hoe waren de engelen daar in verblijd, zingende: *vrede op aarde* en in de bron en oorzaak eindigende: *en in mensen een welbehagen.*

Door die lijdende en stervenden Borg waardoor dat werk gelukkiglijk zou voortgaan. O als wij zien wat de zonde heeft gekost om uit die kolk van ellende opgehaald te worden, die duren prijs, wat moesten wij wezen voor 's Heeren aangezicht, daar wij mogen geloven, al is het ook maar bij ogenblikken, in de oefening des Geestes, een deelgenoot daar van te mogen wezen? Wat een afzwerven van de Heere, daar de rank in de

wijnstok moet blijven om vrucht voort te brengen en anders als een verdorde rank en de stand der ziel onvruchtbaar is. Ja de Heere Zijn aangezicht verbergt tot wij ons schuldig kennen en weerkeren met smekingen en geweën, om als een duif tot de ark weer te komen en ingenomen te worden, omdat het aas van de raaf voor de duif geen voedsel is. O voorrecht dat de Heere nooit laat varen 't werk zijner handen. Dat de voorbede van Christus als een sleutel der heiligen door de dierbare Middelaar voor een behoeftige nog gehanteerd wordt omdat Hij ze lief heeft ten einde toe, om te ontsluiten de Bron en te geven van het water des levens om niet en dat in wegen en paden die wij niet geweten of gekend hebben.

Ik dacht laatst nog zo om Jacob. 't Was geen zacht donzen of pluim bed waar hij zijn hoofd op neerlegde toen hij op reis was naar Laban, maar dat de Heere hem verscheen en hij zag een ladder, wiens opperste de Hemel bereikte met de Engelen de gediensige Geesten op en nederdalende. En de Heere stond op dezelve, Jacob sterkende door Zijn beloften. Dat maakte 't voor Jacob een huis Gods. En als wij dan doorzien hoe aan 't einde van Jacobs reize hier op aarde. Hij kon getuigen van die Engel des verbonds, die hem verlost had van alle kwaad. Dan mogen wij zeggen: voorrecht aan 't einde van de pelgrims reis zo te kunnen getuigen. Wat dan ook de weg moge wezen van tegenheden, als wij nog eens een zielsversterking mogen ontvangen die Zijns volks jeugd als vernieuwd, als bij de arenden, om op te vliegen boven stof en wolken.

Dan heeft zulks kracht om gemoedigd voort te trekken. Ik heb vele tegenheden doorworsteld in mijn leven, maar de Heere heeft wonderlijk mij soms uitgered en is nog zo goed voor een onwaardige.

't Is nu weer al vijf jaar geleden, dat ik bij ulieden was; en 't verliezen van mijn eerste vrouw was een groot verlies, en nu heeft de Heere mij weer een goede vrouw geschonken, ter hulp en steun. Menselijke redeneringen zouden soms de weg afkeuren die de Heere schenkt en houdt met Zijn volk.

En Mr. Koch raken wij kwijt. Zijn vrouw, die haar volkje toch niet kan verlaten is naar Z. Dakota gegaan en heeft daar een farm gerent. Zij heeft daar een dochter elf mijlen vandaan.

't Spijt ons dat hij uit degemeenschap weg gaat, maar 't gaat daar ook niet zoals Koch wel zou wensen. Ieder van 't volkje krijgt een kruis. Ik vrees dat Koch daar in verzoeking kom, maar mag vast geloven dat 's Heeren werk in hem is. Hier zijn zij natuurlijk blij van hem af te raken. Hij schreef mij, dat ik nog wel eens in ulieder midden ben. Maar u moet geen verkeerde gedachte van mij maken in uw gesprekken, daar ik o zo grote bewaring nodig heb en van 't krijgen moet leven wat 't geestelijke betreft. Als de Heere nog eens komt om Zijn zelfs wille.

En nu is 't jaar bijna ten einde Dat de Heere ons en ulieden maar verwaardige om Hem nodig te hebben in 't sluiten van 't oude en 't ingaan van 't nieuwe jaar. Om verzoening te doen over 't oude en in behoefte te smeken: *zend Uw licht en Uw waarheid dat die ons geleide tot de Berg uwer heiligheid en uw woningen*; in 't nieuwe jaar opdat wij nog verwaardigd mogen worden de Heere welbehagelijk te wandelen en de zegen te verwerven. Zulks zij onze wens en bede,

Uw vriend en vriendin.

A. Dingemanse en vrouw.

P. S. Doet de groeten aan R. en al 't volkje.

Denver, Colo., Februari, 1920.

Zeer geachte vriendin!

Met deze willen wij u enige letteren doen toekomen. Door 's Heeren goedheid mogen wij nog redelijk wel zijn en nog verschoond van de influenza die hier zo vele

slachtoffers eist. Och dan hebben wij nog reden van dankbaarheid, ziende in onszelf en hoe de goedertierenheden des Heeren nog alle morgen nieuw zijn over onwaardige.

En daar uw geboorte dag aanstaande is, wensen wij van harte 's Heeren zegen toe, dat de Heere u verwaardige om terug te mogen zien, hoe wonderlijk en groot het is u zo veel jaren gespaard zijt en zo veel weldaden aan u ten koste gelegd in natuur en genade boven waardigheid en verdienste. Om in dankerkentenis er mee in de Heere te eindigen en Hem voor de toekomst verder nodig te hebben die ons toeroept: *Kent Mij in al uwe wegen en Ik zal uw paden recht maken.* 't Is een gelukkig volk daar iets van in oefening te mogen hebben om door de Heere geleid en voorbereid te worden voor de naderende eeuwigheid. En in dit leven dat niets anders is dan een gestadige dood, 't hoofd soms nog eens op te heffen en te mogen geloven dat de Heere Zijn genade aan ons ten koste legt en 't blij vooruitzicht onze harten doet ademen in 't geloof, om eenmaal met de verlost en 't volle zalige leven te mogen delen. Och als wij daar in zien dan stemmen wij met de dichter in:

*Welzalig die Gij hebt verkoren
die 'g uit al 't aards gedruis,
Doet naderen en uw heilstem horen,
Ja wonen in uw huis.*

O voorrecht om met koorden van eeuwige liefde te worden getrokken uit de wereld en de zonde, zodat hij een vreemdeling wordt door een nieuwe geboorte en uit 't aards gedruis en dat niet alleen uitwendig, maar niet minder ook inwendig. Zodat we soms de man Gods verstaan, die getuigde: *ik brul van wegens 't geruis mijns harten*, om al zo te naderen tot Hem die als de dierbaren Heiland de woorden des eeuwige levens heeft om Zijn heilstem te horen in zijn huis van samenkomsten van Zijn volk, waar hij toch ook een plaatsje heeft en de Heere door zijn dienstknecht als eenmaal Boas voor Ruth ook iets voor een heilbegerige laat neervallen, waar door de ziel gevoed en opgewekt wordt om te vuriger uit te gaan en te verlangen naar 't huwelijk met Hem in volkomen gemeenschap te komen, waar de dichter van gewaagt.

*Maar blij vooruitzicht dat mij streelt,
Ik zal ontwaakt Gods lof ontvouwen.
Hem in gerechtigheid aanschouwen
Verzadigd met Zijn Goddelijk beeld.*

Nu geliefde vrienden, geve de Heere u zulks, zij onze wens en bede.

Uw vriend en vriendin

A. Dingemanse en vrouw.

Denver, Colo.,

Zeer geachte vriendin

Nog een paar letteren bij die van mijn vrouw. Ik mag u zo verstaan in uw briefje, dat 't zalig worden zo een groot wonder is en blijft. Toen de Heere Hemel en aarde schiep was daar niets tegen, maar in de herschepping zijn de vermogens en krachten van de gevallen mens in op en tegenstand bij aan en voortgang, zodat de alvermogene kracht des 's Heeren alleen ter zaligheid leidt. O die verdorvenheid van vlees en bloed, dat zich der wet Gods niet onderwerpt, houdt hem in ootmoed aan de troon der genade om kracht van de dierbaren Heiland of te smeken. Wiens voorbede in Joh. 17: *En Ik bid niet alleen voor deze, maar ook voor hen die door hun woord in mij geloven zullen.* O wat een sterkte voor een behoeftige ziel. Die voorbede was en is een eeuwigdurende liefde, hoewel Petrus Hem verloochende, bleef dat tot Petrus zijn behoud stand houden. *Indien gij dan Mij zoekt, zo laat deze henengaan*, zó sprak de lijdende Borg. En zo treedt Hij nog in voor zijn arm en ellendig volk in hunzelf. Van David lezen wij: *de gebeden*

Davids hebben een einde, maar die van de meerdere David hebben geen einde. Alzo Hij altijd leeft als Voorbidder. Die sleutel die het kabinet des genadeverbonds nog wel eens opent voor een hongerige ziel die noch in zichzelf, noch in zijn doen en Godsdienst kan rusten maar alleen in de dienst van de verhoogden Middelaar. Die als de ware Wijnstok alleen de Vader kon voldoen, en die nu ook alleen machtig is om de ziel bekend te maken: uwe vrucht is uit Mij gevonden. Die reinigende en heiligende Geest door Hem verworven en met mate aan Zijn volk schenkt, waardoor de ziel zich verfoeit in zichzelf, maar opziet in zijn onbeschrijfelijke dierbaarheid. Als ik een goede gestalte mag hebben moet ik mij soms weer zo beklagen dat ik zo ras weer ben weggevoerd. En dan zeg ik soms, ik zou mijzelf zo wel, eens uit willen schudden, om op te kunnen varen tot verademing voor mijn ziel. Maar ik moet dan bevinden, dat ik om de trekkende liefde moet smeken, en op de beroering des waters van Bethesda moet wachten om de genezende kracht te ondervinden die alleen mij kan verblijden. O als de Heere dan nog eens afdaalt, wat is dat zoet en aangenaam, ja dan mag hij wel eens in zijn binnenste zingen met een vol gemoed en opzien in verlangen om eenmaal verzadigd met Gods beeld op te waken in dat hemels Kanaän waar niets meer zal aftrekken maar voortdurende blijdschap in de dienst van engelen reinheid zijn leven en ademtocht zal wezen. Maar nu zijn het maar uurtjes van korte duurtjes. Maar toch zo groot dat hij wel als een steentje ter gedachtenis mag oprichten. En moed heeft dat de Heere het voor hem zal voleinden, wat zijn kruis ook zij. Daar hij soms als onder schijnt te zullen bezwijken en neergebukt is, als of hij door de Heere verlaten was en de bemoeienissen ten einde waren. Daar de Heere ofschoon zijn aangezicht soms verbergende voor een ogenblik met eeuwige goedertierenheid de ziel omhelst. Ja, dát meent wat. Eeuwige goedertierenheid. Die liefde uit de baarmoeder des dageraads de dauw der jeugd te genieten.

Geve de Heere ons en ulieden, zulks tot roem van Zijn genade en onze vrede en blijdschap. Zij onze wens en bede.

Na Groeten.

A. Dingemanse en vrouw.

P. S. Groeten aan 't volkje.

Denvér, Colo., Maart, 1920

Geliefde vrienden!

Met deze willen wij ulieden enige letteren doen toekomen. Door 's Heeren goedheid zijn wij nog in redelijke welstand. gespaard tot heden. Misschien hebben je al uitgezien naar, een briefje maar ik ben niet altijd gesteld om te schrijven en ze komen me wel eens aan om te schrijven aan 't volk dat onder een goede leer en onderlinge samenkomsten geoefend wordt, dat wij als op een Padmos van afzondering missen. Toch willen wij in de omstandigheden daar je in verkeren onze deelneming vermelden. En aan u Mr. R. een enkel woord spreken.

Ik hoop dat u niet zal denken dat ik hard tegen u ben over enig woord daar wij uw eeuwig heil wensen. 't Spijt ons u nog geen vrede voor uw ziel vond in uw ziekelijke dagen, en wensen u van harte toe, dat de Heere u een ontdekking van Zijn volmaakte deugden schenke in die weg dat ge ze moogt omhelzen en goedkeuren, en om door dezelve ontdekking uw grondbestaan te aanschouwen dat ge uzelf onvoorwaardelijk moogt overgeven in 't recht des 's Heeren, om verloren te gaan om met de enige vrijmoedigheid van de tollenaar om als zondaar aan te kloppen.

De Heiland zei: *Ik ben gekomen om te zoeken en zalig te maken dat verloren is.* Wij vinden in de Schrift een wolk van getuigen van de gewilligheid van de Heere waar de ziel hopeloos in zichzelf zegt tot de Heere: komt! Hiskia riep uit: *ik worde onderdrukt wees Gij mijn Borg.* De verloren Zoon kwam en zei: *ik ben niet meer waardig.*

Gezondigd tegen de hemel en voor U. Hij was verloren maar de Vader had hem van verre gezien. Hij vond genade. Och bid de Heere dat Hij u ontdekke en indien er een schadelijke weg bij u is. Ook een wettisch woelen in onszelf is een schadelijke weg; dat Hij u leide op de eeuwige weg. Dat Hij om zijn zelfswille dat schenke, u nodig om recht tot Hem te komen.

Hij wil er van de huize Jacobs dm gebeden, zijn, opdat de dag van Gods heirkraft voor uwe ziel eens moge aankomen en u gewillig in 's Heeren weg tot de verlossing in de dierbaren Heiland, wiens bloed reinigt van alle zonden, moge verblijd worden tot roem van 's Heeren genade. Zulks zij onze wens en bede.

Wie zou niet jaloers worden om met de dichter op 't einde des levens uit te roepen:

Maar 't blij vooruitzicht dat mij streelt,

Ik zal ontwaakt Gods lof ontvouwen,

Hem in gerechtigheid aanschouwen.

Verzadigd met zijn Goddelijk beeld.

Mocht zulks leiden om 't koninkrijk der Hemelen geweld aan te doen. Want de geweldigers nemen 't met geweld.

Wij hebben de laatsten Zondag dat ze hier was J. R. bij ons gehad toen is zij naar California vertrokken en twee weken geleden hebben wij haar twee boekjes met prediciën gezonden om te lezen, waar zij om verzocht. Indien ik mij niet vergis is daar iets werkende in 't binnenste. Ziet dat eens achteraan. 't Kan daarom nog wel lang aanlopen eer zulks kennelijk openbaar wordt. Men kan er mee sprekende een woord aan kwijt raken. Daar is behoefte en stil uitgaan in 't hart. Houd zulks maar voor uzelf en ziet het achteraan; 't zou niet goed zijn om zulks tegen wettische mensen te zeggen, die zijn in de regel onbekwaam om een ziel daar zich iets in openbaart te behandelen en in de regel gereed om zulks te doen en een maatstaf te nemen in een verkeerde weg van onkunde.

Wij hebben er veel mee gepraat en door mededeling van andere zielen was zij inwendig geraakt, misschien durft zij tegen eigen familie haar hart niet uitlaten. Zij verklaarde een genoeglijke dag gehad te hebben en komt weer een dag terug.

Twee weken geleden toen N. R. bij ons kwam met een brief van J. waar ze om prediciën verzocht was mijn vrouw bezig om een brief te schrijven en ik zelf om eken paar boekjes in te pakken om te verzenden, kregen wij onverwachts bezoek. Twee dominees en een ouderling. Dominee had een hulp mee gebracht. Hij komt altijd zo slecht weg. En ofschoon wij voor zo een leraar niet offeren moet hij eens in 't jaar komen. Hij zond zijn ouderling met die vreemden dominee naar ons. Hij zelf ging naar een ander en kwam ze dan halen.

De Ouderling is pas in 't ambt, levert en verkoopt zijn melk op Zondag. Die sprak ik eerst aan over dat en ten tweede over 't gewicht als opziener over zulk een leer als van Ds. N. en wat de verantwoording was eenmaal. Die andere dominee, trachtte zijn ambtsbroeder een beetje te helpen en daar ik mededeelde hoe de dominee alles bekeerde was hij verplicht zich over dat stuk uit te laten. Dat gedaan toonde ik aan dat onze voorvaders nooit zo geleerd hadden. Ook 's Heilands discipelen niet. Dat toonde ik aan.

De onbekeerde zei hij, moesten geloven. En als zij 't geloof in Jezus hadden kwam 't leven zich op 't woord werpen; dan waren ze klaar.

Ik bewees hem dat een onbekeerde niets van 't zalige geloof bezat. Dat onbekeerd er geen plaats voor Jezus in hem was. Dat zonder weergeboorte er geen leven of geloof was dat wij dood waren in zonden. Dat een dode zich niet kon levend maken en dan tot Jezus komen. Hem dan aannemen en dan kwam 't leven. Ik bewees hem 't verregaande van zijn stellingen.

Hij werd zo boos, trachtte nog andere onderwerpen te bespreken doch ik stopte zijn mond. Stil zittende een tijd vroeg hij, hoe 't stond voor de eeuwigheid. Ik zei hem bedaard te geloven, dat het einde een verlossing zal wezen.

Hij zei: op wat?

Ik zei op grond van geschonken kennis van ellende en opneming in de verlossing in Gods eeuwige liefde.

Zo boos werd hij dat hij zei tegen de ouderling: ik heb meer zulken gekend en op het einde werd het duister en ze stierven in wanhoop.

Toen kwam de andere, die stopte ik ook de mond; en ze vlogen naar buiten weg. Het schokte mij niet. Wij kunnen verwachten met Abel de zegening en dan ook de dodslag te krijgen.

Hartelijke Groeten.

A. Dingemanse en vrouw.

(Dit is de laatste brief van de overledene.

Hier volgen nog enkele uit vorige jaren)

Denver, Colo., September, 25, 1915.

Zeer Geachte en geliefde Vrienden!

Na lang wachten wil ik u bij dezen enige letteren doen toekomen.

Door 's Heeren goedheid verkeren wij in redelijken wel stand, hopende van ulieden hetzelfde. Wegens zware regen kon ik dezen morgen mijn werk niet doen, wat mij tijd geeft om u eens te schrijven.

Het is nu bijna negen maanden, dat ik ulieden verliet, om weer naar Denver te reizen en toch ben ik in gedachten nog wel eens bij u. Al komt dat volk uit verre landen, hun harten smelten toch ineens. Het is een enig volk in afkomst, in klacht, in roem en hope. Ze hebben één Koning en dezelfde geestelijke wetten.

Haman zei, toen, hij dat volk wilde ombrengen: Ze zijn onderscheiden van alle volken. En wat zouden we al niet meer durven en kunnen zeggen? Te veel om in een brief te kunnen zeggen. Alleen nog dit. Een arm en ellendig en machteloos volk, maar die als de konijnen hun huis in de steenrotsen vestigen. Dus in een veilige plaats; om een verberging en schuilplaats te zoeken. En wat kunnen zulke zwakken anders doen, als daar henen te vluchten, in alle noden, gevaren en druk. Een christen in naam te wezen, ja, dat gaat nog al, maar in de praktijk, dan worden wij christen door niets te worden en niets te blijven. Die kennelijke bevindelijke wetenschap maakt en houdt ons klein. De begeerte is, *dat de redenen zijns monds en de overdenking zijns harten de Heere welbehagelijk mogen zijn.* Maar o hoe ver ben ik dan van huis.

Een paar weken geleden werd ik des morgens wakker met de overdenking, hoe de Heere mij in een ***gans werelds huisgezin*** en zelf tot alle uitspattingen geneigd, in een ogenblik zondaar maakte, mij uitkleedde en een afgesneden zaak met mij doende. *Mij niet alleen voor het gericht maar er ook onder bracht, door het toe te vallen en goed te keuren, zodat ik daarna wel eens gezegd heb: Mijn ziel heeft de deugden Gods beleden.* En wat daar nog volgde door 's Heeren verlossing. Mijn Heiland heeft mij van de dood bevrijd. Ik was totaal verbroken, daarin terug ziende, dat ik de Heere bad om toch zijn Koninklijk ambt in mij te openbaren door Zijnen lieven Geest, opdat ik voor Hem' mocht leven, daar mijn steile afhankelijkheid zulks nodig heeft. Want de wetenschap, wat er gebeurd is, geeft toch geen dagelijkse troost en leven, maar wel de gemeenschap in oefening des levens.

Ik ben bij ulieden getrouwd; en heb een goede vrouw getroffen. Maar wat zou de wetenschap, dat wij getrouwd zijn mij baten, indien ik de gemeenschap in het leven moest missen? En zo ook in het geestelijke leven. *Die de zon aanschouwen trekken voordeel daarvan*, zegt Salomo. En dat is waar. De verwarmende en opwekkende stralen geven licht en leven en een uitgaan naar die dierbare Jezus. Want alleen in Hem zijn we rechtvaardig voor God, zodat het leven en alles wat dat insluit in Hem is.

Ik denk nog terug, toen ik een avond bij ulieden was en vernachtte en op de uitlokkende woorden van moeder R. iets meedeelde van 's Heeren opzoekende liefde aan mij bewezen. Ik ontwaarde, dat mijn mededelingen door bevinding een weer klank vonden. Ik mocht zo gevoelen hoe u mij verstond. Dat een volgende maal nog sterker was als ik ontdekte, om u *moeder* te moeten noemen, daar u zelf toen meedeelde wat de Heere aan u gedaan heeft. Het is zo aangenaam de zuivere taal Kanaäns te horen spreken.

Ik moet tot mijn spijt zo dikwijls bemerken van mensen, die met mij trachten te spreken aangaande 't geestelijke leven, dat ze Egyptenaars zijn die in de dienstbaarheid alles zoeken en doen en daarop rusten. Zo dat ik dan wel eens uit doe komen, welk een verschil het is, of wij in de godsdienst leven of in de dienst van God. Die in het eerste leeft en daarop steunt, maakt een mooi vertoon doch is in het geheel niet op de rechte weg. Die echter in de dienst van God in de dienende liefde van de Heiland leeft, is er beter aan toe. Want dat is het levensdoel. Dit is voor sommigen te hard. Velen denken

wel, dat de mens bedorven geworden is in de val. *Maar gans verdorven*, dat is te erg zeggen ze. Zij redeneren aldus: we zijn toch redelijke schepselen; maar dood in zonden en misdaden, dat is te erg.

Wij kregen een bezoek van een dominee, die mij vroeg wat ik van zijn leer dacht.

Ik zei tot hem: ik zal maar eerlijk wezen. Ik heb tegen mijn vrouw gezegd, als ik uit de kerk kwam: die dominee is zo net een bakker. Eerst gaat hij spreken als of hij met bekeerde en onbekeerde mensen te doen heeft, en dan komt hij met 'n verbondsbeschouwing en spreekt de gehele vergadering behouden. Allen gelovigen. Vermaant ze om dit te doen. en dat te laten. Jaag ze in een verbeterhuis en raadt ze aan om hunzelve op de beloften te werpen. Een bakker met een zootje meel bakt daar een brood van. Daar is in dat meel niets verwerpelijck. Zo zijn al die kerkmensen goed bij u. Op de beloften God, kan een onbekeerde zich niet werpen. Al de vloeken en dreigementen in de bijbel zijn voor hem. Maar de beloften Gods zijn in Jezus *Ja en Amen*. Dus alleen voor Zijn volk in Hem.

Ja maar zei hij, daar zijn twee soorten van beloften in de Bijbel, Conditionele en absolute vrije. Dus moeten wij toch voorzichtig wezen.

Ik zei ja dominee, maar ik zal uw zaak ophelderen. Ik zei tot hem: Ik was in 't oosten en een dominees zoon wilde met mij eens over 't geloof praten, maar verstaande dat ik zijn Arminiaanse gevoelens afkeurde zei hij: ik versta het al je denkt dat de mens zich niet kan bekeren. En mijn Pa is dominee, en hij zegt, de Heere eist 193 keren in de Bijbel de bekering van de mens. Dus zegt Pa moeten wij het kunnen anders zou dat niet wezen. En Pa is op de hogeschool geweest en zal het dus wel weten.

Ik zei tot hem: ja je Pa is nu wel op de hogeschool geweest maar daar is één plaats daar is hij niet geweest.

Hij vroeg en waar is dat?

Ik zei hij is nooit in 't paradijs geweest om de doodstaat der zonde in de val te leren kennen, en zo ook hier. U moet de eis des Heeren preken in hope, dat de Geest des 's Heeren 't heiligt aan de harten; want dan is 't woord in kracht. Dan brengt de eis van de Conditionele beloften hem in de dood. Hij wordt ontdekt aan zijn onmacht. Hij wordt een smeker om genade en indien de Heere hem door zijn lieven Geest een passende troostende belofte in 't hart toepast daar gaat er hoop op voor zijn behoud. Dan kan hij wel eens met David zeggen: *God heeft gesproken in zijn Heiligdom, dies zal ik van vreugde opspringen*. Maar van nature zijn wij dood in zonde. Predikt de waarheid en de eis Gods en bid de Heere om de vervulling van Zijn woord te mogen zien, dat de doden, die geestelijke doden mogen horen de stem des Zoons Gods; zoals de Heiland zei in Johannes. *De ure komt, en is nu, dat de doden zullen horen* enz. In die tekst. Maar een werpen van zichzelf op de beloften is een valse grond voor onbekeerde en onkundige zielen. Deze lijken zulks wel, maar dominee, 't zal slecht afkopen voor zulke zielen.

Hij zei ik versta dat wij het niet gans eens zouden worden en hij had niet veel tijd meer en wenste 't af te breken. Hij zei: bidt maar voor mij en hield zich kalm. Mijn vrouw was daarbij en zei: ik was blij dat u hem in eenvoudigheid telkens met de Schrift terecht wees.

Want 't is waar, een ziel mag zijn handen in 't werkverbond slaan als de Heere hem aanvankelijk ontdekt maar te meer licht er op gaat te verder is hij er vandaan om zich te kunnen redden of helpen om de Heere te verzoenen.

Ik vroeg die dominee ook u spreekt zo over 't geloof maar wat is de eerste trap des geloofs?

Ik kon geen antwoord krijgen en ik zei, dan zal ik 't zeggen. Daar waar hij overtuigd wordt en in werkelijkheid gelooft, dat God die God is in Zijn deugden en hij die zondaar; maar daar kan hij niet blijven; hij moet verlost worden.

Twee weken geleden bezocht ik nog een man met mijn vrouw waar ik mij over verblijde daar ik verstond, hoe de Heere in hem werkte. Ik had daar opening om tegen te spreken en toen wij hem verlieten zei hij, dat hem zo aangenaam was geweest en dat

doet goed iemand te ontmoeten, daar levendige werkzaamheden zijn en dat maakt een dove kool gloeiende, nietwaar.

't Kan zo opwekkend zijn om uit te vinden dat de Heere nog vergadert en te horen dat Hij voor Zijn volk geen dorre woestijn of duisternis is.

't Behoeftig volk in hunne noden.

In hunne ellende en pijn;

gans hulploos tot hem gevloeden,

wil hij ten Redder zijn.

Wat ons kruis ook zij, op deze aarde, hoe diep het gaat, de Heere komt nooit te laat. De zusters van Lazarus zonden wel bericht maar daar kwam geen Jezus. En toch had Jezus hem lief en vertoefde tot haar te komen tot tenslotte het was afgesneden. Lazarus was dood. O zeiden ze tegen Hem, was U hier geweest, Lazarus was niet gestorven maar nu, nu was de dood ingetreden. Maar Jezus zei haar: *Ik ben de Opstanding en het Leven. Indien ge gelooft, ge zult de heerlijkheid Gods zien.* En wat gebeurt er? 't Leven van de Heiland schiep in de dode 't leven. O wat is de Heere voor Zijn volk. Een dode en doemwaardige zondaar herleeft weer en ontvangt de gunste, liefde en gemeenschap des 's Heeren tot eeuwige verwondering uit de dood staat der zonde. Ontwaakt in rechte zelfkennis door de kennis. Gods in banden en ellende radeloos ten einde. Komt soms de Heere - en vergun mij om deze' taal te gebruiken - bukt Hij neder uit Zijn hoge troon en zegt: *gaat uit Mijn eeuwige liefde verkwikt die nedergebukte verbroken verslagen ziel vertroost ze.* Wat groter wonder is er dat de Heere die onze val in Adam niet besloot maar wel voorzag voor de grondlegging der wereld, reeds neerbukte in Zijn eeuwige liefde; ons uit die kolk en afgrond door Zijn machtigen arm ophaalde en verlostte door Zijn liefde van toen af bekend te maken. O onuitsprekelijk wonder, en dat voor al Zijn volk zwak of sterk vergevorderd of niet, voor ieder ware behoeftige wat ook hun weg zij of toestand. Hij is machtig en gewillig om te verlossen op zijn tijd, in de dierbare en volzaligen Verlosser. En nu mag een bekommerde zeggen: was dat voor mij?

Gewis die met alles tot Jezus komt zoals hij is, Hem, als 't enig behoud nodig te hebben en rusteloos bij Hem te zoeken, Hij zal gewis komen voor hongerigen, dorstigen, treurigen over de zonde. Ging in de eerste plaats een troostwoord van Hem uit in de bergrede, maar ook verder waar het kind der belofte sterft als bij de Sunamitirche. Met allen nood tot dien profeet (Jezus) dan gevloeden, herleeft dat vrij en absolute werk Gods alweer.

En nu moet ik gaan eindigen.

Vraagt ook uw dochters of ze er nog wel eens om denken om een gekochte plaats in de kerk te moeten hebben, omdat zulks nodig is om in alle weldaden van 's Heeren volk te mogen delen. Aan onderwijs van uw dominee ontbreekt het niet. Och luister naar de stemme Gods en laat u leiden. Moge de vermaning en opvoeding ulieden leiden om voortdurend daar aan te denken en de Heere te smeken om bekering. Wie weet of de Geest der Heeren het niet belijft een aangebonden zaak te maken, 't Zou mij verblijden nog eens een briefje te mogen, ontvangen vermeldende een gegronde hoop, een gekochte plaats te hebben van ulieden.

Groet vrouw V. Z en bedank haar voor haar brief. Vergeet ook niet de groeten aan vrouw C., de dominee en gezin. V. en vrouw en 't gezelschap ten hunnen huize. V. Z. en Zoon en verdere familie en L. en vrouw. Verzekert T. V. mijn deelneming in zijn lot met zijn vrouw; hem wensende met alles aan de troon der genade te mogen komen voor redding hulp en troost.

Mijn vrouw voegt haar groeten bij de mijne voor al 't volk dat Sion liefheeft.

Met heilbede, Ulieder liefhebbende vriend, en vriendin,

A. Dingemanse en vrouw.

Denver, Colo., Januari, 1916.

Geachte Vriendin!

Wij hebben uwen brief dezen morgen ontvangen en mogen u melden in redelijke welstand te verkeren, hopende u deze in welstand moge ontvangen door 's Heeren goedheid en genade. 't Is alleen van Hem dat alle goede gave, en volmaakte gifte is af en nederdalende. Wij wensen u van harte toe in 't nieuwe jaar, dat 's Heeren goedheid en trouwe uw steun en sterkte moge zijn. Dat die volmaakte gift, die dierbare Heiland u een toevlucht, en schuilplaats moge wezen als die ware en enige troost voor Zijn volk en erfdeel.

De wederwaardigheden in dit leven zijn veel en dikwijls smartelijk voor vlees en bloed, maar als wij er door geoefend mogen worden werpt het af een vreedzame vrucht der gerechtigheid.

Vele bekenden zijn ook weer al in de eeuwigheid sinds ik bij ulieden was een jaar geleden. En dan kunnen wij maar van weinigen hopen, naar de aard der liefde gesproken, dat ze nu verlost zijn. Moge de Heere ons schenken dat zulks een opmerking moge wezen voor ons eeuwig welzijn. Wij mogen zeggen, terug ziende, tot hiertoe geeft ons de Heere geholpen. En verder hebben wij dat ook weer nodig. Met Hem kunnen wij er door, nietwaar?

Ook u mag zulks weten bij ondervinding hoe de Heere dan soms troost en sterkte aan een neergebogene verootmoedigde ziel schenkt, en zo ook geestelijk bevestigt. De drukking, der melk brengt boter voort. 't Mag soms zo gaan dat een ziel geen doorzicht ziet, en zich droevig neerlegt als eenmaal Elia deed, als hij vluchtte voor Izabel. Maar ook dan heeft de Heere nog een waakzaam en ontfermend oog over zo een. Zo als men ziet; want zo goed was de Heere dat hij een engel een kok voor hem maakte, die zei: *staat op Elia en eet want de weg zou voor u te veel zijn*. En door de versterking die Elia genoot kon hij zijn weg weer vervolgen. Zelfs dertig dagen, daar Elia moedeloos was en wenste te sterven gaf de Heere kracht en moed. Ja aan 't einde van zijn reis aan de berg mocht Elia nog iets van 's Heeren heerlijkheid, goedheid en genade aanschouwen.

En zo is de Heere in diepe wegen voor Zijn volk nog wel in de druk een verrassend God om door een woordje van troost tot de ziel sprekende, een verkwikking te geven. Waardoor hij als door de traliën het zielsoog op zijn volheid en algenoegzaamheid doet zien en 't hart met zijn vrede vervuld. De goedheid des 's Heeren valt tot eeuwige verwondering voor Zijn volk altijd mee, ofschoon een door diepe wegen geleide ziel soms denkt geen heil bij de Heere te vinden, mag hij wel eens met Jacob zeggen: *het is genoeg*. Jacob had ook gezegd: *alle deze dingen zijn tegen mij*. Blind in de toekomst als hij ook was toen hij voor zijn behoud naar Egypte moest, ja toen de tijding hem bereikte dat Jozef leefde, ook regeerder was in gans Egypteland, kon hij zulks nauwelijks geloven, maar toen de Heere hem zei die niet te vrezen om af te trekken, en hij de voorbereidselen zag die Jozef reeds gemaakt had om hem te halen toen werd zijn geest levendig en Jacob zeide: *het is genoeg, ik zal gaan en hen zien eer ik sterf*. En ofschoon Egypte op zichzelf voor een Jacob die toen reeds een Israel was niet veel ziel troost kon beloven, zo was het echter goed voor Jacob, omdat Jozef daar was voor hem.

Welnu vriendin moge de meerdere Jozef, de dierbare Heiland met en voor ons wezen ook weer dit jaar, dat kan alles goed maken. Want Hij heeft zoveel opgelegd voor Zijn volk, zulke schatten die noch roest noch mot kunnen verteren, die ook om niet te verkrijgen zijn. Wettische mensen redeneren wel eens, dat ment zo of zo moet wezen; maar Gods volk leert dat wij niets moeten en ook niets kunnen wezen. Wij zijn van nature gelijk Mefibóseth een kind des doods, maar om 't verbond met Jonathan liet David hem halen en nu kon die man toch nooit aangenaam wezen in zichzelf, om 's Konings nabijheid en omgeving op te tooien; want hij was een kreupel ongelukkig man. En toch om 't Verbond werd zijn leven verschoond en dat niet alleen, maar genoot hij

van 's konings tafel. Zo ook die meerdere David, die gegeven is tot een Verbond des volks, doet om 't verbonds wille alles voor Zijn volk af- en nederdalende.

Geve de Heere dat ons en u en 's Heeren volk in uw omgeving. Dat zij onze wens en bede in de ondervinding in alle noden en behoeften tot Zijn ere en onze zaligheid en vrede.

Na hartelijke Groeten aan u en 't volkje, uw vriend en vriendin.

A. Dingemanse en vrouw.

Denver, Colo., September, 18, 1916.

Zeer geachte vrienden!

Na lang wachten wil ik bij deze ulieden enige letteren doen toekomen. Wij zijn door 's Heeren goedheid in redelijke welstand op heden, maar ik ben deze zomer zeer ernstig ongesteld geweest. Maar 't liefde de Heere naar Zijn onmetelijke goedheid en ontferming mij weer op te richten, boven verwachting van dokter en omstanders. Mijn vooruitzicht dezen zomer in 't natuurlijke was zeer gunstig; *maar de mens overdenkt zijn weg en de Heere bestiert zijn gang*, zijn de woorden van Salomon. En ook voor ons werd zulks bevestigd. Plotseling intredende ziekte met zware koorts brachten mij aan de rand des grafs zodat alle verwachting was als afgesneden. En ik zag mij als in de vallei van de schaduw des doods in enige dagen van zwaar lijden. Ik mocht echter de Heere billijken en Hem niets ongerijmde toeschrijven. Maar de vijand trachtte mij te beroeren, daar de dokter geen hoop meer gaf en ik bewust was dat mijn dagen als geteld waren en ik als verlaten in een afgaande gestalte werd aangevallen, waardoor ik in levendige en ernstige ziels uitgangen, mij tot de Heere wendde in mijn onwaardigheid. En de Heere voordroeg zijn vroegere genadeblijken aan mij onwaardige. Pleitende ondanks mijn diepe onwaardigheid op zijn onveranderlijke trouw en liefde in Hem die in Zijn verhoogde ambten aan 's Vaders rechterhand als intredende alle 's Heeren volmaakte deugden volkomen opluistert en voldoet; waarop ik zo'n vrede en vast vertrouwen kreeg, dat niets beroerde. O eeuwig wonder als de woorden van Job bevestigd worden, *als de Heere stilt wie zal beroeren?* Ja geen gezicht des doods, noch profetie van de vader der leugens.

Wat een nuttige en nodige les, *zijt altijd bereid want gij weet niet wanneer de Heere komen zal*. Wat een waakzaam en uitzierend oog behoorden wij te hebben. Toen ik een weinig beter was, en wat begon op te zitten, kreeg ik een bezoek van een Engelse dominee, die van mijn ziekte gehoord hebbende, begerig was om met mij te spreken. Ik was die dag nog al redelijk wel, zachtjes beterende.

Die man zei dat het een voorrecht was te mogen geloven en (zoals dat gaat met die lui) een christen te mogen zijn. Dan praten zij licht over de dood. Maar ik dacht zo, laat ik maar dadelijk op de zaak ingaan.

Ik zei als antwoord op zijn gezegden: Dominee dat zal op de proef komen. 't Is niet zo een lichte zaak als de dood komt. Men zegt dikwijls, is hij of zij een christen? O ja, dan is het in orde. Maar hebt u ooit de Christenreize van Bunyan gelezen.

Hij zei van ja. En ik vroeg hemt wat was de reden en oorzaak dat christen zonk in de Jordaan. Wil u mij dat zeggen?

Doch ik kreeg geen antwoord; zodat ik zei, dominee, wij moeten christen uitraken. Ons leven of werken is onaannemelijk tot ons behoud. Maar dat Hopende grond voelde en christen redde en ondersteunde van niet weg te zinken. Dat was de vrucht van de toegepaste verdiensten van de Heere Jezus die niet beschaamt omdat de liefde Gods in 't harte was geopenbaard. Alleen dat leidde veilig in en over de dood. Ik liet toen duidelijk uitkomen dat ons doen en werken als een wegwerpelijk kleed is, en alle zaligheid alleen in de dierbare Heiland is.

Ik merkte op, dat hij als verbaasd opkeek en zeker zo iets niet verwacht had. Ik deelde hem toen iets mee op welke bevindelijke gronden mijn hoop gevestigd was. En zijn gemoed schoot vol. Ook hoe dat het nodig is om in de doodsjordaan in te gaan met blijdschap, dat de Heere Zijn tegenwoordigheid, liefde en genade tone opdat het geloofs oog Hem zie, als die ark waarvoor de wateren der verschrikking worden afgesneden en de Israëliet veilig doortrekt. Ik praatte tot ik moede werd, en zei dat tot hem, want hij had gezegd als hij binnen kwam niet veel tijd te hebben omreden hij zijn leden bezocht, voor hij vertrok naar California voor enige tijd voor zijn zwakke gezondheid. Maar hij bleef nog al lang, deed een gemoedelijk gebed en zei, als hij terug keerde, mij te zullen bezoeken; maar is nog niet geweest.

A. Dingemanse en vrouw.

Geachte Vriendin !

Nog een paar letteren bij die van mijn vrouw. Met genoeg mochten wij zien in uw schrijven dat de Heere toch geen land van uiterste duisternis of een dorre woestijn voor u is. Maar op 't veld van een geestelijken Boas, nog iets heeft te genieten. De arme Ruth mocht toch altijd iets opzamelen om dat Boas een oog van gunste en ontferming over haar had. Ook was haar thuis blijven weinig. Was niet om haar afkomst; want ze was een Moabitische maar Boas was de losheer. En wat Ruth betreft zij moest voor ieder aartje bukken om 't op te zamelen, om de buit thuis te brengen. Ja zo goed was Boas, dat hij de maaiers bij hand vollen liet vallen om die naarstige oplezer een zegen te schenken. Om ten slotte haar geheel voor zijn rekening te nemen.

Verwaardige ons de Heere om recht voor Hem te bukken als een behoeftige, met onze noden tot Hem te komen, die mildelijk geeft en niet verwijt. De verdorvenheden des harten en de verzoeken der wereld en Satan zijn grote vijanden die de ziel trachten te verwoesten en ons zo menigmaal in treurige banden en engten brengt; dat zo de Heere niet opstond om Zijn zelfs wille, hij zou omkomen. Hij denkt soms wel: de Heere heeft mij vergeten en verlaten en in zijn toestand als neerzittend, het uitdrukt: mijn ziel is der tegenheden zat. Ja, dat hij uitroept: *O Heere hoe lange hoe lange? ik ben als afgesneden.* Maar dan nog verhoort de Heere, ofschoon Zijn aangezicht verborgen is, voor een ogenblik. Toch komt de Heere weer met eeuwige goedertierenheid de ziel als te omhelzen. Moeten wij een diepe weg doormaken, gedenk aan 's Heeren woord, dat het is een strijd van tien dagen, tegen de eeuwigheid gerekend. Ook wordt het een lijden genaamd van een weinig tijds, maar 't zal niet eeuwig duren. Aan 't einde zal de rust die voor 't volk overblijft als een groot wonder aan de ziel worden geschonken, terwijl wij op de doorreis nog wel eens een verkwikking mogen genieten als een vrucht uit het hemels Kanaän. *Maar roepende uit de benauwdheid die zij hadden, verhoorde hen de Heere* en verlost ze uit hare noden en dat telkens. Wij moeten soms de vruchten van de zonden onzer jeugd dragen. De Heere houdt ons niet gans onschuldig, zodat hij Vaderlijk zijn kinderen kastijdt, om ze op de rechte plaats te brengen, en te leiden; om ze te doen beseffen wat de zonde gekost heeft hoe ze de Heiland aan 't kruis genageld heeft. O hoe klein en vernederd moest dat ons maken en houden. Wat een dure prijs daar mee al dat volk gekocht is. Voorwaar een reden om in verwondering neer te zinken, daar wij in oefening mogen geloven, dat het ook voor ons is.

Geve de Heere ons zulks door Zijn lieve Geest. Opdat het leide om de Heere als een recht dankoffer onszelf aan te bevelen in de dienst van die dierbare Heiland in Zijn verhoogde ambten, tot rust en vrede voer ons hart en ter verheerlijking van zijn groten Naam, zij onze wens en bede.

Uw liefhebbende vriend en vriendin,

A. Dingemanse en vrouw.

P. S. De hartelijke groeten ook aan 's Heeren volk.

Denver, Colo., Januari, 22, 1917.

Zeer Geachte Vriendin!

In antwoord op uw laatste schrijven willen wij. u enige letteren doen toekomen. Ofschoon verkoud met het strenge weer zijn wij door 's Heeren goedheid redelijk wel, hopende u deze in welstand moogt ontvangen.

Wij feliciteren u met de herdenking van uw geboorte dag en dat de Heere u goed en nabij zij en u schenke zijn nabijheid te mogen ondervinden en in uw hoge ouderdom nog vet en groen te zijn, vruchten dragende. En mocht het zijn de laatste herdenking een rechte voor- en toebereiding voor de naderende eeuwigheid, daar wij zonder de Heere de doodsjordaan, niet blijmoedig in kunnen gaan, afgezien van de aanvallen van de vijand, die de ziel 't ware leven zo misgunt en komt te bestrijden.

Gelukkige Mozes, zeg ik wel eens, die de Heere bid om zonder Hem niet verder te moeten optrekken. Dat alleen was voor Hem genoeg en dat is zo voor Zijn volk. Want dan alleen kunnen wij er door zonder om te komen.

Opent uwen mond,

eist van Mij vrijmoedig.

Op Mijn trouw verbond.

Dus niet op onze trouwe, maar om Diens wil die door de Heere gegeven is tot een verbond des volks, dus alleen om Christus' wil. Waar de Heere zaligmakend de ogen opent, aanschouwt hij de vuiligheid der zonde, door de kennis der wet en ziet zich thans onrechtvaardig voor de Heere als verloren, dat hem arm en verslagen van geest maakt. En waar Salomo van zegt: *een verslagen geest wie zal die opheffen?* Doch de Heere zegt in Jesaja: *Op dezen zal Ik zien, op de armen en verslagenen van Geest en die voor mijn woord beeft.* Wat ook hun woelingen in wettische uitzichten en zoeken moge zijn de Heere heeft een oog op zo een; leid hen door paden en wegen die ze niet gekend hebben, om op zijn tijd de ziel tot ruimte, in meer of mindere mate, te brengen.

Zulk een tot zich zelf gekomen zondaar heeft een zielsbegeerte om behouden te worden. En waar het de Heere belooft om door de Geest een belofte in 't hart toe te passen, geschikt naar zijn toestand, daar wordt iets van 's Heeren vrede en troost in enige mate geopenbaard. Zodat hij als dan soms door 't geloofs oog op de Heiland als door een kiertje blik. Ja zo vernedert en klein wordt, dat hij in ootmoed en zachtmoedigheid, de meest handelbare ziel voor 't volk is; want niets kan een ziel meer klein maken en vernederen.

En wat Satan nu ook in blaast om zo een ziel te benauwen en troosteloos te maken en te zeggen: *Bileam waren ook de ogen geopend en hij bleef toch Bileam*, dat is waar; maar Bileam zag de gezichten Gods door de hulp des Satans, profeteerde van Christus en verhief zich in hoogmoed.. Maar was nimmer de ogen zaligmakend geopend en profeteerde wel van Christus en dat hij Hem zien zou, maar alleen van verre, niet van nabij. Omdat hij nimmer met Christus zou leven, ofschoon hij hem als Rechter van verre zal zien tot verschrikking. Geen wonder dus dat Bileam uitriep, ziende dat de Heere toch Israel, dat land en volk in handen zou geven. *Och wie zal leven als God dat doen zal.* Een profetie die ook zijn einde insloot. Daar was dus niets zaligmakend Godverheerlijkends in Bileam, ofschoon de ogen geopend. Ook zag hij niets van de heerlijkheid des Heeren want de Apostel zegt: wij dan de heerlijkheid des 's Heeren als in een spiegel aanschouwende, worden naar deszelfs beeld veranderd van heerlijkheid tot heerlijkheid als van 's Heeren Geest maar hij bleef een generaal des duivels waarom hij dat volk raad gaf om Israël tot zonde te verlokken en wegtrok, maar door de rechtvaardige hand Gods omkwam. Bileam had dus niets van een arme verslagen geest, die heilig voor Gods Woord beeft.

Want waar dit gevonden wordt, daar is in de ziel alreeds het leven des geloofs. Ofschoon 't wel wezen nog gemist wordt. Laat u niet ontnemen, wat de Heere u op 't

worstelen aan de troon der genade schonk. Zijn Vaderlijke zorg en trouwe maakt dat een bedrukte ziel altijd welkom is. *En tot David vergaderde alle man die benauwd was. En alle man die een schuldeiser had en alle man, wiens ziel bitterlijk bedroefd was. En David werd hen tot een hoofd.* O hoe veiliger is het tot die meerdere David te vluchten. Geve de Heere dat ons en ulieden; zij onze wens en bede.

Ik heb van J. T. nog een briefkaart ontvangen met Nieuwe jaar van Sioux Center en heb hem een briefje terug geschreven geadresseerd aan **Ds. van Dijke**, maar nog geen antwoord ontvangen. Misschien schrijft hij wel eens over zijn reis die hij gemaakt heeft. Doet hem de groeten en verder aan 's Heeren volk.

Komt T'. K.. ook wel eens bij u, doe die ook de groeten en vraag eens of zij nog al leert van binnen. 't Is nu twee jaar geleden en ik hoor niets van haar. Indien zij dagen van goede boodschap heeft mag ze zulks wel eens laten weten.

A. Dingemanse en vrouw.

Denver, Colo., Maart, 1917.

Geachte Vriendin!

Na lang wachten willen wij u enige letteren doen toekomen. Wij zijn door 's Heeren goedheid redelijk wel, .hopende u ook: in die weldaad moge deden. En boven alles een gezonde ziel, die in honger en dorst naar die fontein en bron moge uitgaan. *Opent uwen mond, eist van Mij vrijmoedig.*

O die rechte zielgestalte om tot de Heere te naderen als een zich schuldig kennende en onze omstandigheden noden en behoeften worden door de Heere zekerlijk gadeslagen. Ja geeft een verademing, in druk en banden. Daar is geen beter plaats om met al onze noden te gaan als in 't verborgen en de Heere te smeken dat Hij ons gedenke en geve dat wij op de rechte plaats mogen wezen, omdat wij zo afhankelijk zijn, dat wij met een zeker dichter moeten zeggen.

Zonder U kan ik niet zuchten.

Zonder U kan ik niet duchten.

Zonder U kan ik niet staan.

Noch een stap ten leven gaan.

De wereld, de duivel en onszelf, zijn drie hoofdvijanden, die alleen in de kracht des Heeren kunnen worden overwonnen. En wanneer wij niet kunnen opzien in 't geloof worden wij soms moedeloos, ziende op de wegen en paden die de Heere niet ons houdt, zodat de ziel als verslagen wel zegt: ik zal nog omkomen. Maar toch heeft de Heere een wakend oog over Zijn volk en bevestigt Zijn woord. *Op dezen zal Ik zien, op de armen en verslagenen van Geest en die voor Mijn Woord beeft.* Menige tijden zijn voor zijn geliefd volk dat druk op druk en zwarigheid op zwarigheid hen overkomt en dan moeten zij soms nog ondervinden, dat 's Heeren volk hun last niet eens helpen dragen. Sommigen van 't volk zijn zo zelfvoldaan met een bekering van over enige jaren. Terwijl andere in zo een wettische dienstbaarheid zijn vervallen dat ze de schouders ophalen voor een in veel druk verkerend kind van de Heere en zeggen: daar liggen zonden. Of liefdeloos zeggen: ja, maar dat of dat, wijzende op vroegere dwalingen of vallen in zonde, dat nooit is goed te keuren, maar om 't eeuwig verbond in Christus bloed wordt uitgewist.

Wij moeten 's Heeren kinderen liefhebben om 't werk der genade in hen. Want wat de mens betreft, wie zal zijn hand in zijn boezem steken, dat hij er niet melaats uitkomt? Indien u in eenzaamheid verkeert, in dorheid en soms in aanvechtingen, want de satan is daar ook bij, zodat moedeloosheid u als overvalt, och gedenkt dan wat de Heere voor vele van Zijn volk geweest is in vroegere tijden. De ganse Bijbel is een getuigenis daarvan. Ik heb eens gelezen van Huntington, toen hij nog kolendrager was, dat hij in armoede en veel druk, verkerende, een oude lorrekamer had waar hij zijn knieën boog.

En waar de Heere het dan weer zo goed voor hem maakte, zijn noden aan de troon der genade brengende.

Ik voor mij vind dat een van de voornaamste en schoonste mededelingen uit zijn ervaringen, omdat zulks getuigt van levenswerkzaamheid, en bevestigt, dat de Heere een toevlucht voor Zijn volk is. 't Gaat soms met 't volk als wij lezen van Paulus in de zeereis en schipbreuk, dat zij vele dagen geslingerd werden en noch zon noch maan zagen. Zo ook geestelijk, dat de ziel de zoete en verkwikkende stralen van de Zon der gerechtigheid zo moet missen voor langen tijd; maar toch hoe zwaar de wolken zich vertonen, eenmaal drijven zij toch over en breekt de Zon weer door. Eenmaal is de druk, kommer en zwarigheid aan 't einde voor 't volk, ofschoon wij menigmaal niet anders zien als achteruitgang en ellende en moeilijkheden, zodat wij met Jacob uitroepen: *alle deze dingen zijn tegen mij*. En toch waren alle dingen voor hem. Dat was ook geen wonder want wie kon met zijn verstand begrijpen dat die zaken dienstbaar waren om tot Jozef gebracht te worden. En ten laatsten komt bericht: *Jozef leeft nog*, en dat tot Jacobs behoud. Zo deed de Heere Zijn raad bestaan, en volvoerde Zijn welbehagen. Zo moeten onze zwarigheden noden en omstandigheden ten goede medewerken, om tot onze meerdere Jozef tot eeuwig behoud gebracht te worden, om met Bunyan te zeggen: *Wie is in staat om zonder feilen, de diepten van Gods raad te peilen?* In 't zalig aanschouwen van 's Heeren welbehagen voor Zijn volk en erfdeel?

Ontvangt onze hartelijke groeten en doet die voor ons bij 's Heeren volk.

Uw vriend en vriendin,

A. Dingemanse en vrouw.

Geachte Vriendin!

Nog een paar letteren bij die van mijn vrouw. Ik denk u zult met mij instemmen, dat het zaligworden is en blijft een groot wonder, na alle bemoeienissen die de Heere met ons houdt. Och dat verdorven hart en de vijand die daar parten mee speelt, doet hen soms uitroepen: *ik heb vele bestrijders, o Allerhoogste*. En was het niet dat de Heere om Zijn zelfs wille opstond, hij zou omkomen.

Wij kregen dominee en een ouderling bij ons en vermits die meent dat het zaligworden al makkelijker wordt na dat hij onder wordt, heb ik dat omgekeerd en gezegd, als de ziel op de weg komt en eens iets van Boven krijgt dan kan hij gemakkelijk zalig worden. Eerst lopen, dan gaan, dan kruipen en ten slotte uit loutere genade binnen gedragen worden, zal hij er ooit komen. Ach wij moeten met schaamte bekennen dat het ons veelmaal gaat, als met Israël; door een sterke hand uitgeleid uit de dienstbaarheid; wanneer ze naar de zee kwamen, schoot 't geloof te kort. En murmureerden tegen Mozes; en toch was Mozes getrouw, die toen en ook verder op de weg in de bres stond als een voorbidder ter behoudenis. Och vriendin, was die meerdere Mozes er niet om in de bres te staan 't geloof zou begeven waar de verzoeker ons komt bestrijden in erge mate.

Doch geen nood de voorbede in Johannes 17 om Zijn zelfs wille is genoegzaam om de zwakste te behouden, want de zwakste staan bij de Heere voor in zijn onveranderlijke trouwe en liefde. Toen de Heere vroeg aan Petrus: hebt gij Mij lief? En hij zei: *ja Heere gij weet het*; zei de Heere: *weid Mijn lammeren*; en de volgende keren *Mijn schapen*. De kleintjes eerst.

Verleden week hebben wij nog bij mensen geweest waar een bekommerde vrouw was. Ook was vriend K:i.. daar, zodat wij aangenaam samen waren. Dat K. met die kerkmensen niet meer kan opleven wordt natuurlijk aan onze deur gelegd, maar hij is er goed aan toe.

Toen hij in overtuiging kwam zocht hij sommige leden te bewegen om met hem naar ons toe te komen, omreden dat hij bij ons zijn inwendige toestand hoorde verklaren en raad en bestier kreeg maar ze weigerden.

Nu vrienden dat des 's Heeren trouwe uw steun en sterkte zij is onze wens, uw vriend, en vriendin.

A. Dingemanse en vrouw.

SLOTWOORD

Na rijpe overweging en samenspreking met oudere vrienden en vriendinnen, die mijn overleden man, A. Dingemanse gekend hebben, dacht het mij goed te zijn, om de hier voorafgaande brieven van hem in druk te geven. Zijn bekering, leven, wedervaardigheden en velerlei uitreddingen zijn merkwaardig; en de lezing van dit alles, zoals het door hem naar waarheid is beschreven, kan onder de zegen des Heeren nog nuttig zijn voor anderen.

Zoals in een der voorgaande brieven vermeld staat van ds. N. N. dat hij dacht dat die mensen die over zulke zaken kwamen te spreken geen heerlijk uiteinde zouden hebben is juist tegenovergesteld, bewaarheid geworden. Want de 's zondags voor mijn man zijn sterven, is hij driemaal als 't ware opgetrokken geweest in de hemel. 's Morgens 11 uur ongeveer ging hij overeind in bed zitten met zulk een hemels gelaat, als nooit te voren van de omstanders gezien was. En hij zei: *O, dat zal wat zijn, als ik onwaardige straks in de heerlijkheid kom. Dan zal ik al de heiligen en engelen nodig hebben, om de Heere groot te maken voor die genade aan mij onwaardige bewezen.* 's Middags verhelderde zijn gelaat weer alsof hij niet meer tot het stof behoorde en toen sprak hij die woorden: *Maar 't blij vooruitzicht, dat mij streelt, enz.*

Toen lag hij weer neer en de glans week. En 's avonds zei hij: *"Zijn Naam moet eeuwig eer ontvangen."* Kort daarop stierf hij met de glans der eeuwige heerlijkheid op zijn gelaat.

De weduwe.

A. Dingemanse hertrouwde 2 jaar na het overlijden van zijn vrouw met een vrouw uit Grand-Rapids. In Grand-Rapids waren 2 Gereformeerde Gemeenten. De ene werd in 1870 geïnstitueerd en bestond uit Nederlandse emigranten. Hun kerkgebouw stond aan de Division Avenue. De andere gemeente werd in 1876 geïnstitueerd en bestond voornamelijk uit Zeeuwse emigranten. Bij de eerste gemeente behoorde de 2^e vrouw van Dingemanse. De gemeente werd bediend door ds. H. A. Minderman vanaf november 1911 tot oktober 1921. Jaren later zou de gemeente een Zeeuwse predikant krijgen in de persoon van ds. Willem C. Lamain. Ds. Minderman bevestigde hun huwelijk, waarop het echtpaar vertrok naar Denver. Daar is Dingemanse overleden in 1820.

SLOTWOORD

Na rijpe overweging en samenspreking met oudere vrienden en vriendinnen, die mijn overleden man, A. Dingemanse gekend hebben, dacht het mij goed te zijn, om de hier voorafgaande brieven van hem in druk te geven. Zijn bekering, leven, wedervaardigheden en velerlei uitreddingen zijn merkwaardig; en de lezing van dit alles, zoals het door hem naar waarheid is beschreven, kan onder de zegen des Heeren nog nuttig zijn voor anderen.

Zoals in een der voorgaande brieven vermeld staat van ds. N. N. dat hij dacht dat die mensen die over zulke zaken kwamen te spreken geen heerlijk uiteinde zouden hebben is juist tegenovergesteld, bewaarheid geworden. Want de 's zondags voor mijn man zijn sterven, is hij driemaal als 't ware opgetrokken geweest in de hemel. 's Morgens 11 uur ongeveer ging hij overeind in bed zitten met zulk een hemels gelaat, als nooit te voren van de omstanders gezien was. En hij zei: *O, dat zal wat zijn, als ik onwaardige straks in de heerlijkheid kom. Dan zal ik al de heiligen en engelen nodig hebben, om de Heere groot te maken voor die genade aan mij onwaardige bewezen.* 's Middags verhelderde zijn gelaat weer alsof hij niet meer tot het stof behoorde en toen sprak hij die woorden: *Maar 't blij vooruitzicht, dat mij streelt, enz.*

Toen lag hij weer neer en de glans week. En 's avonds zei hij: *"Zijn Naam moet eeuwig eer ontvangen."* Kort daarop stierf hij met de glans der eeuwige heerlijkheid op zijn gelaat.

De weduwe.

Geraadpleegde literatuur en bronnen

- D. Bakker: Gods grote barmhartigheid verheerlijkt aan een overtreder van al Zijn geboden (Sint-Philipsland, 1984).
- Ds. L. Boone: Verzamelde geschriften (Veenendaal, 1977).
- J. van Brakel: Ds. L. G. C. Ledeboer, zijn leven en kerkstrijd (Utrecht, 1960).
- G. de Braal: Gedachtenis, of het einde eens rechtvaardigen ('s-Gravenhage 1864).
- P. van de Breevaart: De breuk beleefd (Sint-Philipsland, 1984).
- P. Davidse: Die trouwe houdt, 1891-1991 100 jaar Gereformeerde Gemeente Meliskerke (Meliskerke 1991).
- P. van Dijke: Het veelbewogen leven en de rijk gezegende arbeid van den nu zaligen Heer P. aan Dijke. in leven Gereformeerd leeraar te St. Philipsland. Inleidend woord van D. Wijting (Ede, 1969).
- H. Florijn: Ds. Daniël Bakker, zijn leven, opvolgers, gemeenten, brieven (Zwijndrecht, 1985).
- Gemeente Archief en Zeeuws Archief Middelburg.
- P. Ingelse: Zestal eenvoudige oefeningen van P. Ingelse, in leven leerend ouderling bij de Geref Gem. van wijlen Ds. Ledeboer (Middelburg, z.j.).
- D. Janse: Ter gedachtenis van Ds. David Janse, predikant bij de Gereformeerde Gemeente te Middelburg, bevattende 8 brieven omtrent zijn levensgeschiedenis (Middelburg, 1902).
- Ds. G. H. Kersten. Bedroefden om der bijeenkomsten wil (Utrecht, 1985).
- Notulen Algemene Vergaderingen Ledeboeriaanse Gemeenten* (1883-1907) berustend in het archief van de Geref. Gem. Middelburg.
- H. M. Stoppelenburg: Uit de dagen van ouds (Aagtekerke, 1976).
- J. Vader: Eenige brieven van den Eerwaarden Heer Jan Vader (Veenendaal, 1977).
- J. M. Vermeulen: Toen hij 't ambt ontvangen zou. Leven en werk van ds. P. van Dijke (1812-1883) Zwijndrecht, 1984).
- Dr. J. Wesseling: De Afscheiding van 1834 in Zeeland, deel 1 en 11 (Barneveld 1987 en 1989).

10 brochures in de serie: *kinderen Gods op Walcheren in de 19^e en 20^e eeuw.*

1. DOOR GOD GEROEPEN.
Uit het leven van ds. David Janse en facetten uit de historie van de Ledeboeriaanse gemeente te Middelburg.
Nagelaten in zijn brieven en in kerkelijke notulen.
2. BIJ DE MENSEN VERACHT MAAR BIJ GOD UITVERKOREN.
Uit het leven van Jan Vader, oefenaar te Meliskerke.
3. IK HEB GELOOFD; DAAROM HEB IK GESPROKEN.
Levensbeschrijving van Zacharias Verhage, Molenaar te Meliskerke;
Door hemzelf beschreven. *VOLGT T. Z. T.*
4. DE BEKERING VAN WILLEM PLEIJTE
te Zoutelande en een eenvoudige oefening.
Met historische gegevens Gereformeerde Gemeente Zoutelande.
De bekering en sterven van Florus de Wolf en anderen.
5. DOOR LIJDEN GEHEILIGD.
Levensschets van oefenaar Pieter Ingelse; twee oefeningen;
drie brieven van zijn vrouw en drie brieven van zijn schoondochter.
6. EEN NIEUW VADERLAND GEKREGEN.
Bijzonderheden uit het leven en de bekering van Adriaan Dingemanse,
diaken in de Ledeboeriaanse gemeente te Middelburg.
7. GENADE EN EER ONTVANGEN.
Geschiedenis van de Ledeboeriaanse gemeente te St. Jan ten Heere.
Met levensschets van ouderling Pieter de Voogd, Jacob Corré, Hubrecht Bimmel
en brieven van Maatje en Christina Bimmel.
8. DOOR GOD GELIEFD.
Verhaal uit het leven van Cornelia de Visser-Moens te Aagtekerke,
door haarzelf beschreven.
En korte mededelingen uit haar vriendenkring.
9. DOOR DE TROUWE VERBONDSGOD GELEID.
Mededelingen uit het leven en brieven van Cornelia de Visser-de Visser
te Middelburg.
10. DOOR DE HEERE AFGEZONDERD.
Korte levensschets van: Catharina Barbera Roose-Bollinger; Sara Louisa Hollebrands; Evangelist Jac. Ball, ds. A. Janse, ds. L. Hubregtse, ds. Chr. Van de Woestijne, ds. M. van de Ketterij.
Levensschets en brieven van Mevr. A. A. Vermerris-Geuze.